

Møte tirsdag den 31. januar 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 44):

1. Debatt om klima- og miljøministerens redegjørelse om forvaltning av ulv
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. januar 2017)
2. Innstilling fra næringskomiteen om Verdier i vekst - konkurransedyktig skog- og trenæring
(Innst. 162 S (2016–2017), jf. Meld. St. 6 (2016–2017))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen og Oskar J. Grimstad om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe
(Innst. 163 S (2016–2017), jf. Dokument 8:7 S (2016–2017))
4. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Indiviklageordningene til FN's konvensjoner om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnets rettigheter og rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne
(Innst. 161 S (2016–2017), jf. Meld. St. 39 (2015–2016))
5. Interpellasjon fra representanten Audun Lysbakken til utenriksministeren:
«4. november 2016 arresterte tyrkiske myndigheter 11 parlamentsmedlemmer fra det prokurdiske partiet HDP. Disse arrestasjonene er et nytt steg i en svært alvorlig autoritær utvikling i Tyrkia. Siden det mislykkede kuppforsøket i juli, har over 36 000 mennesker blitt arrestert, tv-stasjoner og viktige opposisjonsaviser har blitt stengt og unntakstilstanden er fortsatt opprettholdt. En så alvorlig autoritær dreining hos et alliert land kan ikke forbigås uten reaksjon. Det er viktig at vi som politikere er tydelige i vår protest mot den autoritære vendingen i Tyrkia generelt og arrestasjonen av våre tyrkiske kolleger spesielt. Men i tillegg til å uttrykke bekymring er det avgjørende at europeiske ledere faktisk gjør noe for å bedre situasjonen. Hvilke konkrete initiativ tar utenriksministeren for å legge press på Erdogan, slik at parlamentsmedlemmene blir løslatt og unntakstilstanden i landet oppheves?»
6. Stortingets vedtak til lov om Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageloven)
(Lovvedtak 49 (2016–2017), jf. Innst. 124 L (2016–2017) og Prop. 145 L (2015–2016))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i psykisk helsevernloven mv. (økt selvbestemmelse og rettssikkerhet)
(Lovvedtak 50 (2016–2017), jf. Innst. 147 L (2016–2017) og Prop. 147 L (2015–2016))
8. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Christian Erlandsen*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Christian Erlandsen er død, 90 år gammel.

Christian Erlandsen var født 2. mars i Aker kommune. Han tok examen artium i 1944. I 1945 var han blant de første norske studentene som fikk anledning til å studere medisin i Danmark for å avhjelpe legemangelen i Norge etter krigen. Han ble cand.med. i København i 1952 og spesialist i psykiatri i 1963.

Bortsett fra en periode som allmennpraktiserende lege i Stange viet Erlandsen hele sitt yrkesliv til psykiatrien. Hans navn er uløselig knyttet til Sanderud sykehus, hvor han begynte som assistentlege allerede i 1955. Han var overlege og sjefslege fra 1969 til 1994, bare avbrutt av en periode som avdelingsdirektør i Helsedirektoratet og en toårsperiode som fylkespsykiater i Hedmark og Oppland.

Christian Erlandsen hadde et sterkt lokalpolitisk engasjement og var medlem av Stange kommunestyre i til sammen 28 år – både før og etter periodene som stortingsrepresentant. Han var også aktiv i fylkespolitikken som varamedlem til Hedmark fylkesting i 16 år. Han hadde en rekke kommunale og fylkeskommunale verv, bl.a. som formann i Sykehusnemnda i Hedmark.

I 1977 ble Christian Erlandsen nominert av Hedmark Høyre som Lars T. Platous etterfølger på Stortinget. Mandatet var ikke av de sikreste, men Høyre beholdt mandatet, og Erlandsen ble valgt til Stortinget. Erlandsen satt på Stortinget i to perioder og ble første vararepresentant ved valget i 1989.

På Stortinget satt Erlandsen hele tiden i sosialkomiteen og spilte en betydelig rolle som Høyres fremste talsmann i sosial- og helsepolitikken. Den største saken var kanskje Willoch-regjeringens forslag om den store reformen i primærhelsetjenesten – et forslag som var omstridt også innad i de ikke-sosialistiske partiene. Det er liten tvil om at Christian Erlandsens diplomatiske evner og helhjertede innsats var helt avgjørende for at lovforslaget ble vedtatt.

Christian Erlandsen var en svært omgjengelig og hyggelig person og hadde venner på tvers av alle partilinjer i Stortinget.

Vi minnes Christian Erlandsen for hans virke i Stortinget og lyser fred over hans minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representanten Ketil *Kjenseth*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Møre og Romsdal fylke: Tove-Lise *Torve* og Steinar *Reiten*

For Sør-Trøndelag fylke: Ferhat *Güven*

Fra Høyres stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Sylvi *Graham* fra og med 31. januar og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges
2. Vararepresentanten fra Akershus, Thore *Vestby*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Thore Vestby er til stede og vil ta sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:05:11]

Debatt om klima- og miljøministerens redegjørelse om forvaltning av ulv (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. januar 2017)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik: Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ola Elvestuen (V) [10:06:19]: Først vil jeg takke statsråden for en god redegjørelse og gjennomgang av den situasjonen vi nå er i etter behandlingen av ulvemeldingen i fjor vår og rovdyrforlikene, som også omfattet ulv, fra både 2004 og 2011, som ikke lenger er til stede. Venstre beklager det. Vi forhandlet fram en enighet. Men fire partier – Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet – ønsket å få en behandling der man fikk et lavere bestandsmål. Fra vår side mente vi den gangen at når vi ikke lenger har et forlik, vil det føre til at konflikt-nivået blir enda høyere. Jeg tror vi i dag kan se at det er nettopp det som har skjedd.

Statsråden påpekte situasjonen med at vi i dag har noen og seksti ulv – kanskje 70 – i Norge. Som det ble påpekt i ulvemeldingen, kunne vi få en situasjon – på grunn av begrensningene i naturmangfoldloven og forpliktelsene i Bern-konvensjonen, hvor det også er krav om skadepotensial for uttak av ulv – med en høyere bestand enn det som ligger i bestandsmålet som er satt av Stortinget. Det var det ingen tvil om da vi hadde behandlingen av ulvemeldingen. Det er viktig å påpeke at det er Stortinget som har vedtatt naturmangfoldloven, som har vedtatt at vi skal tilslutte oss Bern-konvensjonen, og som selvfølgelig også har gjort sine vedtak i forbindelse med ulvemeldingen.

Når vi har havnet i denne situasjonen, mener Venstre at statsråden har handlet helt rett, dvs. at han har bedt om en lovvurdering omkring hvorvidt han kunne tillate og godkjenne de fellingstillatelsene som rovviltnevnene innstilte på. Og svaret er helt tydelig: Med de fire flokkene det er snakk om – tre innenfor ulvesonen, en utenfor ulvesonen – er det ikke et skadepotensial, og dermed ikke noe grunnlag for å ta disse flokkene ut. Når vi har denne situasjonen med en høyere bestand, mener Venstre at det er riktig å se på forvaltningen av denne bestanden, at det er riktig å senke terskelen for uttak av dyr utenfor ulvesonen, som jo også statsråden har lagt til grunn, at man skal ha en bedre monitorering av ulvebestanden innenfor ulvesonen for å se på om det er et skadepotensial og om det er enkelt-dyr som kan være nærgående overfor folk. Det mener vi

statsråden har fulgt opp. Men helt grunnleggende må dette handle om at vi har en forvaltning ut fra at vi i dag har et høyere bestandsnivå. Det må være utgangspunktet for det videre politiske arbeidet, og ikke det som flertallet intenst forsøker å gjøre, å føre en politikk hvor man aktivt skal skyte denne bestanden ned.

Bakgrunnen for den situasjonen vi er i, er at rovdyrpolitikken virker. Den todelt målsettingen med at man har rovdyrprioriterte områder og beiteområder, virker gjennom at vi har tapstall på husdyr som går ned. Med de fire angjeldende flokkene er det nesten ikke tap sånn som det er i dag, og det gir altså grunnlag for at vi kan ha en bestand – uten negative effekter – som er på et noe høyere nivå enn det som er angitt av flertallet, og hvor Norge kan ta sitt ansvar også for å ivareta den skandinaviske ulvebestanden.

Vi kan ikke når det gjelder det som er en legitim bekymring, som vi skal ta på alvor, men som jeg mener vi mer skal støtte inn i kommuner med bestander av ulv, likestille det med en reell trussel fra ulv som gir grunnlag for nedskyting. Bekymring må også møtes med kunnskap og en støtte, men kan ikke være grunnlag for at man må skyte flere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [10:12:00]: Jeg må si jeg lyttet med interesse til representanten Elvestuen nå, for han prøvde å gi uttrykk for at det at man faktisk ikke hadde et forlik, var det som bidro til at man nå sto i en så konfliktfylt situasjon. Det kan være at man ikke har et forlik i bunnen som ikke innbefatter Venstre, men det er et ganske bredt flertall i Stortinget som – på bakgrunn av bl.a. en vurdering av hvilket skadepotensial det er, som er knyttet til ulven, for oss og andre som bor i ulvesonen – det er rimelig åpenbart for at det som nå skaper konflikt, er ikke det at man har det forliket, men at forliket ikke følges opp.

Jeg må spørre representanten Elvestuen om han nå ikke begynner å bli bekymret for – med tanke på oss som er tilhengere av en todelt målsetting – at legitimiteten til denne målsettingen er i ferd med å forvitne, hvis regjeringa ikke leverer på hva Stortinget har sagt.

Ola Elvestuen (V) [10:13:03]: Jeg synes det er viktig at regjeringen leverer på alt det Stortinget har vedtatt. Man skal levere på naturmangfoldloven og på Bern-konvensjonen, og man skal levere på ulvemeldingen. Man skal ta utgangspunkt i de problemene som den bestanden vi har, faktisk gir.

Det er en realitet at det nesten ikke er tap med de ulvene som vi nå snakker om, de fire flokkene. Man skal ta en bekymring på alvor, men det er selvfølgelig heller ikke sånn at ulv i seg selv er noen grunn til å være bekymret for når det gjelder folk.

Jeg tror det hadde vært en fordel om vi fortsatt hadde et forlik i Stortinget – og ikke bare et flertall – som utgangspunkt for den jobben vi nå trenger å gjøre. Vi trenger å ha en forvaltning som tar utgangspunkt i at det nå er en større bestand. Men det er ikke en større problemstilling eller en forverret situasjon når det gjelder tap av beitedyr, eller at dette utgjør noen fare i seg selv.

Knut Storberget (A) [10:14:13]: Jeg deler ikke representanten Elvestuens oppfatning av skadepotensial og fare. Jeg tror også Elvestuen har vært i områdene hvor dette nå skjer. Det er et betydelig skadepotensial, og bekymringen er at når man nå ikke aktivt lisensfeller, vil vi få såpass mange unge dyr som ikke kjenner grenser – verken i ulvesonen eller utenfor ulvesonen. Så den potensielle faren for skade som foreligger fram mot neste sommer, er ikke noe jeg som politiker ønsker å bære noe som helst ansvar for. Det gjelder skade på beitedyr utenfor sonen, det gjelder i aller høyeste grad jakt og fritidsutøvelse, og vi har etter min mening fått dokumentert til fulle, også av forskere som har greie på dette, at hvis vi får såpass mange nærgående dyr – ulv – som vi nå opplever, skal man ha en viss forståelse for at folk blir bekymret for seg og sine.

Ola Elvestuen (V) [10:15:18]: Når det gjelder tap utenfor ulvesonen, vil nettopp det at man har en større bestand, gjøre at terskelen er lavere for uttak av dyr. Det er en kjensgjerning at norske streifdyr har en tendens til å dra østover, mens de svenske streifdyrene har en tendens til å dra vestover. Den situasjonen ville man ikke endret selv om flertallet hadde fått sine ønsker oppfylt.

For det andre: I en situasjon hvor det er flere byttedyr – særlig elg – i Norge enn det har vært på mange tiår, kan det ikke være et problem i seg selv at ulv spiser elg.

For det tredje er det den bekymringen som folk har. Den skal man ta på alvor, og den må man møte også med kunnskap. Vi må møte den med at man skal ha en beredskap dersom det oppstår situasjoner med enkelt dyr som er for nærgående. Den situasjonen har vi også i dag. Men man skal møte den med kunnskap – og ikke bare nøre opp under bekymringen og omgjøre den til en frykt.

Gunnar Gundersen (H) [10:16:38]: Jeg vil gjerne fortsette litt rundt det med skadepotensial, for jeg skjønner ikke hele diskusjonen. Jeg vil spørre lederen for energi- og miljøkomiteen om han ikke kan definere det ultimate skadepotensial som når man har tapt sitt næringsgrunnlag. Samfunnet har fortrenget all utmarksbruk. Samfunnet fortrenger folks livskvalitet. Folk er redd for å la ungene sine gå til bussen, det hørte vi også i går. Er ikke det det ultimate skadepotensial? Og så står man her og snakker om at skadepotensial er målt i tapt sau. Kan ikke lederen for energi- og miljøkomiteen forholde seg til at all utmarksdrift er fortrenget, og det er det ultimate skadepotensial?

Ola Elvestuen (V) [10:17:28]: Da går representanten Gundersen vekk fra det som er selve grunnlaget for rovviltpolitikken i Norge, at man skal ha en todelt forvaltning. Man skal ha rovviltprioriterte områder, der er det selvfølgelig også begrensninger på landbruket. Derfor mener Venstre også at det er viktig at vi også kan se på støtteordninger inn mot kommuner som har bestander av ulv. Det mener vi er rimelig at man skal kunne gjøre. Men vi må ikke legge opp til at det er denne økningen i bestanden som lager et slags grunnlag for at det er nedgangstid i Hedmark, at det ikke er godt å bo i Hedmark, at det ikke er gode oppvekstvilkår i Hedmark, for det er det selvfølgelig. Det er til og med et fylke som kanskje har bedre tider enn det de har hatt på mange, mange år. Så jeg synes man maler et veldig dystert bilde av det som tross alt er en begrenset økning i en ulvepopulasjon. Og ut fra de tradi-

sjonelle vurderingene av hva som er skade, nemlig skade på husdyr, så er det nesten ikke det.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Terje Aasland (A) [10:18:56]: Det er gått 239 dager siden Stortinget inngikk forliket om forvaltning av ulv i norsk natur. Det er kanskje greit å minne om hva denne debatten egentlig bør dreie seg om. Det er jo først og fremst regjeringens oppfølging av det som er Stortingets veldig tydelige flertallsvedtak. Det er det som er redegjort for i Stortinget, og det er det som i utgangspunktet er interessant å diskutere. Går vi de 239 dagene tilbake i tid, er det kanskje greit å minne om at den enigheten som ble dannet – det forliket som ble inngått – var et krevende, balansert og et svært følsomt tema som etter min mening og Arbeiderpartiets vurdering ble landet på en god, men balansert måte, hvor ulike hensyn og ikke minst den todelte målsettingen på en god måte er dekket i det som er forslaget til vedtak i Stortinget.

Så tok det altså regjeringen 197 dager å komme fram til en meget omstridt konklusjon, en konklusjon hvor regjeringen i praksis parkerte flertallets vilje, og det uten en gang å gi informasjon om det i forkant eller ta opp med Stortinget en drøfting om den situasjonen en var kommet i.

På meg virker det som det meste av innsatsen fra regjeringen i denne saken er blitt brukt på en sånn måte at det viktigste egentlig har vært å fortrenge det vedtaket Stortinget gjennomførte med et bredt flertall. Jeg finner lite i redegjørelsen eller i kommunikasjonen fra vedtaket ble fattet og fram til i dag som bærer preg av en iboende vilje til å gjennomføre det vedtaket Stortinget fattet i juni.

I Meld. St. 21 for 2015–2016 om ulv i Norge står det følgende:

«En politisk vedtatt bestandsmålsetting er et styrende verktøy for forvaltningen. Det angir når ulike etater har myndighet til å fatte beslutninger, og det gir grunnlag for å sette i verk ulike forvaltningsmessige virkemidler, avhengig av om man er over eller under målet. Det er i dag en målsetting at ulvebestanden skal forvaltes slik at den ligger så nær det nasjonalt fastsatte bestandsmålet som mulig.»

Vedtaket i Stortinget er ganske tydelig – et meget tydelig vedtak. Det skal utvilsomt være 4–6 ynglinger per år, hvorav tre helnorske. Det er ingen diskusjon om at bestandsmålet er nådd, og det burde da heller ikke være noen tvil om at Stortingets vilje handler om å regulere bestanden ut ifra det fastsatte bestandsmålet, i tråd med det som står presist nevnt i Meld. St. 21, om at det er «en målsetting at ulvebestanden skal forvaltes slik at den ligger så nær det nasjonalt fastsatte bestandsmålet som mulig».

Så har vi vært vitne til – og vi må erkjenne at det ligger der – et juridisk synspunkt fra regjeringen, tolket av lovavdelingen i Justisdepartementet, mens det samtidig i opinionen er mange andre juridiske avveininger. Flertallet har jo drøftet dette. Vi er nå enige om at en veldig tydelig vil utfordre det handlingsrommet som allerede er etablert i eksisterende lovgivning. Vi mener for vår del at handlingsrommet er større enn hva regjeringen faktisk har lagt til grunn, og at det må utfordres uten at en behøver å endre loven. Vi mener at vi så langt har sett en regjering som mangler evne og vilje til å finne en god løsning for å følge opp Stortingets entydige og klare vedtak.

Da Arbeiderpartiet valgte å være en del av forliket, var det etter grundige prosesser og mange treffpunkt med våre folk rundt om i landet – ikke minst i de mest berørte områdene. For Arbeiderpartiet er utvilsomt det viktigste at vi har en forvaltning flest mulig kan ha tillit til, en forvaltning som ser spenningen mellom mennesker og samfunn på den ene siden og rovdyrene på den andre. Det var også formålet da vi inngikk forliket – å dempe en økende konfliktilinje. Dessverre har det motsatte skjedd siden Stortinget fattet sitt vedtak. Konflikten har økt. Tilliten til forvaltningen er tilnærmet borte.

Årsaken ligger ikke i Stortinget. Det har blitt en kaotisk situasjon. Det er en selvfølge at når noe vedtas i Stortinget, skal både Stortinget og befolkningen være trygg på at vedtakene blir fulgt opp på en god måte, og at det er Stortingets faktiske vilje som blir gjennomført. Hvis regjeringen overser det, er selvfølgelig regjeringen kommet i et alvorlig uføre. Mener regjeringen at noe er utydelig, er det naturlig at regjeringen kommer tilbake til Stortinget og får avklart eventuelle utydeligheter.

Etter min og Arbeiderpartiets vurdering er det et svært viktig prinsipp at norsk rovvilt og norsk rovviltpolitikk må forvaltes slik at det er Stortinget som fastsetter bestandsmål og rammer for forvaltningen, og at det er regjeringen som følger opp. Fastsettelse av bestandsmål er et demokratisk spørsmål og skal naturlig nok gjøres av oss i Stortinget, som er folkevalgte, og som direkte må stå til ansvar for det vi gjør, gjennom valg. Da skal vi som folkevalgte vurdere, slik vi gjorde i juni i fjor, hensynet til bærekraftig forvaltning av rovviltstammene, hensynet til befolkningen og samfunnet, og hva som ligger av forpliktelser internasjonalt.

På veien videre står Arbeiderpartiet veldig tydelig fast på enigheten som ble etablert i juni. Vi mener det er et riktig balansepunkt i ulveforvaltningen, og vi er derfor veldig glad for at de fire partiene som var enige i juni i fjor, fortsatt er enige, og kommer i dag til å fremme to forslag som tydelig underbygger det som var Stortingets og flertallets tydelige vilje i juni 2016. Jeg forventer også en veldig tydelig tilbakemelding fra statsråden om at hensikten nå er å følge opp og komme tilbake til Stortinget i tråd med det forslaget som er framsatt. Dette innebærer en veldig tydelig beskjed om at en skal utfordre det handlingsrommet som er etablert gjennom eksisterende lovverk, og at vi klarer å få gjennomført det på en best mulig måte for alle parter. Vi er opptatt av at vi skal ha et balansepunkt i rovviltpolitikken hvor konflikter dempes og tillit bygges. Derfor er det særdeles viktig nå at det vedtaket som blir fremmet av de fire partiene, faktisk blir gjennomført i praksis.

Eirik Milde (H) [10:27:02]: Klima- og miljøminister Vidar Helgesen holdt en omfattende redegjørelse for Stortinget 17. januar om situasjonen som oppsto da departementet omgjorde rovviltnevnens vedtak om felling av ulv både innenfor og utenfor ulvesonen.

Statsråden framhevet at forvaltningen nå står overfor en krevende situasjon, en beskrivelse jeg kan stille meg helt bak. Før jeg går nærmere inn i redegjørelsen og de tiltakene som statsråden har lagt fram, tenkte jeg å ta et lite tilbakeblikk på hva Stortinget har sagt ved ulike anledninger når bestandsmål og bestandsregulering av ulv har vært diskutert.

Vi kan starte tilbakeblikket ved behandlingen av St.meld. nr. 15 for 2003–2004, Rovvilt i norsk natur. Her ble prinsippet om regional forvaltning og åtte rovvilt-

nemnder fastsatt, og at region 4 og region 5 skulle dele forvaltningsansvaret for ulv i en egen ulvesone. Komiteens flertall var den gangen tydelig på hvordan ulven skulle forvaltes. Flertallet viste til at

«med hjemmel i viltloven, må det gjennom egen forskrift åpnes for lisensjakt på ulv når det finnes et overskudd utover det fastsatte bestandsmål. Lisensjakt for ulv kan også iverksettes etter nærmere fastsatte kriterier innenfor forvaltningsområdet dersom dette er hensiktsmessig for å regulere bestanden.»

Videre ble det flertall for at

«Stortinget ber Regjeringen forvalte rovdyrene basert på nasjonale bestandsmål med følgende bestander:

– Ulv: 3 årlige ynglinger innenfor den nye ulvesonen.»

Det ble også i denne saken vist til våre forpliktelser etter Bern-konvensjonen, som Norge ratifiserte i 1986, og at det ikke var et spørsmål om vi skulle ha rovvilt i norsk natur, men hvor vi skulle forvalte det, og hvordan.

Så kom naturmangfoldloven i 2009. Her var også forvaltning av rovvilt et sentralt tema og ikke minst spørsmålet om hvordan rovviltforliket fra 2004 skulle stå seg med hensyn til naturmangfoldloven. Høyre og Fremskrittspartiet ønsket en egen lovformulering som fastslo at forvaltningsmålet i loven ikke skulle gjelde for arter som det foreligger andre nasjonale retningslinjer for forvaltningen av. Dette fikk ikke tilslutning, men flertallet i komiteen var tydelig i spørsmålet:

«Fleirtallet minner om at Regjeringas politikk når det gjelder dei største rovdyra, byggjer på rovviltforliket, jf. St.meld. nr. 15 (2002-2003), og at vedtak om naturmangfoldlova ikkje medfører at dei prinsippa som er fastslått der må endrast.»

I 2011 ble det et nytt rovviltforlik i Stortinget, denne gangen som et representantforslag som samtlige partier stilte seg bak. Første punkt i vedtaket lyder:

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.»

Til slutt kom det nye forliket basert på Meld. St. 21 for 2015–2016, Ulv i norsk natur. Der slås det igjen fast at prinsippene i forlikene fra 2004 og 2011 skal danne grunnlaget for den videre forvaltningen av ulv i norsk natur, sammen med Bern-konvensjonen og naturmangfoldloven og dermed implisitt Stortingets behandling av denne.

Jeg oppfatter at ulike flertall i Stortinget helt fra 2004 har vært klare og tydelige på at det skal være et bestandsmål på ulv i Norge, og at ulven skal forvaltes i tråd med disse målene. Så hva er nytt nå?

Svaret på det er etter min mening enkelt: For første gang siden 2004 har vi nå nådd de fastsatte bestandsmålene i Norge hva gjelder ulv. Dette kunne skjedd under den rød-grønne regjeringens periode, både før og etter naturmangfoldloven ble vedtatt, men det skjedde altså i 2015–2016. På mange måter kan det hevdes at rovviltpolitikken har lyktes godt, i og med at bestandsmålet nå er nådd. Det er her verdt å minne enkelte representanter fra andre partier om at tidligere bestandsmål på tre hefnorske ynglinger nå er overskredet med fire, altså over en dobling sammenlignet med det gamle målet på tre hefnorske ynglinger, et mål som for øvrig er videreført i det nye forliket. Nytt er også at grenseflokkene skal telle med, og da nemdene

gjorde sine vedtak, var det fire grenseflokker. Dette var en svært viktig presisering for alle oss som bor i ulvesonen, og som bor mot grensen til Sverige. Det er vanskelig å akseptere at ulv som har opphold i Norge, ikke skal telle med i et bestandsmål.

Så over til innholdet i redegjørelsen. Jeg oppfatter at statsråden og regjeringen er klare på at de vil gjennomføre Stortingets vedtak, og arbeider med å finne løsninger på den situasjonen som nå har oppstått. Et godt skritt på veien kom i går ettermiddag, da regjeringen varslet at jakttiden innenfor sonen blir utvidet til 31. mars, med den begrunnelse å ta høyde for ny kunnskap som fortløpende vil tilkomme fra de radiomerkede ulvene. Informasjonen fra merkingen vil også gi et bedre grunnlag for å vurdere felling i inneværende periode.

Videre varslet statsråden at han vil forelegge Justis- og beredskapsdepartementet spørsmålet om naturmangfoldloven kan gi hjemmel for felling grunnet ulvens negative effekt på jaktretten. Det er bra, og jeg håper statsråden også kan få en vurdering av hvordan Stortingets ulike ulveforlik gjenspeiles i forståelsen av lovteksten, og hvilket handlingsrom det innebærer. Bakgrunnen for dette har jeg redegjort for tidligere i innlegget.

Det foreligger et forslag i saken som ble referert tidligere av en representant. Jeg ønsker å knytte noen kommentarer til dette. Forslaget støttes av de fire partiene som sto bak forliket i 2016. Statsråden har allerede varslet at han vil komme tilbake til Stortinget med en sak, og i forslaget er vi presise på at vi ønsker en vektlegging av naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b og c som viktige for å oppfylle forliket. Videre setter vi en frist for når regjeringen skal komme tilbake med saken, slik at vi sikrer en grundig behandling i Stortinget i inneværende periode.

Høyres inngang til denne debatten har hele tiden vært at vi ønsker å gjennomføre Stortingets vedtak fra juni 2016. Det var et godt og nøye balansert forlik med en klar intensjon om å dempe konfliktnivået. Vedtaket baserte seg på tidligere forlik og ga en tydelig ramme for hvilken bestand av ulv Norge skal ha, på samme måte som tidligere forlik også har gjort. Med det vedtaket og statsrådens tydelige forsikring om at han skal følge det opp, ser jeg fram til at saken legges fram for Stortinget så raskt som mulig, og senest innen 10. mars, slik det går fram av forslaget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:35:02]: Det er jo en ny øvelse at regjeringspartiet Høyre ber regjeringspartiet Høyre om å lese hele loven – at man i tillegg til å lese § 18 første ledd bokstav b også skulle lese bokstav c. Det er helt tydelig en ny parlamentarisk praksis, at Storting-Høyre må be statsministeren og statsråden om å lese hele lovteksten. Det er forunderlig, men det er bra at de ber dem om å lese hele loven. Det skulle vært gjort før.

Jeg har et spørsmål til representanten Milde: Når jeg leser forslaget, er jeg redd for at dette bare blir nye runder, nye utredninger, nytt spill, nytt sirkus, nye lovspissfindigheter. Kan representanten garantere at det blir iverksatt ulvejakt nå i vinter?

Eirik Milde (H) [10:35:48]: Forslagene som vi fremmer i dag, er med på å bygge opp under det forliket som vi hadde i juni 2016. Det er grunnlaget for det.

Vi mener at det innebærer en klar forventning om at regjeringen vil snu hver stein det er mulig å snu innenfor gjeldende lovverk, for å finne løsninger som åpner for en lisensjakt, også innenfor denne jaktperioden.

Men når vi ber regjeringen om å komme tilbake med en sak om akkurat det, vil jeg avvente at de kommer tilbake med den saken.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:36:20]: Det er jo et skikkelig svar, altså at man sier at man ikke vet det. Det synes vi i Senterpartiet er sterkt problematisk, at man ikke klarer å få klargjort, heller ikke i denne debatten, at man skal få iverksatt det lovlig fattede vedtaket om ulvejakt i denne sesongen. Det er takket være at statsminister Erna Solberg og statsråd Vidar Helgesen – på en svært dårlig måte – ikke har opplyst om at det var utfordringer, de har ikke informert Stortinget om hvilke utfordringer som var. Det dukket opp 20. desember 2016.

Synes Høyres representanter på Stortinget at regjeringen har gjennomført det vedtatte rovdryforliket på en god måte?

Eirik Milde (H) [10:37:01]: Det er jo hele bakgrunnen for at vi står her i dag. Vi ønsker at regjeringen skal gå enda grundigere inn i lovverket, for hele vårt prinsipp og hele rovdryforliket som vi ble enige om i juni – det er jo det som er Høyres politikk. Det er det Høyres stortingsgruppe har stilt seg bak. Og det er et veldig nøye balansert forlik, som flere har vært inne på. Det er det vi ønsker å få gjennomført.

Så har regjeringen kommet med sine vedtak, og vi ber nå om en ny vurdering, hvor de skal snu hver stein for å se på den muligheten som ligger i at forliket fra juni skal gjennomføres. Det er det som er Høyres politikk i denne saken.

Ola Elvestuen (V) [10:37:53]: Uansett hva representanten fra Senterpartiet sier, er jo ikke den situasjonen vi har havnet opp i, overraskende. Dette er tydelig formidlet, også da vi behandlet ulvemeldingen.

Vi har nå et uttak på 18 dyr. Vi har litt under 70 dyr i Norge og har altså et uttak på 18 dyr, som allerede er der. Den paragrafen som flertallet nå på nytt ønsker å se på, dreier seg kun om enkelt dyr, som har en uvanlig oppførsel, og som kan utgjøre en sikkerhetstrussel. Den kan kun brukes når det gjelder enkelt dyr, og kan ikke gi noe bredt grunnlag for uttak av dyr uten å endre naturmangfoldloven. Da blir mitt spørsmål: Er det fortsatt sånn for Høyre at naturmangfoldloven står fast?

Eirik Milde (H) [10:39:01]: For å si det sånn: Det står ingenting i det forslaget vi legger fram, om at noe skal endres i naturmangfoldloven. Regjeringen får gjøre sine vurderinger når de legger fram saken, men de forslagene som foreligger her, fra de fire partiene, nevner ingenting konkret om at loven skal endres.

Når det gjelder mulighetene til å ta ut enkelt dyr, er det den informasjonen som også statsråden har etterspurt når han nå har åpnet for jakt inntil 31. mars – for å se om det kan komme ny informasjon som gir grunnlag for lisensfelling innenfor sonen. Så får vi avvente om den informasjonen som kommer, er tilstrekkelig. Vi har en forhåpning om at det kan åpnes for lisensjakt i inneværende periode.

Det viktigste for Høyre, som jeg har vært veldig tydelig på, er at forliket fra 2016 skal gjennomføres – på samme måte som med bestandsmål i tidligere forlik, som også Venstre har stilt seg bak.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [10:40:17]: Jeg vil våge å påstå at det forliket vi fikk på plass i juni måned, var et godt og balansert vedtak av Stortinget. Det gjaldt både antall ynglinger og en noe mindre ulvesone, og vi så veldig fort at dette ble godt mottatt i befolkningen. Men det er også slik når det gjelder ulv, at det er særdeles vanskelig å gjøre alle til lags. Det er det ingen partier som er i stand til. Hvert enkelt parti sliter med sitt eget forhold til seg selv, for det er mange ulike meninger om ulv – det engsjerer.

I går demonstrerte mellom 3 500 og 4 000 mennesker på utsiden av Stortinget, og det var litt besynderlig å se at den store parolen bak scenen gikk ut på å følge opp Stortingets ulveforlik. Det er altså ikke Stortingets vedtak som har skapt konflikter i denne saken, men oppfølgingen av vedtaket. Det gjelder både det arbeidet som statsråd Helgesen har gjort, og også departementets behandling av ulveforliket.

Som jeg sier: Det er umulig å gjøre alle til lags når det gjelder ulv, men det er av avgjørende betydning at vedtak blir fulgt opp. Å følge opp vedtak skaper tillit. Dessverre ser vi at det motsatte skjer: Rovviltnemnder legges ned, og deler av forvaltningssystemet forfaller. Noen ønsker kanskje dette kaoset velkommen. Vel, det gjør ikke Fremskrittspartiet eller de andre partiene bak forliket.

Det er også mange ulike syn på departementets uttalelser om forståelse av loven. Men en slik uttalelse avgjør ikke hva som følger av lov eller traktat, og den binder ingen, ifølge professor Eivind Smith. Både loven og Bernkonvensjonen opererer med til dels svært store skjønnsmessige vurderinger. Statsrådets tolkning av det juridiske er for snever, mener Fremskrittspartiet. Derfor ber de fire forlikspartiene om en bredere forståelse av naturmangfoldloven, slik at mange andre forhold enn kun skadepotensial på sau eller tamrein blir vurdert.

Naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b og c åpner for en langt bredere forståelse enn det statsråden og regjeringen så langt har lagt til grunn. Vi viser også til forskriftsendringene i kommentarene til dette, av 20. juni 2016, som også er med på å innsnevre forståelsen av skadepotensial. Her ber vi om endringer og påpeker igjen krav om en bredere forståelse basert på naturmangfoldloven, men uten at det blir utarbeidet en ny lov, for da kan vi fort havne i en situasjon hvor det vil ta både ett og to år, ulvebestanden vil øke, konfliktene vil øke, og vi vil havne i en situasjon som jeg tror – til syvende og sist – ingen på dette huset ønsker velkommen. Derfor er det viktig at det arbeidet som nå må bli igangsatt av statsråden og departementet, tar utgangspunkt i en fortolkning av naturmangfoldloven. Vi ønsker ikke å få på plass en ny lov. Det må ligge innenfor de grensene som er der.

Presidenten: Skal representanten Fredriksen ta opp forslaget?

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [10:44:52]: Ja, jeg tar opp forslagene nr. 6 og 7.

Presidenten: Da har representanten Jan-Henrik Fredriksen tatt opp de forslagene han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:45:08]: Det er interessant å høre regjeringspartienes talspersoner i dagens debatt. Det nye sitatet i dag fra Fremskrittspartiet er at hvert parti sliter litt med sitt forhold til seg selv, som vi hørte i Fredriksens tale.

Da er mitt spørsmål til Fredriksen: Sliter Fremskrittspartiet på Stortinget litt med sitt forhold til Fremskrittspartiet i regjering, som er ansvarlig for det kaoset som nå har oppstått, og som Fredriksen sa at ingen kunne ønske velkommen? Så enkelt og greit: Synes Fremskrittspartiet på Stortinget at regjeringen har gjort en god jobb med å følge opp Stortingets ulveforlik eller synes de det ikke?

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [10:45:50]: Vi synes det ikke.

Ola Elvestuen (V) [10:46:09]: Jeg skal ikke ta opp det siste svaret, men jeg skal si meg fornøyd med at også representanten er opptatt av at naturmangfoldloven ligger fast.

Men jeg har lyst til å stille et spørsmål om forslaget til Fremskrittspartiet, som har vært en pådriver for å utvide lisensjaktperioden også innenfor rovviltsonen til 31. mars. Det er jo en grunn til at det er forskjell utenfor og innenfor. Utenfor er det 31. mars fordi der skal det ikke være familiegrupper, mens innenfor ulvesonen er det 15. februar, for der er det familiegrupper. Når en utvider denne sonen, vil en få en situasjon med at en utfordrer å bryte med ynglingsfredningsperioden som ligger i viltloven. Jeg oppfatter at Fremskrittspartiet er et parti som har vært opptatt av dyrevelferd. Her vil vi få en situasjon hvor en kan skyte drektige tisper, at en kan skyte hanner, og en får ulvevalper som sulter i hjel. Da spør jeg: Ser ikke representanten noe etisk problematisk ved det å gå inn for en sånn endring?

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [10:47:19]: Det kan absolutt være etisk problematisk, men vi ser også at i år er det faktisk et unntaksår i og med at det forliket som de fire partiene har gjort, så langt ikke er blitt fulgt opp. Da havner man i et dilemma ved at skal man tillate at det går 40, 50, 60 busslaster til Oslo en gang i måneden for å demonstrere mot det, eller skal man tillate at man setter seg i en situasjon hvor man skal ta ut det antall ulv som Stortinget faktisk har vedtatt?

Rasmus Hansson (MDG) [10:48:11]: I forslag nr. 6, på vegne av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, ber representanten Fredriksen regjeringen se på naturmangfoldloven § 18 med sikte på å tillegge skadepotensial mer vekt. Men så står det:

«Det forutsettes at det åpnes for lisensfelling av ulv utover det antallet som allerede er bestemt for inneværende år, dersom ny informasjon om skadepotensialet, eller annen vesentlig informasjon gjør dette mulig innenfor rammene av gjeldende lovverk.»

Nå vil mange av oss mene at informasjon om skadepo-

tensial og skade utført av disse ulvene er veldig godt dokumentert allerede. Kan da representanten Fredriksen bekrefte at dersom ny informasjon ikke kommer, så vil Fremskrittspartiet ikke gå inn for å felle flere dyr enn det regjeringen har lagt opp til foreløpig?

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [10:49:15]: For så vidt er det en riktig forståelse, men det viser seg nå at når det gjelder radiomerking og den biten, kan det meget vel bli slik at altfor mange dyr er for nært inntil der mennesker bor, og kan skape konfliktsituasjoner, redsel osv. Da er det klart at skulle en slik situasjon oppstå, må vi også til late felling av disse dyrene.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:50:08]: Bakgrunnen for denne debatten er redegjørelsen som statsråden ga for et par uker siden. Vi er glad for den redegjørelsen, som etter vår mening ga de første signaler om at regjeringen ville se på denne saken med litt andre øyne enn man tidligere hadde gjort.

Det er ingen enkel sak vi diskuterer i dag. Etter at ulven nesten var borte fra norsk fauna i lang tid, har vi nå mer ulv enn på lenge. Det er et resultat av en politikk som omtrent alle partier her, på et eller annet tidspunkt, har stilt seg bak. Men de samme partier har også stått for, og står for, en balansert ulvepolitikk, der det også skal tas hensyn til andre interesser. Vi fra Kristelig Folkeparti står derfor fullt ut bak ulveforliket, ikke bare som kompromiss, men fordi det er en riktig og balansert politikk. Som det sies i forliket:

«(...) når bestandsmålet er nådd skal bestandsregulering iverksettes, og da primært gjennom lisensjakt. Lisensjakt gir lokalsamfunn og rettighetshavere/jegere både et ansvar og en rolle i reguleringen av bestandene som er positiv» – og viktig i dette bildet.

Vi må ha en balanse mellom vern og uttak når det bestandsmålet vi har satt, er nådd. Uten at dette realiseres, blir det forliket som vi var en del av, svært lite verdt.

Vi har – og det har ikke vært for første gang – også lagt vekt på hvordan livskvaliteten for de mennesker som bor i disse områdene, blir. Det var viktig i forbindelse med forliket i 2011, og det har vært viktig i denne saken. Jeg oppfatter også at statsråden i sin redegjørelse den 17. januar, på en litt klarere måte enn tidligere, tiller dette betydning.

Forliket balanserer disse ulike hensynene. Når man rokker for mye ved det forliket, som vi mener regjeringen har gjort ved sin forståelse av loven, blir det uro. Det blir uro på et nivå som vi var enige om at forliket skulle sørge for at vi ikke fikk, nemlig ved at konfliktnivået skulle dempes. Det var også en veldig viktig del av det vi ble enige om. Der må vi konstatere at vi p.t. ikke er, og det bærer regjeringen et stort ansvar for.

De fire partiene har nå blitt enige om å tydeliggjøre hvilke forventninger vi har til regjeringens oppfølging. Jeg imøteser med spenning hvordan statsråden vil omtale dette i sitt innlegg. Det tror jeg blir svært avgjørende for om det blir mer ro – en nødvendig ro – om denne saken enn det vi har sett til nå. Jeg kan heller ikke unnlate å si, med tanke på den måten som regjeringen har opplyst Stortinget på i denne saken, at jeg har sett saker hvor det har blitt gjort på en langt bedre måte, og da uttrykker jeg meg forsiktig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:54:32]: Den nyere politiske debatten om ulv i Norge startet om lag i 1996 med statsråd Thorbjørn Berntsen fra Arbeiderpartiet som fikk med seg Kristelig Folkeparti og dermed tvang resten av Arbeiderpartiet med på at vi skulle ha ulv i Norge. Det er nær historie. Argumentasjonen da var at det var en egen sørskandinavisk ulvestamme som var genetisk unik og viktig å ivareta. Nå sier representanten Hans Olav Syversen at ulven nesten var borte fra faunaen i lang tid. Merk begrepsbruken «ulven var nesten var borte i norsk fauna i lang tid». Miljøverndepartementet har gjentatte ganger dokumentert at ulven var borte. Det er ikke noen egen sørskandinavisk stamme som er genetisk unik.

Mitt spørsmål er: Kan representanten Syversen dokumentere at det har vært ulv i Norge sammenhengende fram til i dag, og at vi har en unik genetisk ulvestamme i Norge?

Hans Olav Syversen (KrF) [10:55:34]: Jeg tror jeg skal være veldig forsiktig med å stå fram som vitenskapsmann i akkurat det spørsmålet, men det som representanten må være enig i, er at alle partier, mer eller mindre, i denne salen har vært enige om at ja, det skal være ulv, men den skal beskattes. Det var også Senterpartiets mening da de satt i regjering.

Ola Elvestuen (V) [10:56:12]: Jeg tror i alle fall at Venstre og Kristelig Folkeparti er enige om at det skal være ulv i norsk natur. Men Kristelig Folkeparti er opptatt av livskvalitet, og det er viktig og bra. En side ved ulvepolitikken er at den virker, nemlig ved at tapstallene for beitedyr har gått ned. Med de flokkene som man her har snakket om å ha uttak av, er det nesten ikke tap når det gjelder beitedyr.

For å få ned konfliktnivået er Kristelig Folkeparti også villig til å se på andre tiltak enn bare økt uttak, som f.eks. informasjon for å møte den bekymringen, som man skal ta på alvor, eller mulighetene for økt støtte til kommuner hvor det er ulvebestand, for å motvirke den helt legitime dempingen av mulighetene innenfor landbruket som er der, eller andre tiltak?

Hans Olav Syversen (KrF) [10:57:13]: Vi er enig i at man skal se på ulike tiltak, men vi står fast ved at det vi i de fire partiene ble enige om i juni, er det viktigste bidraget til å få ned konfliktnivået. Derfor er det interessant at så mange som kanskje var skeptiske til det forliket, de siste dagene har støttet svært solid opp om det forliket.

Så må jeg si at det er en ganske interessant sirkeldiskusjon når man snakker om tap. Ja vel, når folk slutter med sau innenfor sonen, hva skjer da? Går tapene opp eller ned? Det er et selvsynende svar og kan ikke brukes som argument i denne sammenheng.

Rasmus Hansson (MDG) [10:58:09]: Representanten Hans Olav Syversen beklager seg over regjeringens dårlige informasjon til Stortinget om konsekvensene av det ulveforliket som ble vedtatt før sommeren. Spørsmålet er da: Er den en overraskelse for Kristelig Folkeparti at vi har en naturmangfoldlov som stiller spesifikke krav til hvordan ulv skal jaktes og forvaltes i Norge? Og er det en overraskelse for Kristelig Folkeparti at et stortingsvedtak

om å redusere den norske ulvebestanden veldig kraftig vil måtte gjennomføres i samsvar med den naturmangfoldloven som representanten Syversen selv har vært med på å vedta?

Hans Olav Syversen (KrF) [10:58:51]: Det er ingen overraskelse at vi har en naturmangfoldlov. Det vi har vært svært overrasket over, er den snevre tolkningen som regjeringen har lagt til grunn, og som nå øker konfliktnivået, og som gjør at vi nå har fått et konfliktnivå som jeg er helt sikker på at regjeringen selv skulle ønske den hadde unngått i denne saken.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Marit Arnstad (Sp) [10:59:28]: Jeg tror det er viktig å slå fast at diskusjonen i dag ikke handler om hvilken ulvepolitikk vi skal ha. Det har Stortinget vedtatt. Det vedtok Stortinget i juni i fjor. Da vedtok Stortinget at vi skal ha fire–seks ynglinger, og at grenserevir skal inkluderes med 0,5. I dag ligger vi langt over bestandsmålet, og det er uttaket for å komme ned til det bestandsmålet som Stortinget faktisk har vedtatt, vi diskuterer i dag.

Det er ikke så vanskelig å være statsråd. Det er to viktige oppgaver når man er statsråd. Det ene er å iverksette de vedtak Stortinget gjør. Det andre er å overholde den grunnlovsfestede opplysningsplikten som man har overfor Stortinget. Oppskriften, om man ikke er i stand til eller ikke er villig til å gjennomføre Stortingets vedtak, er at man umiddelbart tar kontakt med partiene i Stortinget og varsler om at her blir det vanskelig i forhold til lov og forskrift e.l. – med andre ord at man oppfyller sin opplysningsplikt.

Men i dag står vi altså overfor en regjering og en statsråd som ikke følger opp Stortingets vedtak, og som heller ikke tok seg bryet med å informere Stortinget om det. Tvert imot – statsråden ventet til aller siste uke før jul før han høyst overraskende slapp nyheten om at Stortingets vedtak var satt til side. På den måten kunne man håpe på at nyheten druknet, og så kunne man samtidig være nesten sikker på at den planlagte ulvejakta i vinter ikke kunne gjennomføres som planlagt. Etter en slik oppførsel må man spørre seg om man kan ha tillit til regjeringens evne til å følge opp vedtak i Stortinget og til å overholde sin opplysningsplikt overfor Stortinget. De svar som statsråden og regjeringen gir i dag og i ukene framover, og de handlinger som gjennomføres fra regjeringen i ukene framover, vil måtte avgjøre et slikt spørsmål. For faktum er at statsråden allerede i juli/ august kunne ha varslet Stortinget om at departementet har strammet inn vurderingstemaet i rovviltforskriften og gitt skadepotensial en større betydning i forhold til bestandsmål enn tidligere. Faktum er at departementet allerede i starten av november kunne varslet Stortinget om at de så det vanskelig å følge opp Stortingets vedtak. Men ingenting av det ble gjort. I stedet for å lete etter handlingsrom for å oppfylle Stortingets vedtak har statsråden lett etter argument for å kunne sette Stortingets vedtak til side. Denne saken blir mer og mer merkelig nesten for hver dag som går.

Med sin uvilje mot å opplyse Stortinget har regjeringen oppnådd én ting, og det er at det blir ingen ulvejakt denne vinteren som er i samsvar med det vedtaket som ble fattet i Stortinget i sommer. Så man klarte altså én ting, nemlig

å få trenert Stortingets vedtak denne vinteren. Denne vinteren er tapt når det gjelder bestandsregulering av ulv, og som følge av det kommer også bestanden av ulv til å øke kraftig i tida framover. Det er nokså god gjetning å kunne si at til høsten kommer vi til å stå igjen med en høyere bestand av ulv enn det vi har hatt ved inngangen til denne vintersesongen. Vi kommer igjen til å ligge langt over bestandsmålet, for også med forslagene som fremmes i dag, som er prisverdige forslag fra stortingsflertallet, er vi i en slik situasjon at man neppe vil kunne ta ut noen flere individer enn det statsråden allerede har varslet, 15 ulver som allerede er vedtatt å ta ut.

Det er nok sånn at denne saken i realiteten i stor grad handler om hvem det er som bestemmer i norsk rovviltpolitikk. Er det Stortinget, eller er det miljøbyråkratiet? Kanskje vil de vedtak som gjøres i dag, og oppfølgingen av dem i praksis i fortsettelsen, kunne fortelle oss litt mer om akkurat det. Hva slags mulighet man har til å oppfylle Stortingets vedtak, er helt avhengig av hva som fremlegges av regjeringen senere i vår. Men jeg må si at med de svar som gis i replikkordskiftene fra regjeringspartiene her i dag, og også med de innlegg som kommer fra regjeringspartiene i dag, ville nok jeg, hvis jeg hadde vært en del av denne regjeringen, ha tatt dette på en høyst alvorlig måte. Jeg forutsetter at regjeringen lytter, og også at flertallet i fortsettelsen står fast på sine krav.

Med det vil jeg få ta opp Senterpartiets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [11:05:01]: Representanten Arnstad er veldig bekymret for oppfølgingen av flertallsvedtaket fra behandlingen av ulvemeldingen i fjor vår, til tross for at vi nå har et uttak på 20 pst. av bestanden. Mitt spørsmål blir: Hva er egentlig Senterpartiets målsetting? For i forbindelse med ulvemeldingen var det første forslaget fra Senterpartiet nettopp å be om et unntak fra Bern-konvensjonen, for at vi ikke skulle ha ulv i Norge. Da blir mitt spørsmål: Er det presset Senterpartiet kjører, egentlig bare å ha en utryddelsespolitikk med hensyn til ulv i Norge?

Marit Arnstad (Sp) [11:05:42]: Det er riktig at Senterpartiet fremmet sine egne forslag i forbindelse med behandlingen i juni i fjor. Da sa vi at vi ønsket tre ynglinger, og at ynglinger i grenserevir telte med. Det var vårt forslag i den debatten – akkurat som Venstre hadde sitt eget forslag. Men det som dagens debatt handler om, er jo ikke det. Det er ikke noen omkamp om de vedtakene som ble gjort i juni i fjor. Det dagens debatt handler om, er hvordan en skal følge opp de faktiske vedtakene som ble gjort av Stortinget i fjor, og hvordan regjeringen og statsråden i den sammenheng har opptrådt utover hele høsten og fram til i dag.

Ola Elvestuen (V) [11:06:18]: Neste spørsmål blir jo da oppfølgingen. Vi skal følge flere lover, vi skal følge naturmangfoldloven, vi skal følge forpliktelsene i Bern-konvensjonen, og man har redusert grensen for å få uttak for å få flere punktuttak ut fra den situasjonen vi er oppe i – men innenfor lovverket. Da blir spørsmålet: Står fortsatt Senterpartiet fast på at naturmangfoldloven skal legges til

grunn, og at den ikke skal endres, men være som den er i dag, altså slik som også Senterpartiet i sin tid var for?

Marit Arnstad (Sp) [11:07:03]: Ja, vi står fast på at en ikke trenger å endre naturmangfoldloven. Flertallet da naturmangfoldloven var vedtatt, var helt klar og tydelig på at rovviltpolitikken skulle kunne fungere innenfor den naturmangfoldloven som ble vedtatt, og vi deler flertallet i dag sin vurdering av at det regjeringen har lagt til grunn av vurderingstema når det gjelder naturmangfoldloven, er altfor smalt. De har bare valgt ut et visst lite, smalt sett av kriterier og vurdert det juridisk ut fra det. De kunne vurdert det på en langt bredere måte og antakelig og forhåpentligvis da kommet fram til et annet resultat enn det regjeringen gjorde 20. desember.

Rasmus Hansson (MDG) [11:07:54]: Jeg tror vi er enige om at det Stortinget vedtok før sommeren i rovviltforliket, var et bestandsmål, og så er vi også enige om at Stortinget i forrige periode vedtok en naturmangfoldlov som gir retningslinjer for hvordan bl.a. arten ulv skal forvaltes, og hva som er kriteriene for at dyr i ulvebestanden i Norge kan skytes.

Så har vi fått en situasjon hvor regjeringen helt i samsvar med forvaltningspraksis spør sine forvaltninger både i Miljødepartementet og Justisdepartementet om hvordan denne loven skal tolkes, og hvordan en felling som Stortinget har etterspurt, kan gjennomføres, og de har kommet med et svar om det. Det svaret er representanten Arnstad uenig i. Det er greit. Men mener representanten Arnstad at en direkte lovtolkning gjort av et stortingsflertall skal overkjøre den lovtolkningen som skjer i departementer på basis av den loven som faktisk foreligger?

Marit Arnstad (Sp) [11:09:00]: Hvis en leser Lovavdelingens lovtolkning, ser en for det første at de konkluderer med forbehold. Det er det svært sjelden at Lovavdelingen gjør, men det gjør de her. De konkluderer med et klart forbehold, og de sier også: Vi har ikke noe eget faktum foran oss, vi bygger på det faktum vi har fått fra Klima- og miljødepartementet. Og det faktum de fikk fra Klima- og miljødepartementet, er altfor smalt, også etter naturmangfoldloven. De har ikke valgt å ha et så bredt vurderingstema som det en kan ha etter dagens naturmangfoldlov. Det er et faktum. I tillegg er det jo sånn at flertallet i Stortinget helt tydelig sa den gangen naturmangfoldloven ble vedtatt, at de vedtak som gjøres om naturmangfoldloven, skal ikke medføre at de prinsipp som er fastslått i rovviltpolitikken, trenger å endres. Det står også Senterpartiet fast på i dag.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Rasmus Hansson (MDG) [11:10:13]: Jeg kom for et par dager siden tilbake fra en tur i Tanzania, et land hvor 70 pst. av befolkningen lever i veldig dårlige økonomiske kår på landsbygda av det de kan dyrke på bakken. De er omgitt av løver, leoparder, hyener, krokodiller, geparder og andre dyr som forsyner seg av både vilt og husdyr, og av og til til og med av folk. Hvis det hadde foregått en debatt i Tanzanias nasjonalforsamling som i det hele tatt lignet på den debatten vi har nå, om å redusere de store rovviltartenes bestander i Tanzania til et nivå som er i nærhe-

ten av eller sammenlignbart med det som stortingsflertallet har vedtatt for norsk ulv, ville det blitt et internasjonalt ramaskrik, og Norge og Det norske storting ville deltatt i det hylekoret. Det setter denne ulvedebatten som vi har nå, i et perspektiv.

Et annet perspektiv er at vi vet at det er et massivt flertall i den norske befolkning for å ha levedyktige bestander av ulv. Selv i Hedmark vil nesten 70 pst. av befolkningen ha fredet ulv, innenfor noen avgrensede rammer. Det er det egentlige folkeflertallet bak denne debatten. Og når vi har en debatt som snur virkeligheten til de grader på hodet, slik at det virker som om folkeflertallet er de som benytter sin demokratiske rett til å møte opp utenfor Stortinget og si at de ikke vil ha ulv – vel, da snur et stortingsflertall virkeligheten i den norske befolkningens oppfatning av ulv på hodet, og det burde det ikke gjøre.

Miljøpartiet De Grønne mener at vi i dag har et antall ulv som er omtrent fornuftig som et utgangspunkt for norsk rovviltforvaltning. Der er vi vel enige med Senterpartiet og SV. Ved å ta utgangspunkt i det antallet ulv vi nå faktisk har, ville man sannsynligvis kunne bevege seg i retning av en konfliktdemping – basert på et hensyn til norsk natur som samsvarer med den øvrige norske naturforvaltningen og med det som et veldig stort, om enn litt mer lavmælt folkeflertall, både i Hedmark og i Norge, faktisk mener.

Det er interessant hvordan loven tolkes av stortingsflertallet – når man ønsker å strekke begrepet «skadepotensial for ulv» så langt at det at noen opplever frykt for ulv, og det at en ulv, som altså er et rovdyr med tenner, kan skade sau, til tross for at den dokumentert ikke gjør det, skal være et godt nok argument for å ta ut ulv i stor skala innenfor rovviltsonen. Det er å nappe teppet vekk under hele fundamentet for og beskyttelsen av norske rovdyr og deretter norsk natur, for hvor mye lenger kan man trekke et sånt prinsipp? Når man først har valgt én art man ikke liker, så kan man jo plukke ut flere arter man ikke liker. Jeg er derfor imponert over og glad for at vi har en miljøvernminister som ser det som sin oppgave å følge den loven som Stortinget selv har vedtatt, og jeg er glad for at vi har en statsminister som i hvert fall inntil videre støtter ham i det. Jeg håper statsministeren vil fortsette å gjøre det.

Statsråd Helgesen har lagt fram en rekke forslag for å komme det ulvefiendtlige flertallet på Stortinget i møte. Noen av de forslagene ser Miljøpartiet De Grønne som konstruktive. Det er bra at statsråden har bedt om en faglig vurdering av hvorvidt ulven faktisk er blitt mindre folkesky. Det er bra at det gjøres et arbeid av Statens naturoppsyn i de områdene, og at Norges Jeger- og Fiskerforbund skal trekkes inn i arbeidet med å utvikle informasjon og veiledning om forvaltning av elgbestanden i områder med ulv. Jeg vil føye til at det kunne være bra om Norges Jeger- og Fiskerforbund også fikk en forpliktelse til å informere om ulvens reelle adferd og skadepotensial. Og det er bra at det utredes ordninger med midler til kommuner innenfor ulvesonen, og at det utredes flere typer kompensasjonsordninger. Men basis må være at vi respekterer den faglige realiteten som slås fast av statens eget fagorgan på saken, Artsdatabanken. Ulven er en kritisk truet art, som Norge har et tungt ansvar for å bevare, og da er ikke svaret å utrydde ulver som ikke engang har gjort skade.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Steinar Reiten (KrF) [11:15:30]: Representanten Hansson gir uttrykk for at han mener at frykt for ulv ikke i seg selv er et relevant argument for økt uttak. Samtidig refererer representanten Hansson til et besøk i et land der store rovdyr tar folk. Det kan tolkes dithen at Miljøpartiet De Grønne faktisk ser for seg aksept for at en sårn situasjon kan være aktuell også i Norge. Jeg vil gi representanten Hansson anledning til å bekrefte at så ikke er tilfellet.

Rasmus Hansson (MDG) [11:16:07]: Jeg tar på det skarpeste avstand fra enhver insinuasjon om at Miljøpartiet De Grønne har mer aksept enn noen andre for at rovdyr skulle ta folk i Norge, men jeg takker for muligheten til å presisere det absolutt selvfølgelige faktumet. Det jeg understreker, er at det er et uomgjengelig faktum at ulv ikke har påført folk skade i Norge i moderne tid. Det er også ganske viktig å legge merke til at det viktigste argumentet som brukes for å underbygge frykt, er at folk ser ulv i hagen sin, de ser den i barnehagen, de ser den på vei til skolen, og de ser den på bussholdeplassen. Da er neste spørsmål: Hva gjør disse ulvene? Vel, de gjør jo ingenting. I tillegg kommer alle de ulvene som ser folk fra inni skogen, uten at folk ser dem.

Ulv i Norge har massevis av muligheter til å skade folk, men gjør de det? Nei! Skal vi legge det faktumet til grunn for norsk forvaltning? Ja! Vi skal respektere folk som frykter ulv, men vi skal ikke legge den typen frykt til grunn – akkurat som at vi ikke legger frykt for biler, humler, kuer, innvandrere til grunn for forvaltningen av de sakene.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:17:30]: Senterpartiet er sjølsagt for rovdyr i norsk fauna. Det er en del av virkeligheten, og vi er glade for det. Det som vi diskuterer her, er rovdyret som heter «ulv». Det er ganske spesielt – det spiser ikke blåbær. Det er i en annen situasjon enn f.eks. bjørn.

At Miljøpartiet De Grønne og Senterpartiet har ulike meninger om det, er én sak, men det vi diskuterer nå, er Stortingets vilje. Det som står i Innst. 330 S for 2015–2016, på side 17, er følgende:

«Komiteens flertall vil understreke at når bestandsmålet er nådd skal bestandsregulering iverksettes, og da primært gjennom lisensjakt. Lisensjakt gir lokalsamfunn og rettighetshavere/jegere både et ansvar og en rolle i reguleringen av bestandene som er positiv. Kravet om bestandsregulering gjelder også innenfor sona og uavhengig av at det må foreligge skadepotensial på husdyr og tamrein. Komiteens flertall vil understreke at bestandsmål fastsatt av Stortinget er det klart overordnede vedtak.»

Hvorfor er Miljøpartiet De Grønne uenig i denne klare formuleringen?

Rasmus Hansson (MDG) [11:18:44]: Jeg er ikke uenig i formuleringen. Jeg tar den til etterretning, og jeg tar to andre ting til etterretning. Det som Stortinget vedtok før sommeren, var et bestandsmål. Det Stortinget vedtok i forrige periode, var en lov som regulerer hvordan bestandsmål for bl.a. ulv skal nås – hva som er kriteriene for at man skal kunne skyte ulv. Jeg regner med at Senterpartiet er enig i at norsk lov skal følges, og jeg regner med at

Senterpartiet ikke mener at norsk lov skal tolkes i hist og pist, etter hvert som forskjellige stortingsflertall mener forskjellige ting om konsekvensene av de lovene. Da må stortingsflertallet endre loven, og det er det helt fint at man gjør, men det er ikke det vi snakker om her og nå.

Så mitt svar er: Vi er uenig i bestandsmålet, men det er en annen diskusjon, men vi forutsetter at alle partier på Stortinget følger norsk lov – i dette tilfellet naturmangfoldloven, som sier hvordan bestandsmålet skal nås.

Knut Storberget (A) [11:19:54]: Man skal komme ganske langt fra Slettås i Trysil for å bringe fram den typen argumenter vi nå har hørt fra Miljøpartiet De Grønne, om at man i forvaltningen av ulv ikke i det hele tatt skal kunne ta hensyn til at ganske ledende forskere i Norge sier at når ulven begynner å bli så nærgående, og man har den ved barnehagen og i garasjen, skal man være litt tilbakeholden. Skal man ikke få lov til – som folkets representanter – å si at man ønsker å ta et visst hensyn til det? Jeg forstår at endog regjeringen ønsker å ta hensyn til det. Så jeg vil be representanten Hansson utdype noe hva som gjør at så nærgående rovdyr ikke skal telle med i vurderingen av hvordan vi politikere skal håndtere dette.

Rasmus Hansson var også inne på en konstatering av at ulv ikke tar sau, slik jeg hørte ham. Hva slags empiri har man for det?

Rasmus Hansson (MDG) [11:20:57]: For det første: Det er ingen som helst uenighet om at lovverket tillater at man skyter nærgående ulv eller ulv som er i ferd med å gjøre skade. Det handler ikke denne diskusjonen om i det hele tatt, og det er en total avsporing fra representanten Storbergets side å bringe det på banen. Det vi snakker om, er en storskala bestandsreduksjon og hva som er forutsetningene for å gjøre det. Dersom et par ulver oppfører seg truende, er det fullstendig innenfor lovens rammer – og Miljøpartiet De Grønne er helt enig i dette – at de kan tas.

Når det gjelder skadepotensialet for sau, er det enkle faktumet, som alle er enige om, at de ulveflokkene som det i denne stortingsdebatten er snakk om å ta ut, har tatt svært lite sau, og det er hovedbegrunnelsen for at Justisdepartementet, som er ledet av Fremskrittspartiet, og Klima- og miljødepartementet, som er ledet av Høyre, ikke finner rom i naturmangfoldloven, som er fremmet og vedtatt av bl.a. Arbeiderpartiet, til å skyte de ulvene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Vidar Helgesen [11:22:24]: Regjeringen vil gjennomføre Stortingets vedtak fra behandlingen av stortingsmeldingen om ulv i norsk natur. Bestanden av ulv skal ligge så nær bestandsmålet som mulig, samtidig som forvaltningen må skje innenfor de rettslige rammene Stortinget har fastlagt.

Vi har nå flere ulv i Norge enn noen gang i moderne tid. Det er en ny situasjon for regjeringen og for forvaltningen. Det er en ny situasjon for Stortinget, og aller viktigst er det en ny situasjon for dem som lever i ulvesonen. Det er vanskelig for oss som ikke lever med ulv innpå oss, å forstå hvordan situasjon oppleves av mange innenfor ulvesonen. De tar en belastning på vegne av storsamfunnet. Jeg forstår at mange reagerer når folks reelle frykt og følelse av redusert livskvalitet møtes med lovparagrafer og tørr juss. Og

jeg forstår den utålmodigheten som forlikspartiene har med å få gjennomført Stortingets vedtak.

Det er derfor regjeringen nå arbeider med å finne løsninger som gjør at Stortingets vedtak, lovverket og de internasjonale forpliktelsene våre henger best mulig sammen. Jeg varslet i min redegjørelse at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en sak, og jeg vil følge opp det vedtaket Stortinget gjør i dag.

Bern-konvensjonen er i dag ikke fullt ut reflektert i naturmangfoldloven. Den har bestemmelser som kan gi et bredere rettslig grunnlag for uttak av ulv. Dette vurderer vi også i lys av den svenske høyesterettsdommen og EUs arts- og habitatdirektiv. Selv om habitatdirektivet ikke er en del av norsk rett, utgjør EUs medlemsstater et flertall av statspartene etter Bern-konvensjonen. Det gjør at deres forståelse av Bern-konvensjonen er av interesse også for Norge.

Samtidig er vi i gang med flere andre tiltak for å avhjelpe situasjonen. Miljødirektoratet arbeider med en oppdatert faglig vurdering av om det har skjedd endringer i ulvens adferd når det gjelder skyhet, og om det kan medføre større fare for folk. Vi følger også tett med på om ulvebestandens utvikling betyr et endret skadepotensial. Og vi fortsetter med radiomerking av ulv i ulverevir. Radiomerking gir også kunnskap om ulvens adferd med tanke på beskyttelse og mennesker.

Utvidelsen av jaktseongen, som jeg annonserte i går, vil gi oss mulighet til å ta høyde for ny kunnskap som fortløpende vil tilkomme fra de radiomerkede ulvene. Informasjon fra merkingen vil gi oss bedre grunnlag for å vurdere felling. I Julussa-reviret er ledertippen så langt ikke funnet denne vinteren, og når lederdyr forsvinner, vet vi at det kan påvirke ulveflokkene, bl.a. ved endring av revirgrenser og ved at valpene kan begynne å opptre nærmere folk. Dette er den typen situasjon vi må følge tett, og jeg prioriterer nå radiomerking også her for å finne ut om det skjer noen endringer i adferden.

Vi utreder også mulige økonomiske ordninger for tap av eventuelle rettigheter eller andre belastninger samt midler til kommuner innenfor ulvesonen. Det vil vi komme tilbake til i revidert nasjonalbudsjett 2017.

Miljødirektoratet har nå fått i oppdrag å utarbeide et konkurransegrunnlag for å innhente anbud for gjennomføring av en ny uavhengig utredning av den genetiske opprinnelsen til ulvestammen.

Jeg er meg meget bevisst at i denne krevende situasjonen er det viktig å finne gode veier videre, både for dem som må ta konsekvensene av å ha ulv i sine nærrområder, og for å sikre at forvaltningen av ulv er i samsvar med Stortingets vedtak og mål, loven og internasjonale forpliktelser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [11:26:28]: Vi står i en krevende parlamentarisk situasjon knyttet til dette feltet. Det forslaget som ser ut til å få flertall i dag, er ikke så vanlig kost i Stortinget – statsråden og regjeringa bes om å lese loven og nærmest komme tilbake til Stortinget med en annen forståelse enn det man har oppfattet tidligere, med tidsfrist. Vi har samtidig hørt et flertall i Stortinget uttrykke ganske så ramsalt kritikk når det gjelder statsrådets og regjeringas håndtering av denne saken. Vi hørte Fredrik-

sen, vi hørte Syversens gode innlegg, vi hørte Arnstad, vi har hørt Aasland – det er et flertall som beskriver en kritikk som etter mine begreper nærmer seg en parlamentarisk grense.

Ser statsråden sjøl noe kritikkverdig med den håndteringen regjeringa har hatt, knyttet opp til dette spørsmålet?

Statsråd Vidar Helgesen [11:27:31]: Jeg konstaterer at stortingsflertallet gir uttrykk for sterk utålmodighet. Det var tilfelle i fjor høst, da behandlingen av klagesaken forelå. Når man behandler en klage, er man som statsråd – som representanten Storberget vet – forhindret fra å uttale seg om sakens innhold før beslutningen tas. Men forståelsen for at dette er en vanskelig og krevende situasjon, og forståelsen for utålmodigheten i Stortinget, kan jeg forsikre om at jeg tar inn over meg. Og når stortingsflertallet nå gir uttrykk for klare synspunkter på loven og lovtolkningen, er det min plikt å følge opp Stortingets vedtak og komme tilbake til Stortinget med en sak innenfor den tidsfristen som Stortinget setter.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:28:37]: Den 20. juni 2016 ble det gjort en forskriftsendring – forskrift 725 om endring i forskrift av forvaltning av rovvilt, med kommentarer. Den ble gjort den dagen Stortinget gikk ut i møtelfri og ferie, og det hastet tydeligvis veldig med å få vedtatt den forskriften. Det hastet så mye at den ikke engang ble sendt på høring, og mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan i alle dager kan en statsråd la være å sende ut en slik forskriftsendring på høring, når man vet hvordan konfliktnivået i denne saken er?

Statsråd Vidar Helgesen [11:29:11]: Da Stortinget fattet sitt vedtak i ulveforliket, var det et veldig klart vedtak både når det gjaldt sonen, og når det gjaldt bestandsmålet. Det var det som var viktig å få fastsatt i en forskrift. I forvaltningspraksis er det slik at man kan revidere en forskrift uten å sende den på høring, dersom det foreligger et klart og tydelig stortingsvedtak. Det var grunnlaget for at vi her prioriterer å få dette raskt ut, ikke minst fordi rovviltnemndene ventet på signaler fra regjeringen og oppfølgingen av Stortingets vedtak. Blant annet i dialog med rovviltnemndene bestemte vi oss for at vi skulle få denne forskriften ut raskt, og at det åpenbart var unødvendig med høring fordi innholdet i forskriften ville reflektere Stortingets vedtak om den nye ulvesonen og det nye bestandsmålet.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:30:19]: Jeg er tilfreds med hvordan statsråden nå uttrykker seg når det gjelder å følge opp Stortingets vedtak. Jeg opplever at man kanskje ser at man burde håndtert dette på en litt annerledes måte. Noen peker på at det er jussen og jussen alene som er problemet. Hvis man ser på hvordan regjeringen har argumentert, har det den ene gangen vært Bern-konvensjonen som har vært problemet, den neste gangen har det vært naturmangfoldloven. Så har det vært rovviltforskriften, og etter det igjen kommentarene til rovviltforskriften. Jeg må nesten spørre statsråden: Hva er det han mener lovmessig har vært problemet med å følge opp Stortingets vedtak fra juni?

Statsråd Vidar Helgesen (H) [11:31:22]: Regjeringen har hele tiden lagt til grunn og hele tiden gitt uttrykk for at vi ønsker å følge opp Stortingets vedtak fra ulveforliket. Så fikk vi en klagesak til behandling som følge av rovviltnevnendenes fellingsvedtak, og den klagesaken må vurderes på basis av lovens vilkår. Jeg la stor vekt på at det ikke var mine eller mitt departements vurderinger alene som skulle legges til grunn, og valgte å fremlegge dette på en ganske uvanlig måte, gjennom at også Landbruksdepartementet fikk fremlegge sine synspunkter, som avvek fra mitt departements, og fremlegge det for regjeringens beste juridiske kompetanse i spørsmålet om lovtolkning. I den sammenheng var det spørsmålet om skadepotensial som var det springende punkt.

Senere har vi erfart, bl.a. på basis av den svenske dommen, at det er andre forhold enn det som der har motivert beslutningen om felling, og det er noe av det vi nå ser på.

Marit Arnstad (Sp) [11:32:44]: Representanten Storberget har jo rett i at vi nærmer oss en krevende parlamentarisk situasjon i Stortinget. I dagens debatt ser vi at ikke engang regjeringspartiernes talsmenn forsvaret det som har skjedd i løpet av høsten, når det gjelder oppfølgingen – eller den manglende oppfølgingen – av Stortingets vedtak. Og representanten Syversen har helt rett i at her har man valgt et varierende grunnlag å lene seg på når det gjelder lov og forskrift. Først var det Bern-konvensjonen, så ble det naturmangfoldloven, og så ble det endringer i rovviltforskriften, som en jo endret etter forliket. Statsråden har hatt mange anledninger i høst til å komme tilbake til Stortinget og opplyse om at det blir vanskelig å gjennomføre Stortingets vedtak. Allerede i månedsskiftet oktober/november satt departementet og drøftet at dette ble vanskelig å gjennomføre. Hvorfor valgte ikke statsråden å oppfylle sin opplysningsplikt overfor Stortinget så raskt som mulig? Hvorfor ventet han til 20. desember?

Statsråd Vidar Helgesen [11:33:53]: La meg først understreke at regjeringen var tydelig i stortingsmeldingen om ulv om at en slik situasjon som dette kunne oppstå – at vi er over bestandsmålet, men samtidig at lovens vilkår måtte være til stede. Vi visste det bl.a. fordi vi har vært i den situasjonen tidligere. Vi har akseptert felling tidligere selv om vi har vært langt under bestandsmålet.

Så er det slik at når man har en forvaltningsklage til behandling, er det en prosess som ikke er rent politisk, den er også rettslig. En statsråd skal ikke uttale seg om innholdet, for da kan man bli inhabil. Man må avgjøre den klagen på grunnlag av eksisterende lov, man kan ikke gå til Stortinget og be om å få endret loven for å kunne avgjøre en klage annerledes. Det gjorde at vi gikk veldig grundig inn i saken, som sagt. Vi ville ha Lovavdelingens vurdering på bredt grunnlag for å se om det fantes utveier, men vurderingen var klar, og vi fattet det vedtaket vi gjorde.

Ola Elvestuen (V) [11:35:07]: Det er mye snakk om en høyesterettsdom i Sverige og det å se på den. Men mitt spørsmål er: Er den egentlig relevant for Norge? Den er gitt i Sverige ut fra at de har en langt høyere bestand i bunnen. Gitt at det norske uttaket på lisensfelling allerede nå ligger dobbelt så høyt prosentvis som det svenske, blir det ikke da slik at den formuleringen egentlig kun er aktuell for å kunne forvalte en høyere bestand, og ikke kan

brukes for å redusere bestanden dramatisk, som et flertall jo ønsker?

Statsråd Vidar Helgesen [11:35:55]: Det er riktig at EUs habitatdirektiv, som svenskene bygger på, baserer seg på et jevnt over høyere bestandsmål og større fleksibilitet i forvaltningen. Men det er jo ting som likevel er interessante. Selv om en svensk dom ikke er direkte anvendelig og kan gjennomføres i Norge, er det jo ting der som er viktige lærdommer.

Det ene er at den hjemmelen den svenske domstolen anvender, står i Bern-konvensjonen, men ble ikke tatt med i naturmangfoldloven da den forrige regjeringen la frem den loven. Det er rett og slett en hjemmel som er blitt borte, og vi synes det bør være mulig å diskutere en justering som vil gjøre naturmangfoldloven mer lojal overfor Bern-konvensjonen. Det andre er at Sverige og EU-landene utgjør et flertall av Bern-konvensjonens traktatparter, og det betyr at deres tolkning av Bern-konvensjonen kan være av relevans også i Norge.

Terje Aasland (A) [11:37:08]: Jeg er også tilfreds med hvordan statsråden ordlegger seg i denne debatten, ikke minst når det gjelder å følge opp det som overveiende sannsynlig nok en gang blir et veldig tydelig flertall i Stortinget.

Jeg har et spørsmål knyttet til det å finne de gode veiene videre. Det ble referert til at en hadde endret forskrifter uten høring fordi Stortingets vedtak var veldig tydelig. I flertallets vedtak kommer det til å bli en beskjed til regjeringen om å endre forskriften av forvaltning av rovvilt.

Kan statsråden nå bekrefte at dette vil skje også uten opphold, at det skjer straks, og at det ikke er nødvendig å gjennomføre høring i denne saken i og med at Stortinget er veldig tydelig, og at det åpenbart burde anses som unødvendig å gjennomføre en høring i den forskriftsendringen?

Statsråd Vidar Helgesen [11:38:09]: Når stortingsvedtaket foreligger, og hvis det foreligger i den form det ser ut til å gjøre, er min vurdering at den forskriftsendringen kan gjennomføres raskt. Det er først og fremst, forstår jeg, et spørsmål om kommentarene til forskriften.

Jeg har bare lyst til å si at da denne forskriften måtte endres som følge av ulveforliket, for å få det nye bestandsmålet og den nye definisjonen av sonen inn i forskriften, var vurderingen at man kunne gjøre oppdateringer i kommentarene i lys av naturmangfoldloven, for det ble ikke gjort da naturmangfoldloven ble vedtatt. Jeg har ingen problemer med å justere forskriften så raskt som det lar seg gjøre, i tråd med Stortingets vedtak.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Knut Storberget (A) [11:39:21]: Etter å ha hørt debatten så langt må jeg si at jeg ikke syns statsråden har gjort det nevneverdig lettere for seg sjøl i dette spørsmålet. Men jeg håper innstendig at det som nå ligger i det som det syns å bli et flertall for, forslagene nr. 6 og 7, faktisk får effekt, slik at folk ute – også de som er tilhengere av den todelte målsettingen, deriblant jeg sjøl – opplever at man kan begynne å bygge tillit og legitimitet i hele rovviltforvaltningen igjen, for den ligger nede. Jeg har registrert at statsråden ikke tar særlig ansvar for den prosessen

som har vært til nå, det har i hvert fall ikke vært noen som helst kritikk knyttet til det.

Jeg vil også gi uttrykk for at det å bruke – i replikkordskiftet med representanten Arnstad – habilitet som begrunnelse for ikke å informere Stortinget vel må være en konstitusjonell nyvinning. Jeg mener det ville vært avgjort riktig at Stortinget fikk den informasjonen mye tidligere enn man fikk, oppunder jul, nettopp for å forhindre at vi står i den situasjonen vi i dag gjør, hvor vi ser at jaktmulighetene bare renner ut av hendene på oss.

Budskapet fra mange av dem som er særlig berørt av dette, er at det holder nå. Nå må det leveres. Vi har sett et sjeldent fravær av gjennomføring av Stortingets vilje, som etter mine begreper bare kan bunne i at man faktisk ikke vil. Det er det det må handle om. Man kan lese professor Eivind Smith, man kan lese andre jurister som har gått inn i denne materien – representanten Arnstad hadde en god gjennomgang av det, jeg har ikke tid til å dra alt. Men hvis man går inn i naturmangfoldloven også med blikk på Bern-konvensjonen, ser man jo at temaene ligger der. Det er et politisk handlingsrom etter mine begreper når det gjelder særlig Justisdepartementets lovavdelings vurdering, som for så vidt har gjort en helt riktig vurdering ut fra det materialet og de konklusjoner som var oversendt. Det er klart at en lovavdeling som får tilsendt konklusjon på skadepotensial, må forholde seg til det, men vi er faktisk uenig i den beskrivelsen som ble oversendt. Vi mener også at den beskrivelsen var for snever. Jeg har aldri skjønt hvorfor man ikke i større grad skjeler til naturmangfoldloven § 18 c, og det manifesteres nå som et oppdrag til regjeringa.

Jeg så i gårsdagens VG at en Fremskrittsparti-representant ba om at man måtte få en utvidelse av jakttida. Statsråden var vel ute i går kveld og sa at det skal han få. I dag sender vi en klar beskjed til regjeringa og statsråden med tidsfrist 10. mars – det gjør vi ikke så ofte – om at man skal gå igjennom det lovverket man har, og se på muligheter. Og man skal til alt overmål endre tilbake den forskriften man endret, og da på enklest mulig måte. Dette er i realiteten en parlamentarisk bredside mot en sterkt svekket statsråd. Det er på grensa, ser jeg, men en absolutt nødvendig detaljstyring av den utøvende makt.

Mitt håp er at denne handlingslammelsen ikke nå bidrar til at vi nærmest aldri får gjort noe for både å ta ut skadedyr og aktivt å drive lisensjakt, som bidrar til at Stortingets målsetting om bestand oppnås. Jeg er i tvil – mange av oss er i tvil – om dette vil føre fram. Vi føler at vi står overfor en sterkt påjaktet statsråd, og for å si det i Senterpartiets språkdrakt: med «løs på drevet, halsende hund». Det gjør oss tvilende til om det i det hele tatt er evne til å gjøre noe nå som bidrar til – og det er viktig – å skape trygghet for mange der ute, som til daglig lever i dette både i og utenfor sona, og som føler utrygghet for personer, men også for livsgrunnlaget sitt. Vi må også kunne bidra til, hvis vi klarer å få gjort noe, å få reist legitimiteten og tilliten til rovviltpolitikken. Uten det vil alle tape stort.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:44:39]: Representanten Aasland uttrykte i sitt innlegg at ulvemeldingen som ble vedtatt i fjor, var et godt forlik – og det er jeg helt enig i. Det var et knakende godt forlik, og et bredt forlik, inngått av Stortinget. Men der slutter også hurraropene. Nå dreier ikke dette seg om selve ulvemeldingen, det

dreier seg om gjennomføringen av det som Stortinget har bestemt, og der står noen til stryk – uten tvil!

Det har vært sagt i debatten her at begrensninger i landbruket må kunne aksepteres innenfor sona, men det er snart ikke flere begrensninger igjen å akseptere innenfor sona, for det er ikke beitedyr igjen innenfor den. Derfor blir det heller ikke gjort så stor skade lenger på beitedyr innenfor sona, for det er ikke noen igjen som ulven kan spise – og derfor er skadene som sagt få.

I ulvemeldingen ble det satt et bestandsmål. Det bestandsmålet er satt for å hindre konflikt, det er satt for å hindre skader, og det er satt for å hindre at de som bor innenfor sona, skal få redusert sin livskvalitet. Derfor ble det satt et bestandsmål. Jo høyere vi går over det bestandsmålet, jo større er muligheten for skader, jo større er muligheten for konflikt, og jo større er muligheten for at noen mister sin livskvalitet, fordi de tilfeldigvis bor innenfor en sone som er blitt bestemt av dette huset. Jo flere ulv, jo større mulighet er det for at skade oppstår – så enkelt er det.

Det er blitt sagt her at bekymring skal en ta på alvor, men bekymring og redsel må møtes med kunnskap. Hvem har mer kunnskap om sin bekymring og redsel enn de som lever i dette området? Det er ikke representanten Elvestuen eller representanten Hansson, det er de som bor der, og som føler dette på kroppen hver eneste dag. De har kunnskap om hva det vil si å være bekymret og det å ha redsel.

Så til slutt: Det forslaget som er lagt fram nå i dag, og som forlikspartene i ulveforliket er enige om, er i utgangspunktet et godt forslag, men det er to ting jeg ønsker å kommentere. Det ene er at regjeringen senest innen 10. mars skal legge fram en sak for Stortinget. Jeg håper at ordene «innen» og «senest» er veldig klare og tydelige for statsråden. Jo fortere det blir gjort, jo bedre er det, for problemet er at jakttida løper ut i slutten av mars, og hvis det blir lagt fram 10. mars og så skal behandles i Stortinget, har lisensjegerne om lag 14 dager på seg til å ta ut ulv på lisensfelling. Jeg vet ikke om statsråden har prøvd ulvejakt og vet hva ulvejakt er, men det er faktisk ikke å ta med seg børsa og gå ut i skogen og skyte den ulven en vil. Dette er et rovdyr som er vanskelig å ta.

I den siste setningen i forslag nr. 6 står det:

«Det forutsettes at det åpnes for lisensfelling av ulv utover det antallet som allerede er bestemt for inneværende år dersom ny informasjon om skadepotensialet eller annen vesentlig informasjon gjør dette mulig innenfor rammene av gjeldende lovverk.»

Dette er for meg å fortelle dem som bor i området, at her har det ikke vært noe skadepotensial, det har ikke vært gjort noen skade. Det er rett og slett å trække på folk, sånn jeg ser det, og jeg kan ikke akseptere en slik formulering. Jeg er også i tvil om jeg kan akseptere en så lang tidsfrist, og jeg beklager å måtte si det: Jeg kan ikke støtte forslaget.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:49:10]: Eit stort fleirtal av partia og veljarane i Noreg vil at vi skal ha ein ulvebestand. Vi har tidlegare utrydda han. Så har vi gjennom mange års ansvarleg og mødesamt arbeid bygd han opp att. Hovudgrepet der var den todelte målsetjinga om at ein både skulle leggje til rette for at ein kan drive beitenæring i Noreg, og ha ein avgrensa ulvebestand. Det gjorde ein ved å dempe konflikten så godt ein kunne gjennom å støtte beitenæringane gjennom erstatningsordningar. Måten

det fungerte på, var i realiteten at ein har ytterpunkt i debatten, men ein hadde òg Arbeidarpartiet og Høgre som klarte å trekkje det saman, som over år stod for ein langsiktig politikk, men òg at vi faktisk i lange periodar i ulveforliket hadde med oss partia som – kan ein seie – stod for ytterpunkt i den debatten. Var det, og er det, vanskeleg med ei slik delt målsetjing? Ja, det er vanskeleg. Det er vanskeleg å føre ein ansvarleg politikk der ein prøver å vareta ulike omsyn. La meg òg seie at dette har i grove trekk vore ein vellukka politikk. Konfliktane rundt rovvilt i Noreg er betydeleg mindre i dag enn det dei var for fem år sidan eller ti eller femten år sidan. Vi har meir rovvilt utan at det har ført til auka konflikter. I 2016 var det rapportert sju – eg gjentek sju – tap av sau innanfor ulvesona, ifølgje Rovbase. Dei fire aktuelle familiane reknar ein med at til saman kan ha teke livet av 16 sauer i det same området, i eit område der det er rundt 30 000 sauer. Det er svært avgrensa konflikter i høve til mange andre utfordringar knytte til beitenæring.

Så gjer etter mitt syn Stortinget ein alvorleg feil knytt til det såkalla ulveforliket på nytt no i sommar – alvorleg feil i tydinga at det var heilt openbert sjølv for ein som ikkje deltok i det, men som har jobba mykje med spørsmålet tidlegare som miljøvernminister, at ein måtte gjere noko som neppe kunne gjennomførast. Kva byggjer eg det på? Jau, at Stortinget fekk vite det sjølv. På spørsmål frå SV svarte statsråden om våre internasjonale forpliktingar at det var tvilsamt om det nye bestandsmålet var i tråd med Bern-konvensjonen – tvilsamt – det er opent, offentleg tilgjengeleg for Stortinget.

Stortingets vedtak var tenkt som ei slags maksgrense, men det var like openbert at det ikkje automatisk kunne føre til felling av ulv dersom talet på norske ulvar overstig bestandsmålet. Korleis kunne vi vite det? Jau, det stod i stortingsmeldinga som låg til grunn her, at det kunne vere problematisk – «vil det kunne oppstå situasjonar der ulvebestanden er større enn bestandsmålet samtidig som det ikke vil være adgang til å tillate felling».

Stortinget var informert, og dersom ein ikkje sjølv er i stand til å ta inn over seg informasjonen og forstå at han kan skape problem, kan ein ikkje skulde på andre. Då må ein ta ansvar sjølv.

Regjeringa har etter mitt beste skjøn følgd opp stortingsvedtaket innanfor lover og internasjonale forpliktingar, akkurat slik som regjeringas oppgåve er. Det som derimot er trist, er at dei to store partia som vanlegvis er dei som prøver å sy saman ulike omsyn i norsk politisk debatt, balanserer og skaper breie forlik, har mista hovudet og abdisert i den rolla i Stortinget. Dei viser seg ikkje no som byggjarar av kunnskapsbaserte forlik, men har valt å verte støttegruppe for nokre særinteresser i denne debatten, og det er spesielt trist sidan ein visste det. Som Noregs truleg fremste ulveforskar, Petter Wabakken, sa i eit intervju på Torp nyleg: Det var heilt openbert at Stortinget gjorde eit vedtak som det var vanskeleg å setje ut i livet.

Det er synd for politikken, men det er særleg synd for forvaltninga av rovviltbestanden, for ansvarleg og god naturforvaltning treng det motsette av populisme og det motsette av å kaste seg rundt. Ein treng langsiktigheit og lange forlik. I staden for at vi gjennom år hadde ein situasjon der alle partia på Stortinget stod bak det, der vi bygde ned konfliktane, har vi no ein svært konfliktfylt debatt og eit storting i fri flyt i ulike retningar. Det er hovudutfordringa her.

Vi må no gjenoppbyggje tilliten og fellesskapet til å byggje todelt målsetjingar og konfliktførebyggjande tiltak i staden for det motsette.

Dag Terje Andersen (A) [11:54:33]: Det har vært veldig interessant å følge debatten. Nå ser jeg det ligger igjen en lapp her, der det står som punkt 1 at flertallet i Norge vil ha ulv – jeg kan tenke meg hvem som har glemt den igjen. (Latter i salen) Jeg vil gjerne bekrefte det – og det er sånn at det vil stortingsflertallet også. I den offentlige debatten er det enkelte som får det til å høres ut som at stortingsflertallet som sto bak ulveforliket i fjor, er imot ulv. Nei, det er jo det de ikke er – de er for en bærekraftig bestand av ulv. De er altså enig med flertallet i befolkningen og enig med flertallet i Hedmark. Men det betyr ikke at en ikke skal ha en forvaltning. Det diskusjonen handler om nå, er: Hvordan skal denne bestanden forvaltes når bestandsmålet er nådd?

Siden jeg hadde gleden av å være med og forhandle fram det første rovviltforliket, da som landbruksminister – jeg ble inspirert av foregående taler, som har forhistorie – var det begynnelsen på å bygge opp bærekraftige bestander av rovvilt. Konfliktfylt, men nødvendig – akkurat som foregående taler sa. Men så er jeg uenig med foregående taler, som sier at rovviltforliket i fjor var populistisk av de to store partiene. Nei, det var ansvarlig, og det var å stå for det vi har sagt. Det vi sa da, var at nå har vi latt folk, ikke minst beitenæringen, ta belastningen med at vi ønsker å ha rovvilt i Norge, da får vi ja... – jammen, kan jeg vel si – (munterhet i salen) stå ved at vi har sagt at når vi når bestandsmålet, skal vi også forvalte den bestanden, som vi gjør med andre bestander.

Det det handler om nå, er ikke om vi skal ha rovvilt eller ikke – det skal vi – men om regjeringa respekterer Stortingets vedtak. Det er det det handler om. Som det går fram av forslaget i dag: Det er mange paragrafer i naturmangfoldloven, det er § 18 b, det er § 18 c – ja det er altså sånn at jusprofessor Eivind Smith har uttalt to veldig interessante ting. Det ene er at det er stort rom for skjønn i naturmangfoldloven. Det andre er at Lovavdelingen ikke er et dømmende juridisk organ, det er bare domstoler som kan dømme om forståelsen av stortingsvedtatte lover i Norge. Jeg synes heller ikke det er urimelig at Stortinget har en oppfatning om hva de mener med de lovene Stortinget vedtar. Jan Fridthjof Bernt har for øvrig kommentert den manglende informasjonen til Stortinget, som representanten Storberget var inne på.

Jeg har lyst til å nevne naturmangfoldloven § 1, som jeg var involvert i tilblivelsen av. Den gangen var jeg fiskeriminister og opptatt av at vi skulle oppfatte naturen som en levende del av samfunnet, som mennesket er en deltaker i og ikke en utenforstående observatør av. Derfor er jeg veldig glad for at det står i § 1 i naturmangfoldloven:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Jeg mener at Stortingets vedtak fra i fjor sommer veldig godt imøtekommer det formålet.

Det spørsmålet vi står oppe i nå, er: Kan Stortinget fastsette effektive bestandsmål, som både sørger for at en be-

stand ikke blir utryddet og også sørger for at vi forvalter den og høster av den når bestandsmålet er nådd? Det mener jeg er viktig for å være troverdig. Jeg skjønner at mange nå føler seg sviktet – når de som bor i områdene, nærmest har båret konsekvensene av bestandsoppbyggingen – at de ikke kan stole på oss i det vi sa knyttet til når bestandsmålet er nådd.

Til demonstrasjonene utenfor her tidligere og ikke minst i går, med tusenvis av deltakere: De sa ikke at de ikke ville ha ulv, selv om representanten Hansson sa det. Nei, det var en demonstrasjon med tusenvis av mennesker foran Stortinget som hadde ett krav, at Stortingets vedtak skal følges opp. Det er historisk – og det er historisk (presidenten klubber) at vi har en statsråd som nærmest erklærer mistillit (presidenten klubber igjen) til Stortinget.

Presidenten: Uansett er taletiden over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gunnar Gundersen (H) [11:59:59]: Det skal innrømmes at dette er en nesten uvirkelig situasjon, at min egen statsråd er langt mer opptatt av å bekjempe Stortingets forlik i ulvesaken enn av å virkeliggjøre det. Det gjelder ikke bare bestandsmål, men alt Stortinget ba om fra genetik til risiko for import av dvergbendelorm. For Stortingets forlik var ikke lettvent. Det lå nitid arbeid bak – mange høringer og innspill, og ikke minst kompromisser. Stortinget gjorde jobben sin, skyttergravene ble litt mindre dype. Det mest tilpasnings- og formeringspotente store rovviltet vi har, skal forvaltes. Deler av Norge skulle ikke bli reservat, der menneskers livskvalitet og næringsgrunnlag blir fortrent til fordel for ulv.

Men hvor lenge var Adam i paradiset? Ikke lenger enn til siste møtedag før jul! Da kom en beslutning ingen forestilte seg: Statsråden reverserte alt uttak. Reservat, eksplosiv vekst, nærgående ulv som overtar menneskers livsrom, var igjen blodig alvor.

I etterkant av denne dramatiske beslutningen kommer mye fram. Departementet endret rovviltforskriften 14 dager etter Stortingets ulveforlik, slik at den vanskeliggjør å oppfylle Stortingets vedtak. Bedre kunne ikke departementet avsløre seg selv.

Statsråden fikk et notat den 8. november om at man har et lovproblem. Statsråden sier i ettertid at Stortinget ble gjort oppmerksom på dette i stortingsmeldingen. Men hva gjør en statsråd når han ser at slike konklusjoner er stikk i strid med Stortingets innstilling og vedtak? Jo, statsråden kom ikke til Stortinget for å løse problemet, men sender en meget snever, ikke bred, men snever saksutredning til Lovavdelingen og ber om en juridisk sjekk – ikke av hele naturmangfoldloven, men av et snevert utdrag av den. Før helga prøvde man seg igjen. Nok en gang skulle en saksutredning som ignorerer kunnskap fra NIBIO, Landbruksdepartementet, Evenstad og sunn fornuft, sendes Lovavdelingen. Spørsmålet dukker veldig fort opp: Er dette et departement med en egenagenda som statsråden ikke har avslørt?

Ikke skjønner jeg at lovavdelingen lar seg bruke slik. Det er et spill, som også Storberget var inne på, om tapt troverdighet, som skaper enorm avstand og mistillit til forvaltning og autoriteter.

Dette er ikke morsomt. Tilliten til saksutredning og lovarbeid er borte. Menneskers livskvalitet og næringsgrunn-

lag skal gå foran ulv. Vi lever i samme land. Deler av landet skal ikke bli reservat. Stortingets forlik skal følges.

Oskar J. Grimstad (FrP) [12:03:12]: Rovviltpolitikken er behandla fleire gonger i Stortinget, og dagens forvaltning skjer etter føringar i rovviltforlika av 2004 og 2011 og Stortingets behandling av stortingsmeldinga Ulv i norsk natur våren 2016. Vi veit det har vore sterke motsetningar og stor debatt over tid når det gjeld ulveforvaltning, noko som burde føre til at eit nødvendig førearbeid blei gjort før bestandsmålet var nådd.

Ulvebestanden blei i juni 2011 rapportert å ligge over Stortingets bestandsmål, og difor har rovviltnemndene hausten 2016 for fyrste gong opna for lisensfelling av inntil 32 ulvar i fire ulverevir i Hedmark. Tre av desse revira er innanfor ulvesona.

Som vanleg blei desse vedtaka klaga inn til Klima- og miljødepartementet. Klima- og miljødepartementet har gitt klagar medhald og konkludert med at skadepotensialet ikkje er tilstrekkeleg sannsynleggjort, trass i Stortingets vedtak om bestandsmål som – og eg understrekar – har i seg ei vurdering av skadepotensialet når bestanden blir større, enn det bestandsmålet som blei sett.

I behandlinga av ulveforvaltningssaka i energi- og miljøkomiteen blei følgjande presisert:

«Kravet om bestandsregulering gjelder også innanfor sona og uavhengig av at det må foreligge skadepotensial på husdyr og tamrein. Komiteens flertall vil understreke at bestandsmål fastsatt av Stortinget er det klart overordnede vedtak.»

Eg fekk akkurat no melding om at ein hund er angripen på ein gard i Aurskog og er skada. Det betyr at ulven begynner å bli så nærgående at skadepotensialet heilt klart må reviderast.

Den presiseringa som komiteen gjorde, burde føre til at departementet og statsråden om nødvendig endra forskrifta om forvaltning av rovvilt, slik at ein respekterte stortingsvedtaket i Innst. 330 S og harmoniserte naturmangfaldlova. Skal den todelte forvaltninga ha legitimitet – og det eg er opptatt av, er den legitimiteten som ligg i den einigheita som var då ein behandla den – må Stortingets vedtak respekterast, og det raskt.

Under voteringa i dag vil Framstegspartiet stemme for fellesforslaget frå Arbeidarpartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet, som nemnt tidlegare, slik at det ikkje skal vere nokon tvil om det. Men igjen vil eg understreke at den legitimiteten som er bygd opp gjennom fleirtalsvedtaket som blei gjort sist, må respekterast, og vi må få på plass ei forvaltning som blir respektert også innanfor ulveområdet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:06:08]: Vi som sitter her, er folkevalgte. Vi er lovgivere, og vi har fått et mandat gjennom valg. Jeg håper statsråden merker seg innlegget til en av dem som har fått et mandat gjennom valg, som gjør at Helgesen er statsråd – Gunnar Gundersen fra Høyre. Hadde det ikke vært for at sånne som Gunnar Gundersen hadde ført den valgkampen de gjorde, hadde statsråd Helgesen aldri vært statsråd Helgesen. Tydeligere kan det ikke sies at regjeringen med Erna Solberg og Vidar Helgesen er helt på kollisjonskurs med dem som også har gitt dem mandatet. Vi i Senterpartiet har aldri gitt mandat til Vidar Helgesen eller Erna Solberg, mens

Gunnar Gundersen og andre her i salen har gitt mandat til Erna Solberg og Vidar Helgesen. Da er det på tide å lytte til de folkevalgte, til den lovgivende forsamling, til dem som har møtt folk, stått i debatten og inngått vanskelige forlik.

Noe av det som har vært fortvilende i denne runden, er at jeg personlig har prøvd å få Vidar Helgesen til Hedmark flere ganger, sendt brev fra Stortinget og utfordret Helgesen til å møte folk som blir berørt av politikken. Jeg har gjort det sammen med Trysil Høyre, sammen med Trysil kommune, for at dette skulle være en nøytral og god ramme. Men der har ikke Helgesen hatt tid til å møte opp. Han har hatt tid til å reise til Davos. Der har han hatt tid til å dra. Men å møte folk i Trysil som blir berørt av politikken, har Helgesen ikke gjort. Noe av det uklokeste en statsråd kan gjøre, er å ikke møte dem som faktisk blir berørt av de beslutningene vi tar, for i Norge har vi et folkestyre, ikke et elitestyre. Da skal vi ikke frykte folket, vi skal respektere folket, og det vil dempe konfliktnivået.

Noe av utfordringen med dagens ulvedebatt er at vi i Stortinget gikk inn og overstyrte regjeringen i vår, fordi regjeringen ønsket mer ulv. Så er det sånn at mange av oss folkevalgte møter folk hver dag, og vi så at den politikken regjeringen la opp til, hadde et for stort trykk, et for stort konfliktpotensial. Derfor dempet vi antallet ulv her i Stortinget. Statsråd Helgesen har brukt enhver anledning etterpå til å undergrave Stortingets vilje, og så har vi fått et historisk høyt konfliktnivå i ulvedebatten. Ingen hadde trodd at det skulle være 5 000–10 000, som politiet sa, foran Stortinget i går og kreve at Stortingets vedtak skulle bli gjennomført. Det er helt nytt i vår politiske historie at 5 000–10 000 mennesker reiser fra hele landet for å stå foran Stortinget og ha én appell: Gjennomfør Stortingets vilje. Det er noe helt nytt at Stortinget begynner å fatte vedtak om at en statsråd og en statsminister skal begynne å lese ulike lovparagrafer og komme tilbake med gitte tidsfrister.

Kjære medrepresentanter! Kjære statsråd! Det er tid for å snu. Det er tid for å lytte. Det er tid for å respektere folket. Det er tid for å respektere de folkevalgte.

Tore Hagebakken (A) [12:09:19]: Dette er egentlig litt av en debatt! Statsråd Helgesen sier at han har forståelse for Stortinget. Det var da virkelig romslig av en statsråd. Jeg er mer opptatt av at regjeringas medlemmer viser at de forstår Stortinget, ikke minst hva vi vedtar her, og følger opp. Jeg gjentar: følger opp. All kritikk som er framført herfra i dag, er – etter min vurdering – svært alvorlig. Den er sjølpåført og høyst fortjent. Regjeringa sitter stille og ser ulvebestanden øke ut av kontroll.

Arbeiderpartiet var opptatt av at ulveforliket skulle styrke lokal myndighet og skape mindre konflikt, men regjeringa følger ikke opp. Jeg skjønner godt at reaksjonene er sterke og massive, særlig hos dem som har ulv og andre rovdyr tett innpå seg og føler utrygghet, kanskje hver dag. Vi reagerer også sterkt, vi i landets høyeste organ, Stortinget, når våre vedtak blir satt til side av en regjering som ikke er enig med seg sjøl, der stortingsrepresentanter og statsråder fra samme parti ryker i tottene på hverandre. Det er ikke bare de store demonstrasjonene utenfor Stortinget, som flere har nevnt, som blir spesielt i denne saken. Når det gjelder det som Gunnar Gundersen framførte her i dag, kan ikke jeg huske å ha hørt så sterk kritikk av egen stats-

råd som den han framførte. Det understreker alvoret i saken.

Effektiv oppfølging av ulveforliket betyr at rovviltmyndenes vedtak om lisensjakt på 47 ulver ikke slaktes av statsråden, og at ulvens opphav i Sør-Skandinavia blir dokumentert. Det siste avgjør hvilke forpliktelser Bern-konvensjonen innebærer for Norge. Statsråd Helgesens jobb så langt med å dokumentere skadepotensialet er dårlig. Følger for bosetting og næringsvirksomhet i distriktene er ikke vurdert. Hvorfor skal vi for øvrig gjøre det så mye mer komplisert enn de gjør det i Sverige?

Det er ikke vanskelig å forstå at politikere med stor innsikt legger ned vervene sine i rovviltmyndene. Hele rovviltnemnda i Hedmark, som Helgesen gjør til ulvereservat, la først ned vervene sine, og de rød-grønne medlemmene av nemnda i Oppland gjorde felles sak da Høyre nektet å snu statsråden. Oppland har ikke ulvesone, men er plaget av streifulv østfra. Regjeringas ulvepolitikk betyr derfor en mye større trussel mot utmarksbeite næringen i Oppland.

Nå er enigheten om ulveforliket igjen stadfestet gjennom de to forslagene som legges fram her i dag. Denne gangen er det definitivt ingen vei utenom for statsråd Helgesen og regjeringa. Ulveforliket skal effektivt følges opp. Det holder nå, sa Knut Storberget, nå må det leveres. Jeg vil som flere andre her understreke: Og det haster – veldig.

Elin Rodum Agdestein (H) [12:12:37]: I juni i fjor lyktes vi i å få på plass et balansert og bredt forlik her i Stortinget om ulv. Beslutningen som kom den 20. desember, om ikke å iverksette lisensfelling av ulv i en situasjon der vi er langt over bestandsmålet Stortinget har fastsatt, har skapt sterke reaksjoner – politisk og blant folk – fordi stortingsforliket og vedtaket om bestandsmålet ble satt til side gjennom en snever avgrensning av begrepet «skadepotensial» til kun å gjelde skade på beitedyr.

Ulveforliket er et uttrykk for det Stortinget oppfatter som tålegrensen i ulvesonen, og et uttrykk for Stortingets oppfatning av hvor langt Norges forpliktelser strekker seg i henhold til Bern-konvensjonen. Bestandsmålet og bestandsreguleringen hensyntar også risikoen for streifing av ulv til tilgrensende områder og økt press på naboregioner. Det er også et veldig viktig hensyn for fylker som Trøndelag, der rovdyrtrykket allerede er krevende nok.

Denne saken handler imidlertid ikke bare om ulv. Den handler om grunnleggende verdier vi bygger samfunnet på: respekten for enkeltmennesket, for livskvalitet og behov for trygghet; respekten for eiendomsretten, det å kunne drive næring, livnære seg av sin egen eiendom i Distrikts-Norge; respekten for mindretallets rettigheter, at de som er berørt, skal få sine interesser hensyntatt av storsamfunnet, ikke overkjøres av majoriteten. Hedmarkingene har gått med på å gi plass til ulven under visse forutsetninger, nemlig at bestanden skulle reguleres. Så vi må forstå følelsene og ta reaksjonene på alvor hos de menneskene som bor og har sitt utkomme i områder der storsamfunnet har pålagt dem å bære byrden av nasjonal politikk.

Å la ulven formere seg fritt så snart det er tomt for sau, er i strid med den allmenne rettsoppfatningen der jeg kommer fra. Et bredt flertall i Stortinget har derfor presisert at bestandsmålet ikke er veiledende. Det er gjeldende og skal følges opp. Derfor må vurderingen av skadepotensial omfatte ikke bare beitedyr, men et bredere hensyn til allmen-

ne samfunnsinteresser av vesentlig betydning i tråd med føringen i naturmangfoldloven § 18 mv. Det er bra at jakttiden utvides ut mars. Det er samtidig en forventning om at det vil skje lisensfelling i ulvesonen i vinter, slik at Stortingets vilje kan skje.

Odd Omland (A) [12:15:38]: I sin tid da denne meldingen skulle behandles, var den en utrolig viktig sak også for næringskomiteen. Da vi behandlet den i komiteen i forbindelse med innstillingen, var komiteens flertall i sine merknader vedrørende oppfølging av bestandsmålet klinkende klar på hvordan det skulle forvaltes når det var nådd. Dette uttrykte jeg også i debatten den gangen, og komiteen sa nemlig at bestandsmålet skal oppfattes slik at det er et minimums- og et maksimumsmål, og at dette er nådd når man har passert fire, og skal ikke overstige seks. Da skal det iverksettes tiltak, og da primært gjennom lisensjakten. Det var næringskomiteens klare vedtak.

Jeg vil også understreke at jeg har veldig stor forståelse for den frustrasjonen som nå oppleves for alle som er hardt belastet ved at regjeringen ikke gjennomfører Stortingets klare vedtak. Og som flere har vært inne på, tror jeg Stortinget aldri har opplevd to store demonstrasjoner med flere tusen mennesker hvor det eneste kravet har vært at Stortinget må følge opp sitt eget vedtak. Det må være historisk.

Men selv om det som ligger i ulvesonen, har den aller største belastningen, har dette også konsekvenser utover denne sonen. Det så vi i går, hvor det var fram møte fra Agder til Trøndelag. Dersom vi ikke får til det uttaket i år, vil vi kanskje få femti ekstra valper, og de vil selvfølgelig trekke ut til andre områder. Vest-Agder, hvor jeg kommer fra, tilhører den ulvefrie sonen, men allikevel er det hvert år kommet streifdyr, som med jevne mellomrom har gjort særdeles stor skade. Jeg forventer nå at gjennom Stortingets presisering i dag tar regjeringen Stortinget på alvor og gjennomfører Stortingets klare vedtak, og ikke tolker loven så snevert som regjeringen nå har gjort. Det finnes helt klart et handlingsrom, som representanten Knut Storberget ga uttrykk for veldig klart. Blant annet kan regjeringen gjøre endringer gjennom forskrift, slik Stortinget har uttrykt, og som jeg forsto at også statsråden var enig i, i forbindelse med replikkordskiftet med Terje Aasland.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:18:50]: Det er et faktum at det er ingen genetisk, unik sørskandinavisk ulvestamme – nettopp fordi vi ikke hadde ulv i en lengre periode. Den ulven vi har, er mest sannsynlig en finsk-russisk ulv, og den er ikke utryddingstruet. Det er ikke noe krav i Bern-konvensjonen om å innføre ulv igjen i norsk natur. Det er derimot et stort nasjonalt politisk handlingsrom, jamfør det professor Eivind Smith har sagt. Spørsmålet om vi skal ha ulv, og hvor mange ulv, i Norge, er derfor noe stortingsflertallet bestemmer på nasjonal grunn. Det respekterer sjølsagt Senterpartiet. Vårt overordnede perspektiv i ulvedebatten er å prioritere livskvalitet og trygghet for folk, det er ikke å prioritere lovtoolkning som setter ulv foran folk. Folk må settes først.

Saken i dag handler imidlertid om hvorvidt regjeringa har fulgt Stortingets vilje. Når vi går til kildene, Innst. 330 S fra juni 2016, ble det gjort vedtak av et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti om at en skulle ha et bestandsmål av ulv på fire–seks ynglinger per år. Og det het i en flertallsmerknad:

«Kravet om bestandsregulering gjelder også innenfor sona og uavhengig av at det må foreligge skadepotensial på husdyr og tamrein. Komiteens flertall vil understreke at bestandsmål fastsatt av Stortinget er det klart overordnede vedtak.»

Går det an å skrive det mer presist? Kan derfor folk stole på regjeringas oppfølging? Både Bern-konvensjonen og naturmangfoldloven gir rom for en annen tolkning hva angår livskvalitet og trygghet for folk berørt av ulv, enn det statsråd Helgesen legger til grunn. Jeg mener derfor på dette grunnlag at statsråden har feilinformert Stortinget. Demonstrasjonen utenfor Stortinget med flere tusen hadde én parole: Følg opp stortingsvedtaket. Likevel har vi en debatt i denne salen der mange snakker seg vekk fra det som var stortingsvedtaket, og hva folk har forventet skulle skje. Og så kommer det forslag, som jeg skal komme nærmere inn på, som antakelig gjør at situasjonen bare fortsetter, og det skaper mistillit.

Rasmus Hansson (MDG) [12:22:12]: Flere representanter har etterlyst en ulvepolitikk som gir legitimitet og troverdighet og reduserer konflikt. Det er en etterlysning som jeg kan slutte meg helt til. Men hva er status for den ulvepolitikken vi nå enda en gang diskuterer? Det er at enda en gang får vi et oppsiktsvekkende, politisk sirkus rundt forvaltningen av en håndfull eller to med pattedyr som bor øst i Norge. Situasjonen er at det er akkurat like høy temperatur i konflikten og i debatten nå som det var for fem år siden og for ti år siden. Og situasjonen er at vi fortsatt er en ulvebestand som regjeringens eget fagorgan Artsdatabanken karakteriserer som kritisk truet i Norge fordi bestanden er så liten. Selv nå er ulvebestanden biologisk liten, og ingen besvergelses om bærekraft og stortingsvedtak kan forandre det biologiske faktum at noen titalls dyr i en dyrebestand i Norge er veldig lite.

Vi har en situasjon der en massiv opinion i Norge vil ha ulv i noe som de oppfatter som en rimelig bestand. Slik er det til og med i ulvefylket Hedmark. Vi har også en situasjon der de tre andre store rovviltartene i Norge får lov til å finnes i mye større bestander. De gjør mye større skade, men det er nesten ikke konflikt rundt dem i det hele tatt – fordi man har kommet ut av en situasjon hvor det skaper politisk gevinst å holde konflikten ved like. Det er i denne situasjonen stortingsflertallet selv må ta ansvar for konsekvensene av at vi har gjort et vedtak som betyr å redusere en allerede kritisk truet rovdyrbestand i Norge ytterligere og å gjøre det på en måte som stortingsflertallet utmerket godt burde forstå at det er vanskelig å gjennomføre i samsvare med naturmangfoldloven.

Ja – vi skal skyte ulv. Ja – vi skal ta ut dyr som truer eller gjør skade. Ja – vi skal gå inn for store, omfattende og gode støttetiltak for dem som blir rammet av ulveskader. Det har Miljøpartiet De Grønne fremmet en rekke tiltak for å bidra til – flere av dem blir for øvrig nedstemt i Stortinget – og vi skal respektere folk som er redde for ulv. Men vi skal også respektere fundamentet i norsk miljøpolitikk og det store flertallet som ønsker en mer ulve- og naturvennlig politikk enn den som diskuteres i Stortinget nå.

Ingjerd Schou (H) [12:25:32]: Marsjordren ble ytterligere gitt til regjeringen i dag: tilbake. Flere ulv skal skytes, jakttiden er utvidet til 31. mars, og det å se på handlingsrommet for å gjennomføre det som er et solid forlik i

Stortinget, skal regjeringen komme tilbake til senest 10. mars. Gjerne før!

Jeg har hørt at Senterpartiet omtaler at noen har problemer med forholdet til seg selv. Jeg må nok minne om at Senterpartiet bør se på forholdet til seg selv, og at problemene også ligger der. For det å høre på Slagsvold Vedum snakke om rovviltforvaltning oppfattes som urovekkende. Han og resten av Senterpartiet satt i den rød-grønne regjeringen som i åtte år bygde opp mistilliten mellom myndigheter og innbyggere når det gjelder rovvilt og rovviltbelastede områder.

Hukommelsen er en utro følgesvenn. I 2009 var konfliktnivået høyt i alle deler av landet som hadde utfordringer med rovvilt i beiteområdene. Det handlet om konflikter i forhold til alle rovviltartene, og de aller mest alvorlige var i de områdene der vi hadde ulv, særlig i rovviltsonene. Vi hadde en forvaltning uten tillit, og folk opplevde en arroganse fra forvaltningen som ikke hadde noen grenser. Sosialistisk Venstreparti styrte det meste på området. Arbeiderpartiet og Senterpartiet satt handlingslammet og tafatte og betraktet. Drahjelp for å bedre situasjonen kunne man se langt etter fra den kanten. Noen av oss husker også godt det framforhandlede rovviltforliket som varte fra 2009 til 2013. Det var store forventninger til at forliket skulle gi ro og en større tillit mellom innbyggere i rovviltbelastede områder og myndigheter. Slik ble det ikke. Ulvbestanden har økt. Noe av ankepunktet mot den rovviltpolitikken som har vært ført fram til dagens regjering, og som bl.a. er grunnlaget for noe av den mistilliten som ligger der mellom forvaltning, oss som politikere og folk som bor i rovviltområdene, ligger til grunn for dette. Mange opplever at rovviltforvaltningen består av folk og representanter som setter egne mål og egne verdier når det gjelder det at naturvern går over og går foran det meste annet. For folk som bor i distriktene, jeg er selv en av dem, oppleves det at man ikke har respekt for eiendomsrett, for grunneiere og for folk som opplever å ha god livskvalitet – eller burde ha det – i de områdene hvor vi har rovvilt. I dag er dette svært forvitret.

Gunnar Gundersen (H) [12:28:41]: Jeg har lyst til å følge opp foregående taler litt, for det er nettopp det det dreier seg om. I replikkordskiftet var Elvestuen inne på at man forlot forliket. Nei, som jeg har sagt, jeg slåss for at Stortingets forlik skal gjennomføres. Det er ganske spesielt, som mange har sagt, at 5 000–10 000 mennesker møter opp og demonstrerer for Stortingets vedtak. Det har vel nesten aldri skjedd, det er stort sett mot vedtak det demonstreres.

Men det man ber om, er forståelse og respekt, ikke å bli hånet og tråkket på. Det vil jeg at Stortinget skal forstå. Argumentet om at politikken er vellykket, som Bård Vegar Solhjell var inne på – hva betyr det? Jo, det betyr at man sier at vi har lyktes med å fortrenge deg fra ditt næringsgrunnlag, vi påvirker ditt livsgrunnlag så mye at du er redd for dine barn. Og så er politikken vellykket! Man må ikke bruke det ordet overfor dem som faktisk bærer belastningen, og det må man forstå.

Erstatninger i Norge i dag gir erstatninger for årlig tap. Men den dagen hele livsgrunnlaget ditt er borte, får du ingenting. Du får kanskje noen omstillingstiltak, slik at ikke gjeldssituasjonen går deg helt opp etter ørene, men veldig mange har også opplevd det når man får omstillingstil-

knyttede midler. Men som sagt, erstatninger kan umulig dekke livskvalitet – uansett. For næringsgrunnlag dekker man det årlige tapet, men ikke når selve rettigheten går tapt.

Når Stortinget sier at man har gjennomført en vellykket politikk, betyr det at man sier at man har lyktes med å fortrenge dine rettigheter, slik at tapsstatistikken ikke viser tap. Da er vi vellykket! Det tror jeg alle forstår ikke er en holdbar nasjonal politikk.

Så litt til stemmeforklaringen: Morten Ørsal Johansen var inne på de forslagene som ligger der. Jeg er enig, tidsfristen er altfor lang. Men jeg aksepterer at det er forhandlinger og kompromiss. Jeg synes debatten har vært veldig god. Den har vært veldig tydelig. Den bisetningen som vi heller ikke liker i forslag nr. 6, regner jeg med ikke blir brukt til å forhale ytterligere. Da regner jeg med at man heller følger innlegget til representanten Dag Terje Andersen og faktisk leser formålsparagrafen i naturmangfoldloven: Da er det ikke vanskelig å definere mennesker inn i dette. Med det kommer jeg til å stemme for det forslaget, og jeg håper vi er på riktig spor igjen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:31:39]: Det er stortingsflertallet som bestemmer. Det er stortingsflertallet som bestemmer om de som bærer belastningene, skal «bli hånet og tråkket på», som representanten Gundersen sa. Det er stortingsflertallet som bestemmer om den arrogansen som tidligere har vært, som representanten Ingjerd Schou sa, skal fortsette. Det er stortingsflertallets valg.

Det som vi skal avslutte med nå, er å få avklart: Hvordan forstår Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti sitt tidligere vedtak. Hvordan skal det forstås? Det er lagt fram to forslag fra de fire partiene, bl.a. forslag nr. 7, om «å endre Forskrift om forvaltning av rovvilt». Det er et forslag som det gjennom debatten har blitt klart at kan gjennomføres – ikke *raskt*, statsråd, men det kan gjennomføres *straks*. Det kan gjennomføres straks, slik statsråden har gjort tidligere, så det er et forslag som Senterpartiet vil stemme for.

Og så er det forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Det som der er viktig, er den siste setningen. Der står det:

«Det forutsettes at det åpnes for lisensfelling av ulv utover det antallet som allerede er bestemt for inneværende år, dersom ny informasjon om skadepotensialet, eller annen vesentlig informasjon gjør dette mulig innenfor rammene av gjeldende lovverk.»

Det er altså et forslag som nå kommer, etter at de samme partiene i en flertallsmerknad skrev, som jeg sa, på side 17:

«Kravet om bestandsregulering gjelder også innenfor sona og uavhengig av at det må foreligge skadepotensial på husdyr og tamrein. Komiteens flertall vil understreke at bestandsmål fastsatt av Stortinget er det klart overordnede vedtak.»

Det var på side 17 i innstillinga – juni 2016.

Forslag nr. 6 er jo helt unødvendig dersom en står på det som en har vedtatt tidligere. Jeg er redd for at det er nok en utsettelse, det er nok en mulighet for å omgå sine egne vedtak. Det er det som utfordrer folk flest så sterkt, at gjentatte ganger finnes det stadig vekk nye formuleringer for å omgå sine egne vedtak, og det medvirker til at tilliten til det som her skjer fra Stortingets flertalls side, svekkes

gradvis. Det er trist. Senterpartiet vil stemme imot forslag nr. 6.

Marit Arnstad (Sp) [12:34:53]: Det har utviklet seg til å bli en nokså spesiell debatt, og da kommer en kanskje litt ut av fokus, som representanten Schou da hun måtte bruke sine tre minutter med taletid på å komme med et angrep på Senterpartiet. Jeg skjønner i og for seg Høyres behov for å balansere debatten litt etter hvert, men jeg har lyst til å minne Høyre og Fremskrittspartiet om at Senterpartiet i løpet av denne perioden har invitert Høyre og Fremskrittspartiet til samarbeid om rovviltpolitikken et utall av ganger, gjentatte ganger, fordi vi tenkte at en mindretallsregjering kanskje hadde behov for et flertall på Stortinget i disse sakene. Men hver gang har vi blitt møtt med en kald skulder fra Høyre og Fremskrittspartiet, sjøl om det kunne bidratt til en annen type kurs i rovviltpolitikken enn det vi har sett.

Når det gjelder ulv, ble det spørsmålet aldri behandlet i rovviltforliket i 2011. Vi skulle hatt en felles svensk–norsk forvaltning, og det ble det aldri noe av fordi svenskene trakk seg. Derfor var det først i juni i fjor at vi var i stand til å få til et bredt flertall. Det vi diskuterer i dag, er rett og slett hvordan regjeringen skal følge opp det brede flertallet. For det er jo et faktum at vi alltid har sett på bestandsmål som førende for vår rovdyrpolitikk. Når man er langt over bestandsmålet, skal man også kunne regulere bestanden.

Jeg må også si at når bestandsmål ikke lenger skal brukes, men skadepotensial kommer så sterkt inn, så virker det provoserende på mange. Det har jeg forståelse for. Det er provoserende for folk lokalt å høre at deres påtvungne valg om å slutte med beitenæring nettopp på grunn av ulv i neste omgang blir gjort til et argument for ikke å regulere ulvebestanden. For det er nettopp det som skjer når skadepotensial settes foran bestandsmål som vilkår.

Men, som sagt, i dag diskuterer vi hvordan regjeringen skal følge opp det brede forliket som ble vedtatt i juni i fjor. Jeg tror nok at debatten i dag klart og tydelig har vist hva det brede stortingsflertallet ønsker av regjeringen i tida framover. Jeg har lagt merke til at representanter fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne har sagt at vi må respektere at folk er redd for ulv. Det er liksom et eller annet litt nedlatende over å si det på den måten. Jeg la også merke til at representanten Elvestuen sa at vi må gi folk mer kunnskap om ulv. Jeg tror nok at de som bor og lever i nærheten av områder der man har ulv, har stor kunnskap, både om de skadevirkningene det gir, og også om den utryggheten det gir. Jeg tror ikke at det er kunnskap de mangler. Jeg tror de fleste av dem heller ikke er imot ulv som sådan, men de er for en regulering av bestanden, og de fattet håp da det ble vedtatt et forlik i fjor som faktisk skulle bidra til en fornuftig bestandsregulering. Og de ble skuffet når regjeringen ikke følger opp det.

Geir Pollestad (Sp) [12:38:12]: Denne saka handlar om tryggleiken til folk og moglegheita deira til å leva et vanleg liv utan frykt. Men saka handlar òg om matproduksjon. Næringskomiteen behandlar ei næringsmelding. Der snakkar me om å auka matproduksjonen i Noreg og større bruk av beiteressursane. Då er me avhengige av at rovdyrpolitikken òg vert følgd opp, sånn at det målet er mogleg å nå.

Denne saka handlar jo veldig mykje om regjeringa si respekt, eller manglande respekt, for vedtaket i Stortinget. Ein har opplevd at statsråden og regjeringa har vore beveglege i jussen. Eg er særleg kritisk til måten ein overheldt informasjonsplikta overfor Stortinget på, for det står i næringskomiteen sin kommentar i innstillinga, som Høgre, Framstegspartiet, Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet står bak:

«Kravet om bestandsregulering gjelder også innenfor sona og uavhengig av at det må foreligge skadepotensial på husdyr og tamrein. Komiteens flertall vil understreke at bestandsmål fastsatt av Stortinget er det klart overordnede vedtak.»

Når dette står og statsråden ser dette og lèt vera å koma til Stortinget og fortelja at dette ikkje går, meiner eg at det er kritikverdigg.

Eg vil òg knyta ein kommentar til innlegget til Ingjerd Schou. Det er klart at me er i ein situasjon der det ikkje i vår levetid har vore meir ulv i Noreg. Då vert det for tynt, etter snart fire år med regjeringsmakt, å skulda alt på den førre regjeringa. Denne saka står no, det er no me skal fatta vedtak som gjeld framover.

Det som heng litt igjen etter debatten, er at eg ikkje er overtydd om at statsråden og regjeringa faktisk ønskjer å gjennomføra den politikken som Stortinget har vedteke. Eg skulle ønskja at statsråden kunne bruka taletida si på å overtyda Stortinget om at det er det ein har til hensikt å gjera, og at me ikkje vil oppleva nye krumspring for å unngå dette.

Skal me ha tillit til det vedtaket som Stortinget har gjort, så må lisensfellinga finna stad denne vinteren, og det er i tråd med det Stortinget har sagt. Til neste år er problemet, konfliktane og motstanden betydeleg større enn det som er situasjonen no, og det er difor det er viktig at ein handlar raskt.

Ingjerd Schou (H) [12:41:23]: Det er ganske sjarmende at Senterpartiet synes at de skal komme en mindretallsregjering til unnsetning når man ikke klarte å få gjennom sin egen politikk da man satt i en flertallsregjering. Jeg tror nok at med dette forliket som ble vedtatt i 2016, og som blir forsterket med ytterligere marsjordre til regjeringen nå, er Senterpartiet fortsatt utenfor. De var utenfor da, de var utenfor i forrige regjering i åtte år når det gjaldt å ha hånden på rattet på dette området, selv om de var til stede, og de er utenfor forliket nå og synes at det er ubehagelig når vi minner om tiden som var.

Men folk som bor i distriktene, folk som opplever at både forvaltning og til dels også politikere stiller seg utenfor et forlik for å finne en løsning, og som ikke opplever at man har respekt for det at man faktisk lever i distriktene, har en næring og inntekt knyttet til det å være grunneiere, eller er ute og nyter friluftslivet – vi får ikke deres tillit. Politikken og våre løsninger skal være nær folk, de skal være der hvor folk er. Vi skal ha ulv, men den skal beskattes, og nå er det så mange av den at den faktisk må skytes. Det må skytes flere. Og når folk opplever at vi mangler aksept og forståelse for den situasjonen som man faktisk opplever, og at vi ikke har løsninger som anvises, betyr det et tap av tillit. Den må vi både sikre og gjenvinne. Jeg kommer fra et fylke – og jeg har sittet flere år i viltneimda – hvor jeg møter denne hverdagen ofte, og jeg møter folk som opplever en forringelse av sitt liv i distriktene, som de i utgangspunktet har stor forkjærlighet for.

Ulveforliket fra 2016 er ikke veiledende. Det gjelder. Forståelsen er at dette gjelder, det er et vedtak vi har gjort. Stortinget er den lovgivende forsamling, og da trengs det forståelse av hva lovgivningen var ment å inneholde, eller man trenger endring av lovgivningen. Hvis det er det som gjelder, er dette stedet. Juss og jurister er hjelpere, og jussen er kun et virkemiddel. Det er vi som parlamentarikere som har besluttet, og skal beslutte, og regjeringen skal iverksette.

Jeg skal gi regjeringen ros for at det så langt er lettere å ta ut skadedyr, og at det gradvis også har blitt en bedre tillit mellom folk og myndigheter. Men når man slutter å ha sau eller andre dyr på beite, er det ikke dem man kan regne med. Da er det grunnlaget borte. Disse tapstallene går ned i mange områder, men det skyldes også at folk er blitt presset til å slutte med det som var deres livsgrunnlag.

Ola Elvestuen (V) [12:44:40]: Når jeg hører på debatten, synes jeg det er forunderlig at det er mange som bruker så harde ord mot en statsråd som bare følger loven, og som følger opp det som er Stortingets vedtak. Vi skal tross alt styres ved lov, både ved naturmangfoldloven og ved at vi skal følge opp Bern-konvensjonen, og vi skal få dette sammen inn mot det som er ulvemeldingen fra i fjor vår.

Det jeg er glad for når jeg hører på debatten, er at alle partier – iallfall så langt – står bak at naturmangfoldloven skal gjelde, og at man ikke går inn på endringer i selve loven. Den gir rom, og fordi vi har en høyere bestand, gir den rom for at man kan ha et raskere uttak av flere dyr enn det man har gjort tidligere. Vi må minne flere på at 20 pst. av bestanden er det gitt fellingstillatelse på, innenfor lisensfellingensordningen – 20 pst., langt over det som er de svenske fellingstillatelsene, som er basert på en mye større bestand og har et helt annet utgangspunkt og annen virkelighet enn det vi har i Norge. Så det er ikke så enkelt som at man bare kan se på dommen fra høyesteretten i Sverige og overføre den til Norge. Da må man også overføre helheten med at grunnlaget og bestandsgrunnlaget må være høyere.

Så til noen av forslagene: Når det gjelder § 18 b og c, er de rettet inn mot enkeltindivider og enkelt dyr som har en uvanlig og truende atferd. Dem kan man også ta ut i dag. Venstre mener at dette er godt ivaretatt innenfor det lovverket som vi har, og at selv om man skal se på det på nytt, kan vi vanskelig se at det skal gi noe grunnlag for noen utvidelse utover det som er enkeltindivider, utover det som vi har i dag. Når det gjelder å få tilbake forskriften om forvaltning av rovvilt, opplever jeg at statsråden sier at denne endringen man gjorde, var nettopp for å tilpasse seg vedtaket fra i fjor vår. Han ser ikke at det skal være noen store endringer man kan oppnå ved å gå tilbake på den.

Jeg tror vi skal ta inn over oss at politikken har vært vellykket. Det er færre tap. Det er også flere dyr, og da må vi ha en litt annen forvaltning for å forholde oss til den. Det må være raske uttak der det er grunnlag, og så må vi se på hvor man kan ha økonomiske fordeler for kommuner. Det må være gode skadeerstatninger for de få skadene som er, og man må ha forebyggende tiltak – de virker, det viser også denne saken – og omstillingsordninger der det finnes.

Så må jeg si at vi må ta alvor bekymringen ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Da er taletiden ute.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:48:00]: Det er forunderlig å høre representanten Ola Elvestuen fra Venstre si at politikken har vært vellykket. Det er veldig lett når man representerer Oslo valgdistrikt. Engerdal Venstre mener ikke at politikken har vært vellykket, for de er lagt ned, i forrige uke, på grunn av den arrogansen de har opplevd at Venstre nasjonalt har vist overfor dem som lever med problemene på kroppen. Og det er ganske viktig – at Venstre som har sagt at de kommer fra en folkevalgt tradisjon, har blitt embetsmennesenes største forsvarere og glemte at det er den folkevalgte viljen som her har blitt stoppet. For det er det Vidar Helgesen og Erna Solberg har gjort, de har stoppet det som har vært det folkevalgte mandatet. At Venstre har blitt den største forsvareren for å stoppe den folkevalgte viljen, er forunderlig. At Høyre, som det gamle embetsmannspartiet, gjør det, er ikke fullt så forunderlig, men det er forunderlig at regjeringen ikke lytter når hele dens parlamentariske grunnlag er imot den.

Hovedtalsmannen for Høyre i energi- og miljøkomiteen tok ikke Høyre i forsvar i sin replikkrunde og kunne ikke garantere at det blir jakt. Hovedtalsmannen for Høyre i næringskomiteen, som er den andre komiteen som behandlet rovviltmeldingen, kom med ramsalt kritikk av Erna Solberg og regjeringens håndtering av denne saken. Da jeg utfordret Fremskrittspartiets hovedtalsmann for energi, var svaret: Regjeringen har ikke gjort jobben. Fremskrittspartiets hovedtalsmann for næring, som er den andre komiteen som har behandlet meldingen, sa at han ikke kunne støtte forlaget – ramsalt kritikk. Så alle de ansvarlige parlamentarikerne, de ansvarlige folkevalgte, de som har et folkevalgt mandat også for regjeringen, har kommet med kritikk, og ingen fra regjeringen har stått fram og forsvart Vidar Helgesen og Erna Solberg i denne debatten. Da, kjære statsråd, er tiden inne for å snu, for å lytte, for å forstå at vi har et folkevalgt system i Norge, og at det er best.

Det som er så sørgelig, er at de som har blitt berørt av politikken, opplever at konfliktnivået øker for hver dag, i stedet for at man tar utfordringene deres på alvor. For det er mange som har fått livet sitt snudd opp-ned på grunn av de vedtakene som blir gjort i denne salen. Og da må også regjeringen ta det på alvor. Lytt til folket, lytt til de folkevalgte, og sørg for at konfliktnivået går ned. Iverksett jakta nå!

Terje Aasland (A) [12:50:58]: Jeg skal prøve på en liten oppsummering av debatten. Jeg synes at debatten har vært usedvanlig tydelig. Det kan ikke være ett menneske som har vært innom denne salen, som overhodet kan være i tvil om hva stortingsflertallet faktisk mener med vedtaket fra juni i fjor og med de to forslagene som er framsatt i dag. Det kan ikke være noen tvil om hva en mener. De to forslagene som er fremmet av flertallet, forslagene nr. 6 og 7, er en veldig tydelig arbeidsordre til regjeringen – en veldig tydelig arbeidsordre til regjeringen – som på ingen måte kan misforstås. Hvis det er et ord eller to en nå skulle være i tvil om, er tidspunktet for å stille spørsmål faktisk nå. Men det er en entydig beskjed om hva som ligger der.

Det er også en veldig tydelig forventning nå, på bakgrunn av ordskiftet og replikkordskiftet tidligere i dag, om

at endringen i forskrift om forvaltning av rovvilt skjer straks eller umiddelbart – så raskt det praktisk lar seg gjennomføre. Det er jeg veldig godt fornøyd med.

Det er en vesentlig forutsetning at vi får fulgt opp forliket fra 2016. Da gikk vi veldig tydelig inn for at det i Norge skal være en bestandsforvaltning basert på et bestandsmål fastsatt til fire–seks ynglinger per år, hvorav tre skal være helnorske. Fortolkningen av dette går det ikke an å diskutere. Det er tydelig slått fast. Så dette med skadepotensial, og andre forhold som forstyrrer det bestandsmålet som Stortinget har satt, er på en måte med på å villede debatten. Stortinget har veldig tydelig sagt fra om at vi skal ha en bestandsregulering basert på et bestandsmål, og det er fire–seks ynglinger som er målet.

Helt avslutningsvis: Nå må vi igjen komme i en situasjon hvor en får tillit til forvaltningen, får tillit til at en kan klare å dempe konfliktnivået med hensyn til rovviltpolitikken, sånn at vi kan basere en langsiktig politikk på det jeg tror de fleste i denne salen ønsker: en todelt målsetting om at vi på den ene siden skal kunne ha rovvilt og mennesker og på den andre siden samfunn og beitenæring.

Knut Storberget (A) [12:53:45]: Jeg skal også kort forklare hvorfor jeg velger å stemme for de forslag som Arbeiderpartiet er medforslagsstiller til – i stor grad med samme begrunnelse som representanten Gunnar Gundersen, men jeg mener at man totalt sett burde ha gått lenger. Jeg har bare lyst til å gi uttrykk for det.

Det samme ståstedet hadde jeg da vi behandlet ulveforliket. Jeg mente at vi burde ha strammet noe mer til – det ble for mange. Men det viser jo bare det behovet vi har når folk gir seg, er med og prøver: Skal vi ha tillit til de vedtakene som vi fatter, må vi forutsette at de gjennomføres. Det er det som er trøleite i denne saken. Det er ikke noe rart at tillit brister i denne saken når man ser at det fattes vedtak i landets viktigste organ som så til de grader ikke følges opp. Det var vel representanten Elvestuen som var inne på at de som fikk skade, ble møtt med så fantastisk gode erstatningsordninger. Da må jeg bare få lov til å si at vi har nylig hatt en sak i Sølendalen Havnelag, som vel er en klagesak – statsråden har fått spørsmålene – hvor det samme skjer: Folk investerer tid, ressurser og penger på å forebygge skader, og så opplever man en prosess og vanskelige bøyer å måtte runde for i det hele tatt å få en brøkdel av de utgiftene man har hatt. Jeg skjønner godt at folk mister tillit. Det er vanskelig å dra oppover Rendalen og forklare dette. Det er småpenger for denne salen og store penger i Rendalen. Så vi skal være litt obs på at hvis vi skal kunne bevare tilliten til at vi i det hele tatt skal kunne ta vare på livskraftige roller sammen, så er vi nødt til å legge om til en annen kurs.

Jeg synes også det har vært en bra debatt, men jeg må jo spørre: Hvor har gjennomføreren av denne politikken vært i debatten? Jeg registrerte at statsråden brukte noen minutter av sin tilmålte taletid opprinnelig, og siden har vi ikke hørt noen ting. Det kunne ha vært interessant, når man har hatt så markante motforestillinger fra et flertall på Stortinget til prosessen og til innholdet, og fra egne partifeller, i hvert fall å høre noen betraktninger om det som kommer fram i debatten. Og en slik stillhet gjør meg enda mer bekymret.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Rasmus Hansson (MDG) [12:56:46]: Det var ikke stort, men representanten Aasland har rett i at det ikke er noen tvil om hva flertallet mener om størrelsen på ulvebestanden. Men det er stor tvil om hva flertallet mener om hvordan regjeringen skal følge norsk lov i gjennomføringen av slike vedtak som Stortinget nå har fattet. Det vi egentlig diskuterer i Stortinget nå, er om Norge skal ha en bitte liten ulvebestand eller en bitte, bitte, bitte liten ulvebestand. Det er det folkeflertallet ikke forstår.

Når Stortinget en eller annen gang løfter ulvebestanden opp til et noenlunde biologisk anstendig nivå, kommer vi til å oppleve det samme som vi har opplevd når det gjelder bjørn, gaupe og jerv – konflikten kommer til å flate ut, vi kommer til å kunne høste normalt av bestanden, og vi kommer til å kunne se framover i norsk naturforvaltning med en viss undring over den typen debatt vi har om ulv akkurat nå.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har også hatt ordet to ganger tidligere og får dermed ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Marit Arnstad (Sp) [12:58:00]: Jeg har også ved avslutningen av debatten lyst til å si noen få ord. I motsetning til representanten Rasmus Hansson, vil jeg si nei, dette handler ikke om hvilken ny type ulvepolitikk man kan ha. Dette handler heller ikke om man skal ha ulv eller ikke. Dette handler om at Stortinget ved et bredt flertall har vedtatt et bestandsmål, gjort et vedtak, og spørsmålet er hvordan det vedtaket skal følges opp. Det har vært en alvorlig debatt. Det er sjelden jeg har sett at regjeringspartiene ikke har vært villig til å forsvare sin statsråd, på den måten de har gjort i dag. Det som blir det viktige spørsmålet framover, er: Kommer Stortingets vedtak til å bli gjennomført? Kan en ha tillit til at når Stortinget gjør et vedtak, blir det gjennomført sånn som Stortinget ønsker det? De neste ukene vil antakelig vise alvoret i det spørsmålet, og jeg tror det er trygt å si at etter denne debatten er forventningene store, men tilliten er etter hvert tynnslett.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Vidar Helgesen [12:59:20]: Jeg ble utfordret til å komme med en vurdering av debatten. Jeg vil understreke at i det innlegget jeg holdt, var det slik at jeg hadde fått med meg debatten så langt, og beskjedene er veldig klare – beskjedene etter mitt innlegg og i replikkrunnen har ikke vært mindre tydelige. Regjeringens utgangspunkt er at vi skal gjennomføre Stortingets vedtak fra behandlingen av ulvemeldingen. Vi skal ha en forvaltning for å komme så nært bestandsmålet som mulig, samtidig som at vi skal respektere de stortingsvedtakene som dreier seg om at forvaltningen skal skje innenfor rettslige rammer – innenfor naturmangfoldloven og Bern-konvensjonen.

De vedtakene som Stortinget fatter i dag, skal vi følge opp. De refererer også til å finne løsninger som er basert på både ulveforliket og gjeldende lovverk og internasjonale

le konvensjoner. Jeg varslet i redegjørelsen min at vi arbeider med det og vil komme tilbake til Stortinget med en sak om det. Vi vil komme tilbake med den saken Stortinget i dag ber om, innenfor de tidsrammene som Stortinget setter.

La det ikke være noen tvil om at jeg er veldig klar over og har fått veldig godt med meg hva som har vært beskjedene i salen og i debatten i dag, og hva som ligger av forventninger i de vedtak som blir fattet i dag.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [13:01:08]: Jeg skal ikke bli for lang, men jeg må komme med noen kommentarer til Rasmus Hansson, som snakker om at det er en «håndfull» dyr og en ulv som er utrydningsturet, og at vi går rundt og frykter for en «håndfull» dyr. Isolert sett kan man kanskje ordlegge seg slik, men jeg vil minne representanten på at i Vest-Europa er det rundt 12 000 ulver, og i Russland er det ca. 70 000 ulver, som igjen er opphævet til den stammen som vi har i dag, som vi kaller for den finsk-russiske. Så ulven som sådan er ikke en truet bestand.

Det har vært en god debatt. Jeg mener at det Stortinget vedtok i juni 2016, er krystallklart og må bli gjennomført. Det samme er for så vidt forslagene i dag.

Så har jeg et råd til statsråden: Norge har hatt parlamentarisme siden 1884. Det er Stortinget som er landets nasjonalforsamling, det er Stortinget som er landets lovmaker. Tålmodigheten i Stortinget er i ferd med å bli oppbrukt, og tilliten til de regionale rovviltnemndene må bygges opp fortest mulig, slik at vi får en effektivitet med hensyn til det å kunne forvalte ulv i Norge.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [13:03:16]: Jeg skal være kort. Stortinget kan ikke som en lovgivende forsamling kreve at en statsråd skal bryte loven! En statsråd må selvfølgelig følge loven, og så må vi se på hvilke virkemidler vi har ut fra det.

Jeg kan garantere representanten Slagsvold Vedum at Venstre fører og bygger sin politikk i nært samarbeid med Hedmark Venstre, og vi bygger den på en nødvendig kunnskap for å utforme politikken ut fra den situasjonen som vi nå er i.

Det er fire flokker det handler om, og situasjonen omkring dem. Vi er for at man skal kunne ha raskere uttak enn det man har hatt tidligere, og det må da være utenfor ulvesonen. Vi er for at en må se på oppførselen til dyr innenfor sonen. Og vi er for den politikken som man har lagt opp til så langt.

Så skal vi også jobbe med hvordan en gir gode støtteordninger. Og jeg sa ikke at det *var* gode erstatningsordninger; jeg sa at vi *må ha* gode erstatningsordninger. Vi må ha omstillingsordninger, og vi må ha støtte inn i kommuner som i dag har en ulvebestand.

Terje Aasland (A) [13:04:40]: Jeg har bare lyst til å gi uttrykk for at vi oppfatter statsrådets siste innlegg dit hen at det er en sterk understøttelse av det som stortingsflertallet har formulert gjennom forslagene nr. 6 og 7 som

er framlagt til behandling her i dag, og at det blir fulgt opp på en god og tett måte. Så det er vi veldig tilfreds med.

Til representanten Elvestuen: Det er kanskje verdt å minne om at det som til enhver tid er det gjeldende stortingsflertallets vilje i enkeltsaker, bør gjennomføres av en statsråd. Hvis ikke sitter statsråden i en veldig dårlig posisjon.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [13:05:22]

Innstilling fra næringskomiteen om Verdier i vekst – konkurransedyktig skog- og trenæring (Innst. 162 S (2016–2017), jf. Meld. St. 6 (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:06:21] (ordfører for saken): Norge er et langstrakt, skogkledd land. Om lag 43 pst. av landet vårt er dekt av skog. I dagens innstilling slår vi fast at skog- og trenæringen har vært og er en strategisk viktig næring for Norge som må videreutvikles. Vi løfter skogen som både CO₂-venn og næringsgrunnlag, og samtidig som den er dette, er den også hjem for dyr og planter og viktig for oss mennesker til rekreasjon og mosjon. Denne helhetlige tankegangen ligger til grunn for komiteens innstilling om skognæringens framtid i Norge.

Skogen er en viktig del av det grønne skiftet som vi er i. OECD, med G7-landene i spissen, viser til bioøkonomien som et bærende element i Europas framtidige økonomi. Her er det uante muligheter for grønn verdiskaping, som Norge med våre store bioressurser, som skogen, må utnytte. Komiteen understreker at Norge må bruke mulighetsrommet som finnes innenfor bioøkonomien, slik at vi kan ta en ledende rolle innenfor bioøkonomien. FN's klimapanel mener det er nødvendig med økt bruk av biomasse for å erstatte fossile produkter og ren energi. Klimapanelet peker på at skogplanting, bærekraftig skogforvaltning og redusert avskoging er blant de mest kostnadseffektive klimatiltakene i skogsektoren.

Ikke visste jeg før jeg startet arbeidet med denne meldingen, at Norge er langt framme når det gjelder frøforedling. Vi har frøplantasjer som gir avkom med rundt 50 pst. større volumtilvekst. Dette gir økt avkom, som også er viktig i et klimaperspektiv, da det er med på å øke det årlige CO₂-opptaket. SKOG22 sier at vi ved å sette inn tiltak som

planting, gjødsling og planteforedling kan bidra til mer råstofftilgang og økt CO₂-opptak med 3 millioner tonn per år allerede i 2050.

I denne innstillingen tar komiteen det kjente uttrykket «se skogen for mer enn bare trær» på alvor. 48 pst. av norske rødlistarter lever i skogen. Vi vet også at det har blitt betydelig mer gammelskog, død ved og flere store trær i norske skoger. Mer død ved har en positiv effekt for truede arter, og vi ser nå – og jeg vil si heldigvis – at listen for truede arter i Norge blir kortere og kortere. Det er bra, og dette arbeidet, som er i gang, må forsterkes. Vi må fortsette å overvåke det biologiske mangfoldet, og vi må gi alle som trenger det, tilgang til relevant informasjon. En samlet komité ber derfor regjeringen om å sørge for at relevant offentlig geografisk miljø- og ressursinformasjon gjøres tilgjengelig. Komiteen ber også regjeringen legge til rette for at skogportalen til NIBIO gir oppdatert informasjon til skogbruket.

Ungskogpleie er også et viktig tiltak for å kunne produsere kvalitetsvirke og vil øke lønnsomheten og gjøre skogen mer robust mot klimaendringene. Flertallet i komiteen mener derfor det er viktig at vi øker satsingen i dette arbeidet.

Komiteens flertall slår også fast Stortingets 10 pst.-mål for skogvern fra i vår. Frivillig vern skal være bunnplanken, og det skal være 10 pst. av all skog. Komiteen peker på at mye av den eldste skogen ikke er økonomisk drivbar, og at vern derfor kan skje på slike arealer. Det understrekes også at det må stimuleres til frivillig vern av mindre områder som har høy økologisk verdi.

Komiteen er videre kjent med at noen skogeiere ikke omfattes av skattefritak for erstatning for vern, siden forslaget ikke er gitt tilbakevirkende kraft. Komiteen mener det er riktig at skattefritaket skal gjelde alle, også de som tidligere har stilt opp med områder til frivillig vern. Komiteen understreker at det har vært Stortingets intensjon fra starten av at slike erstatninger skal være skattefrie. Vi ber derfor regjeringen komme tilbake med et forslag til løsning i revidert nasjonalbudsjett for 2017 på dette området.

Jeg har også lyst til å løfte fram høringsuttalelsen fra Kvinner i Skogbruket, der det kommer fram at i prosjekter knyttet til Norges forpliktelse til å bidra til å redusere avskoging utenfor Norge er bare 0,02 pst. av de involverte kvinner. En samlet komité understreker at kvinner bør involveres mer i slikt grasrotarbeid, og at Norge bør stille krav om at kvinner skal involveres i disse prosjektene.

Jeg begynte mitt innlegg med å si at 43 pst. av landet vårt er dekket av skog. Tall fra SSB viser at det i 2015 var nær 128 000 skogeiendommer med minst 25 dekar produktiv skogareal, og at det produktive skogarealet til disse eiendommene var på om lag 70 millioner dekar. Vi har en stor overvekt av mindre eiendommer, ni av ti er under 1 000 dekar, og gjennomsnittseiendommen består av 550 dekar produktiv skog. Slik det er i dag, er altså skogbruket oftest en tilleggsnæring for skogeierne.

Regjeringspartiene har sammen med Venstre et ønske om å oppheve konsesjonsloven for skogeiere. Komiteens flertall understreker i denne innstillingen betydningen av å opprettholde lokalt eierskap til skogressursene, og vil opprettholde eiendomslovgivningen og prioritere virkemidler som bidrar til dette.

Skogen er viktig for klimaet, og den spiller en enda viktigere rolle i norsk økonomi. Over de siste tiårene har vi

sett at norsk treindustri legges ned, og i dag er vi først og fremst en treeksportør. Skal Norge bli ledende innenfor bl.a. bioøkonomien, må vi legge til rette for industriutvikling. Vi vet at tømmeret vi eksporterer, kan være grunnlag for 4 000 nye arbeidsplasser her i landet, og vi må legge til rette med gode rammebetingelser, slik at disse arbeidsplassene utløses. Vi må ta i bruk hele treet og utnytte alle delene, da disse hver for seg og sammen kan skape høy verdiskaping. Vi må utvikle nye produkter og legge til rette for innovasjon.

I dagens Fredrikstad Blad meldes det at Norges største trebygning er bygget på Øra – en lagerbygning i massivt tre på 10 700 m². I forrige uke ble det sendt ut en pressemelding om at Nordisk Massivtre AS var blitt etablert – et nytt selskap som tar sikte på å bli en spyspiss for å sikre at massivt tre blir standard innen byggebransjen. Ja – det skjer, og det skal skje mer.

Et viktig tiltak som allerede eksisterer for skogeierne, er skogfundsordningen. Skognæringen er i en særstilling, da det tar hele 70–80 år fra et tre plantes, til det hogges. Skogfundsordningen sikrer kapital til langsiktige investeringer i skogen. Denne ordningen må videreføres, understreker dagens innstilling.

Et av de aller viktigste områdene for skognæringen er infrastruktur og transport. Når vi vet at transport kan stå for opp mot en tredjedel av den totale kostnaden ved å få råstoff fram til industritomt, er det viktig å satse på dette. Regjeringen og samarbeidspartiene har gjort mye på dette området de siste tre årene, og med denne innstillingen forsterkes dette ytterligere. utfordringer knyttet til å etablere et tilfredsstillende veinett er forskjellige i ulike deler av Norge. I de tradisjonelle skogstrøkene er hovedutfordringen at det eksisterende skogsbilveinettet ikke tilfredsstillende dekreter dagens og framtidens krav til en effektiv tømmertransport. I kyststrøk er hovedutfordringen knyttet til å etablere et skogsbilveinett som gjør det mulig å utnytte de skogressursene som ble bygd opp i det forrige århundret.

I innstillingen vektlegger komiteens flertall behovet for at nødvendige investeringer gjøres for å modernisere eksisterende skogsbilveier og etablere et framtidrettet skogsbilveinett i kyststrøk så raskt som mulig. Andre viktige tiltak som flertallet i komiteen er opptatt av, er en prøveordning med kjøretøy med totalvekt opp til 74 tonn, elektrifisering av viktige jernbanestrekninger og at dypvannskai i Drammen skal komme tidlig i NTP-perioden, sammen med et flaskehalsprogram.

Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft, som regjeringen har satt ned, og som nå har avgitt sin rapport, peker på at skogbasert næringsvekst må være markedsbasert. For å få til dette trengs det særskilt tilrettelegging og økonomisk særbehandling i en overgangsperiode, og dette gjøres ifølge utvalget mest effektivt ved å stimulere til etterspørsel etter norsk biomasse fra skog. Komiteens flertall ber derfor regjeringen om å utarbeide en strategi for nettopp å stimulere til etterspørsel etter grønne, trebaserte produkter og komme tilbake med denne strategien i løpet av 2017.

Komiteens flertall mener også at det risikojusterte avkastningskravet for Fornybar AS som et minimum ikke bør være høyere enn for rent finansielle plasseringer, og at det må slås tydelig fast i mandatet at selskapet skal være et virkemiddel for utvikling av grønne industriarbeidsplasser i Norge og bidra til utvikling av virksomheter som benytter norske naturressurser.

En viktig endring som allerede er gjort, er endringen av Investinors mandat for skogsatsingen, slik at de nå kan investere i moderne skogbedrifter. Dette har vært etterlyst. Nå har vi levert gjennom budsjettavtalen i høst.

Noe det ikke har vært levert på så langt, er skattekredittordningen for skogeiere som investerer i industriformål. Dette står i regjeringsplattformen, og det er et flertall i komiteen som nå ber regjeringen legge fram forslag til en slik ordning i forbindelse med budsjettet for 2018.

Å stimulere til økt bruk av tre i bygg er et annet viktig tiltak komiteen peker på. Det offentlige er en stor og viktig utbygger, og komiteen ber regjeringen vektlegge bruk av tre i utarbeidelsen av forskrift til den nye loven om offentlige anskaffelser. Og et flertall ber om at regjeringen sørger for at tre blir brukt i bygg i større grad ved offentlige innkjøp.

Komiteen er også opptatt av rekruttering og satsing på yrkesfaglig utdanning innenfor skogbruket. Rekruttering legger grunnlaget for videre utvikling av denne næringen, og det må derfor arbeides strategisk med dette.

På tampen vil jeg vektlegge at det er viktig at vi har god sikkerhet og beredskap rundt skogen vår. Det er grunn til å tro at det er for få konkrete beredskapsplaner i skogbruket. Dette er alvorlig, og Stortinget ber derfor regjeringen om å arbeide for at flere beredskapsplaner lages.

Helt avslutningsvis i mitt innlegg vil jeg si noen ord om Kristelig Folkepartis engasjement for skogen. Kristelig Folkeparti har jobbet mye med skogpolitikk i denne perioden. Vi har prioritert infrastruktur og transport i våre alternative budsjetter og også fått gjennomslag for dette i forhandlingene med regjeringen. Vi har kjempet for en bioøkonomistategi, og vi har løftet opp skognæringen som en strategisk viktig næringen for landet vårt. Dette arbeidet er jeg glad for at vi nå ser resultater av gjennom den komitéinnstillingen som nå foreligger, der innstillingen nettopp bygger på disse grunnprinsippene som er utarbeidet på bakgrunn av saksordførers merknader, men også på at det skal være en bærekraftig forvaltning av skogen vår.

Jeg anbefaler med dette komiteens innstilling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Odd Omland (A) [13:21:03]: Først vil jeg benytte anledningen til å takke representanten for godt saksordførerskap og et godt resultat. Men Kristelig Folkeparti står ikke inne i en merknad hvor en viser til at en gjennom eierskap i Statskog sikres råderett over store og viktige naturressurser med stor betydning for samfunnet, og at Statskog kan ha en viktig rolle å spille i å videreutvikle norsk skognæring. Kristelig Folkeparti er heller ikke med når det gjelder forslag om å stanse det pågående arronderingssalg.

Til NTB i dag uttaler Espen Farstad i Norges Jeger- og Fiskerforbund følgende:

«I utgangspunktet skulle det bare være snakk om salg av småteiger, men det viser seg at det er et reelt nedslag av myr, hei og vann som pågår. Dette er selve det norske arvesølvet det er snakk om.»

Ser ikke Kristelig Folkeparti de muligheter som ligger i å videreutvikle Statskog til å kunne spille en viktig rolle for skognæringen som en mulig viktig industriell aktør i det grønne skiftet, og at vi ikke bør selge ut mer av dette arvesølvet?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:22:11]: Tusen takk for hyggelige ord som representanten Omland gir meg.

For Kristelig Folkeparti er skognæringen en strategisk viktig næring, og det arronderingssalg som Statskog så langt har gjort, har jo nettopp styrket de lokale skogeierne. Det er viktig for Kristelig Folkeparti nettopp å bruke instrumenter som vi har, til å gjøre skogeierne litt sterkere økonomisk, ved at de får en god skog der de kan ta ut enda mer virke, være en enda bedre CO₂-venn – og gi representantene Omland og Hjemdal en god turopplevelse.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:23:17]: I dag dør artar i norsk natur i eit ekstremt høgt tempo – tusen gongar raskare enn normalt – og kvar femte art i norsk natur står i fare for å dø ut dersom vi ikkje gjer noko. Raudlista viser oversikta over dette.

Så er det ein merknad i innstillinga som SV er det einaste partiet som ikkje er med på, der komiteen meiner at det er ei positiv utvikling i skogane, og at det «biologiske mangfoldet i de norske skogene er økende». Det har eg veldig vanskelig for å forstå.

Det har vore ein marginal nedgang i talet på artar på raudlista, men det betyr at alle dei artane som er på raudlista, er artar som er i ferd med å dø ut – altså ein marginal nedgang. Korleis klarer ein da å forstå dette som at det biologiske mangfoldet er aukande? Til samanlikning: Når ein har underskot på konto og underskotet blir litt mindre, går ein ikkje akkurat i pluss. Korleis klarer Kristeleg Folkeparti å meine dette?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:24:20]: Takk for en viktig replikk.

Som innstillingen legger opp til, skal vi se skogen for mer enn bare trær. Det biologiske mangfoldet i skogen er viktig, og når det står i innstillingen at 48 pst. av rødlisteartene finnes i skogen, har vi gjort et stort stykke arbeid. Og jeg sa i mitt innlegg at her må trykket holdes oppe. Men slik som vi leser det, og med den kunnskapen vi sitter med, er det en positiv trend her. Den må fortsette, den må vi jobbe systematisk med. Trykket må holdes oppe for at vi skal få færre arter på rødlistene og mer friskmelding – hvis vi kan si det slik.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:25:05]: Når det gjeld positiv trend, kjem det an på auget som ser – det er litt mindre ille. Den utviklinga som er med at kvar femte art er i ferd med å dø ut, er jo forferdeleg. At det blir ei bitte lita – marginal – endring på det, er sjølvst sagt positivt, men det er framleis ille. Men når komiteen kjem fram til at det biologiske mangfoldet i dei norske skogane er aukande – korleis klarer representanten for Kristeleg Folkeparti å stå inne for ein slik påstand?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:25:31]: Jeg takker også for denne replikken.

Ja, det er bitte litt bedre – hvis jeg skal bruke representantens ord – men alt som er bedre, er bra i denne sammenheng. Med den kunnskapen jeg har som parlamentariker, var vi dårligere for noen år siden når det gjelder rødlisteartene. Vi hadde større utfordringer. Her har næringen tatt ansvar, her har staten tatt ansvar, her har alle mann tatt ansvar for å ta vare på viktige groområder, viktige biologiske

grunner som disse artene trenger for å utvikle seg. Jeg tror at vi også skal snakke sant om når vi har en positiv endring, og så har jeg sagt at trykket må holdes oppe, vi må jobbe mer på dette området, men trenden er positiv.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Knut Storberget (A) [13:26:39]: Det er fint å kunne roe ned etter forrige sak med en liten tur i skogen. Det vil mange trenge!

Vi er mange som har sett fram til å kunne behandle skogmeldinga her i Stortinget. Jeg vil også inderlig takke saksordføreren for den jobben som er gjort – ikke bare sånn praktisk, men vi føler jo engasjementet, og det er veldig viktig.

Skogen er en stor og viktig ressurs for mange av oss og har et stort potensial for økt verdiskaping og industriell virksomhet, særlig det siste. Jeg og Arbeiderpartiet er overrasket over at regjeringa ikke har viet større oppmerksomhet til det potensialet som her ligger, i en tid med stort behov for omstilling og etablering av nye arbeidsplasser, og også med den vinn-vinn-situasjonen man er i ved å kunne utnytte denne ressursen i et klimaperspektiv. Som politikere mener vi fra Arbeiderpartiet at vi må være villig til å bygge opp under dette potensialet, sette inn tiltak og føre en næringspolitikk som legger til rette for nye arbeidsplasser basert på skogen – egentlig det motsatte av næringsnøytralitet.

Da meldinga endelig kom, var vi flere som etterlyste tiltak og en reell vilje til å satse på dette fra regjeringas side. Det sier jo ganske mye om regjeringas mangel på en aktiv næringspolitikk at regjeringa omtrent parallelt med skogmeldinga la fram et forslag til statsbudsjett der de foreslo å avvikle det trebaserte innovasjonsprogrammet. Man skryter innovasjonsprogrammet opp i det ene, i meldinga, men i det andre, i budsjettdokumentet, legger man det ned. Vi oppfattet det som et målrettet program som retter seg nettopp mot skogen. Programmet har også gitt gode resultater, noe regjeringa sjøl beskriver både i statsbudsjettet og i skogmeldinga. Likevel skulle programmet avvikles. Nok en gang ble dette reddet av flertallet i Stortinget. Jeg nevner dette som et eksempel, for når vi skal tilnærme oss også denne sektoren, handler det vel egentlig om forskjell på hvordan vi ser virkemiddelbruken inn mot dem som driver næring.

Jeg merker meg at regjeringspartiene i innstillinga erkjenner at skognæringen må styrke konkurransekraften sin, men følgende merknad fra Høyre og Fremskrittspartiet sier vel egentlig det meste:

«Innen skognæringen erkjenner disse medlemmer at det er et helt industrielt miljø som skal gjenreises etter mange år med svak konkurransekraft. Dette er en stor utfordring, men løses ikke gjennom politiske vedtak.»

I Arbeiderpartiet ser vi det litt annerledes. Vi mener en satsing på skogen ville være en del av løsningen også med politiske vedtak knyttet til globale utslipps- og ressursutfordringer, samtidig som det gir fastlandsøkonomien flere bein å stå på. Da vi i 2013 la fram strategien Woods of Norway, ble den godt mottatt i næringen. Siden har vi hatt SKOG22, som de fleste her kjenner til, og som danner mye av basisen for dette.

Ifølge meldinga er om lag 43 pst. av landet vårt skog-

kledd, og arealene er økende. Avvirkningen har over tid vært lavere enn tilveksten, og vi har i dag en årlig tilvekst på om lag 25 millioner kubikk, mens avvirkningen ligger på om lag 13. I SKOG22-rapporten anslås det at bærekraftig produksjon og uttak av råstoff fra skogen kan økes med 35 pst., men da må rammebetingelsene som fremmer en slikt økt bruk av skogen, og skognæringens vilkår være forutsigbare og langsiktige. Det må også legges til rette for at skogressursene blir mer tilgjengelige for industriell anvendelse. Det er en stor utfordring, og det løses ikke bare med politiske vedtak, men det kan godt hende at noen politiske vedtak vil kunne hjelpe.

Det er derfor vi i våre alternative budsjetter har valgt å øke bevilgningene til f.eks. tømmerkaier og skogsbilveier, for å sikre konkurransekraften i næringen. Og det er derfor vi nå foreslår at man etablerer en nasjonal tømmertransportplan over hvilke investeringer som er nødvendige for å sikre effektiv transport på sjø, jernbane og vei. I tillegg må vi selvfølgelig også bidra til å stimulere til ny teknologi.

Så er det bred enighet om at det er behov for kapitalordninger som kan bygge opp under industriell satsing. Vi fra Arbeiderpartiet venter spent på hva det nye Fornybar AS skal bli. Fra Arbeiderpartiets side forventer vi at det må bli et virkemiddel for utvikling av nye industriarbeidsplasser og utvikling av virksomhet som baserer seg på norske naturressurser.

Til slutt: Heller ikke denne gangen vil jeg la være å knytte et par ord til Statskog. Det er Arbeiderpartiets oppfatning at arronderingssalg nå har nådd sin grense. Jeg skal la det ligge – jeg skal komme tilbake til det. Men som industriell aktør og utviklingsaktør mener jeg at Statskog burde vært viet større plass, og det håper jeg debatten gir rom for.

Jeg vil ta opp de forslag som Arbeiderpartiet er medforlagsstiller til.

Presidenten: Representanten Knut Storberget har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ingunn Foss (H) [13:31:56]: Under den rød-grønne regjeringen iverksatte Arbeiderpartiet arronderingssalg av statens skoger. Nå fremmer de forslag om at det pågående salget skal stanses, selv om Statskog selv vurderer at salg vil gi en bedre driftsstruktur for dem som kan forvalte verdiene. Hvorfor er det sånn at Arbeiderpartiet syns det er helt greit å selge når de selv sitter i regjering, men syns det er ugreit at dagens regjering følger opp Arbeiderpartiets politikk i forrige periode?

Knut Storberget (A) [13:32:25]: Det skal jeg forklare. Spørsmål rundt dette fikk jeg forrige år også, tror jeg. Det er egentlig ganske enkel logikk. Vi mener at det er riktig å foreta et visst arronderingssalg når man kjøper en så stor skogeiendom som man da gjorde – vi er ikke mot arrondering i slike tilfeller. Men det betyr ikke at man skal arrondere bort nærmest hele eiendommen, slik vi vet Fremskrittspartiet egentlig ønsker; å privatisere alt under dekke av arrondering. Det må være lov å si at en god del av teigene var egnet for arrondering, men det går en grense. Det er en dynamisk prosess, og vi mener at der er vi nå. Vi er redd for at det å selge såpass store skogeiendom-

mer som man nå gjør, og et såpass stort volum totalt sett, vil bidra til å svekke Statskog, ikke minst med henblikk på å utvikle Statskog til en industriell aktør i framtiden.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:33:41]: Det har vore brei politisk einigheit om at Noreg må verne meir skog. Vi har også fått kritikk for internasjonalt at vi har verna for lite. Det har tidlegare vore sterke fleirtal for at no skal vi trappe opp den innsatsen.

Så er det sjølvsagt også eit litt sånn teknisk spørsmål korleis ein skal drive med verning her. Det vi har gjort til no, det som har vore den internasjonale standarden for den typen rapportering, er at MiS-figurar f.eks. ikkje inngår i det som blir rekna som vern i Noreg, men det er noko som vi rapporterer inn til konvensjonspartnarane internasjonalt. Dette er gjort veldig uklart i denne innstillinga, og ein har også fått kritikk for det. Er det sånn å forstå at Arbeidarpartiet har endra standpunkt når det gjeld kva vi skal verne i Noreg, og at ein i realiteten kjem til å verne mindre fordi det rett og slett vil krevje mindre rapportering med MiS-figurar?

Knut Storberget (A) [13:34:42]: Jeg vet ikke om jeg evner å – jeg holdt på å si – fjerne usikkerhet hos SV når det gjelder denne typen forhold. Jeg tror det alltid vil være der. Men jeg føler at den jobben som saksordføreren og flertallet har gjort i denne saken, bidrar til å skape klarhet i skogvernet i større grad enn tidligere. Det er jeg veldig glad for. Jeg mener det er et djervt mål vi har satt oss når det gjelder skogvern. Hvis man hadde lest det ut fra bare det produktive, hadde jeg vært skremt, men jeg syns i så måte at dette avklarer veldig godt.

Så tilhører jeg – kanskje i motsetning til min gode kollega Knag Fylkesnes – de politikere som mener at det ligger usedvanlig mye godt naturvern i godt skogbruk, og at vi noen ganger overfokuserer på skogvern og skogvernmidler og tror at det alene er det som tar vare på artsmangfoldet og skogene våre. Jeg kommer sjøl fra en jordbruksfamilie, og jeg vet at det er motsatt i mange tilfeller.

Oskar J. Grimstad (FrP) [13:35:54]: Framstegspartiet hadde eit ordtak som lydde: «Fremtiden skapes – den vedtas ikke!» Som jurist finn ein vel ofte lover som blir det bestes fiende. Representanten brukte sjølv uttrykket: Det kan hende nokre vedtak kan vere til hjelp. Spørsmålet er då om vi ikkje heller bør satse på å fjerne avgrensingar som ligg innafør næringa, og kanskje spesielt skognæringa, og vise større tillit til denne næringa framfor at vi vedtar og vedtar og vedtar. Mi utfordring til Arbeidarpartiet er at ved tillit til næringa, uansett kva for næring det gjeld, byggjer ein meir framtid, framfor at vi her på Stortinget skal sitje og detaljregulere. Ser representanten Storberget at det kan vere betre med ei slik løysing, framfor at Stortinget skal sitje og detaljstyre næring etter næring, også skognæringa?

Knut Storberget (A) [13:36:51]: Ja, absolutt. Det vil le være en ulykke hvis vi her i Stortinget skulle sitte og detaljregulere skognæringen. Som jeg sa i mitt forrige innlegg, har jeg erfaring fra egen familiær skogsdrift, og de har vel aldri følt det dit hen at Stortinget har drevet noe detaljregulering i våre driftsplaner. Det er jeg glad for. Så der er vi enige. Men hvis representanten tenker på at man

skal fjerne en ryggstøyle i det norske samfunnet som den norske konsesjonslovgivningen f.eks., så er jeg ikke enig. Jeg syns det er et tankekors at store deler av særlig landbruket, men også mange i skogbruket, faktisk hegner om sånne viktige bestemmelser. Men det kan vi ikke kalle detaljregulering.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Gunnar Gundersen (H) [13:37:46]: En får jo håpe en tur til skogs ikke blir et antisklimaks for andre i debatten, for det er en bot for sjela i de fleste sammenhenger. Jeg vil også slutte meg til og takke både saksordføreren og regjeringen for det jeg oppfatter som en veldig god melding i starten. Så har saksordføreren fulgt opp veldig godt.

Det er i stor grad det man kan si er en gledelig enighet, om at skogen kommer til å bety mye framover i veldig mange sammenhenger, det er det stor enighet om i komiteen, og at man skal satse på den. Det tror jeg blir lagt merke til ute. Det er jo ikke hvert år Stortinget får en skogmelding til behandling. Det har tradisjonelt vært mye mer fokus på jordbruk, som er den andre delen av landbruket. Men skog er jo helt annerledes enn jordbruk, i og med at man lever med helt åpne grenser, ikke har noen tollbeskyttelse og lever ute i et fritt internasjonalt marked. Det kommer jeg litt tilbake til.

Siden enigheten er såpass stor – vi har ting som skiller oss, det skal jeg komme tilbake til – kunne jeg tenke meg å dra litt historisk tilbake, for skog og skogindustri har faktisk vært en av bærebjelkene for å utvikle norsk velferd. Vi var store nettoeksportører av både virke og byggematerialer til hele Europa. Hvis vi går 100+ år tilbake, hadde vi en skog man i dag ville sagt var uthogd. Man hadde nesten ikke gammelskog. Man hadde en kubikkmasse som kanskje var en tidel av det vi har i dag, og antakeligvis et atskillig mindre mangfold. Så det er mange piler som peker i riktig retning.

Vi har også hatt en veldig lang periode hvor vi var nettoimportører av virke. Det betød altså at norsk treforedling og norsk skogindustri var så konkurransedyktig at den kunne importere virke fra andre land, foredle det i Norge, skape arbeidsplasser i Norge og så selge ut i et internasjonalt marked. Den situasjonen endret seg dramatisk i perioden 2005–2013. Nå skal vi ikke legge all skyld på politikken i den perioden, men det er et uttrykk for hva oljeøkonomien gjorde med den generelle konkurranseutsatte sektoren i Norge. For skogindustri og skog er faktisk en av de verdikjedene vi har i Norge som utelukkende har norske kostnader før man skal ut i et internasjonalt marked, og den grønne perioden – egentlig den svarte perioden – den grønne gren vi satt på i 20–30 år med oljen, skapte et helt spesielt kostnadsnivå i Norge som skogindustrien slet veldig med.

Så var det også andre grunner til nedgangen. Norsk treforedling ble sittende igjen i en gammel struktur med mange små fabrikker som tida løp fra. Vi ble også tatt av det digitale skiftet gjennom at Norske Skog var innenfor avis-papir og magasin-papir. Men det som er sluttpoenget, er at det skapte et inntrykk av at man har med en solnedgangsindustri å gjøre. Det er jo langt ifra riktig. Alle de store segmentene innenfor treforedling er i vekst. Det er bare Norge som satt inne i de gale segmenter.

Det er litt av en oppgave for politikken og ikke minst

for næringen selv å løfte seg ut av preget av å være i solnedgang og inn i soloppgang. Hvis vi tar både meldingen og innstillingen, peker det i retning av at det her åpner seg enormt mange muligheter. Det er ikke bare på klimafeltet, hvor alle nå er enige om at skogen spiller en betydelig rolle, og hvor vi allerede i dag binder opp halvparten av Norges utslipp, men den kan spille en betydelig rolle i form av at vi bruker mer tre. Da binder vi karbon i bygninger, det er en effektiv måte å binde det på. Vi har bioøkonomien, hvor man nå sier at alt som lages av olje, kan man lage av tre. Det åpner enorme muligheter. Vi har Borregaard som alle nå drar fram som et lysende eksempel på hvor godt norsk industri kan utforske de mulighetene som ligger i bioøkonomien. Jeg synes det også er et tankekors, for hvis man hadde stilt det spørsmålet for 20 år siden, hva man ville satse på av norsk treforedling, var ikke svaret Borregaard. Da var det Borregaard som ble ansett for å være de som satt igjen i noe gammelt, og Norske Skog som var det man skulle satse på. Det er litt læring til oss politikere, det er faktisk næringen selv som må finne fram til de produktene som skal bære næringen framover. Der har man en kjempeutfordring. Vi har diskusjonen rundt biodrivstoff, som ikke minst er en klimaløsning, men som også kan åpne helt nye muligheter for norsk industri.

Så jeg er veldig godt fornøyd med det som er fokus i meldingen, og det er at regjeringen har fokus på å bygge konkurransekraft. Den har satset enormt på infrastruktur, det hørte vi fra saksordføreren hvor viktig er. Det å få tømmeret fram til industrien fikk vi høre i høringen at var 30 pst. av kostnadene. Den kjeden er ikke bedre enn sitt svakeste ledd. Det at man får skrevet opp veier slik at man nå effektivt kan begynne å bruke sekstitonns vogntog i hele verdikjeden, er uhyre viktig for å utvikle denne næringen. Det komiteen også ber om, et prøveprosjekt på 74 tonn slik at vi ikke nok en gang havner langt etter våre nordiske naboer og konkurrenter, mener jeg er viktig. Regjeringen har satset enormt på FoU. Det er jo uhyre viktig i tilknytning til bioøkonomien, og det at man har generelle virkemidler som også omfatter skogindustrien, diskvalifiserer ikke at man satser enormt på sektoren.

Som jeg sa: I bunn og grunn lander man på at det er næringen selv som må finne mulighetene, og som må skape den nye industrien og investere i den. Vi har gjort noe for Investinor, men vi kommer ikke unna at det er det private eierskap som kommer til å måtte bære det meste. Der er også komiteen enig om å se på skattene og å bruke skogavgift til investeringer. Men det er en betydelig oppgave for næringen selv å skaffe fram den kapitalen. Det klarer man ikke uten at man har et sterkt privat eierskap i Norge. Så der også gjør regjeringen mye.

Vi kjenner alle til uenigheten rundt eiendomsstruktur og hva som skal til for å øke utnyttelsen av den norske skogressursen. Der tror jeg det ble sagt i høringen at vi trenger litt mer industriell tenkning i norsk skognæring. Det tror jeg ville blitt gjort ved å begynne å lempe på eiendomsreguleringene. Der vet vi godt at det går noen skillelinjer.

Så det som i grunnen er den store uenigheten, det kom litt fram i forrige innlegg også, gjelder i hvilken grad man kan vedta seg til nye anlegg i norsk skogindustri. Det tror ikke jeg er politikkenes rolle. Det som er politikkenes rolle, er å legge rammebetingelsene til rette for at man kan få en god utvikling, og så er det aktørene selv som må finne fram til hvor framtida ligger. Der går det selvfølgelig en klar

skillelinje i salen. Det er jo alltid opposisjonens rolle å være enda mer pådriver, men man bør kanskje se sin egen pådrift i lys av hva som skjedde i de åtte årene før denne perioden – men når man foreslår at det skal opprettes en møteplass mellom næring og myndigheter der man diskuterer utvikling av næringen, tror jeg ikke det er løsningen. Regjeringen har gjort masse for å legge rammebetingelsene til rette, og jeg håper at nok av aktører der ute ser mulighetene til at vi nok en gang kan få en offensiv skognæring i Norge, som gjerne for meg blir nettoimportør av virke, for det betyr at vi virkelig har konkurransekraft.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [13:47:15]: Jeg skal fortsette litt der representanten Gundersen slapp i sitt innlegg.

Det er helt riktig at det går en skillelinje i Stortinget knyttet til hvor framoverlent man er med å bruke politiske virkemidler, for – som det står i merknadene fra Høyre og Fremskrittspartiet – skal man gjenreise et helt industrielt miljø «etter mange år med svak konkurransekraft», er det «en stor utfordring». Det er jeg enig i, men så sier man videre: Men det «løses ikke gjennom politiske vedtak».

Det er noen ganger vi ser at man kan lese merknader som en viss annen leser Bibelen, men er næringspassiviteten så rotfestet i Høyre og Fremskrittspartiet at man ikke ser noen muligheter for å bruke politiske vedtak for å utvikle industrien knyttet til skogen?

Gunnar Gundersen (H) [13:48:11]: Nei, absolutt ikke – vi fikk senest i dag en nyhet om at Enova nå kan gå inn og støtte pilotanlegg innenfor en rekke industri-sjanger.

Vi har et totalt forskjellig syn på hva som er næringsaktivt. Jeg mener det å satse på infrastruktur og det å satse på generell forskning og utvikling er en uhyre næringsaktiv politikk. Jeg mener det å satse på det private eierskap er veldig næringsaktiv politikk. Jeg kunne tenke meg å returnere det. Det at man politisk sett skal plukke ut og satse på enkelte næringer, betyr jo at man skal nedprioritere andre, for noen må betale den satsingen. Jeg deler rett og slett ikke definisjonen til representanten Storberget når det gjelder hva som er næringsaktivt. Jeg mener vi driver en pådriverpolitikk. Vi skaper rom for at skognæringen skal kunne utvikle seg, og det er aktørene selv som må gripe muligheten.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:49:22]: Det er – som representanten Gundersen sa – stor enighet i innstillingen, som vil bety mye for skognæringen framover, en strategisk viktig næring. Vi skal bygge konkurransekraft. Som representanten var inne på – og også jeg – utgjør utgifter til infrastruktur ca. en tredjedel for en skogeier.

I innstillingen er det enighet om at man skal se på helhetlige pakker. Vi har plukket ut bl.a. «Godspakke Innlandet» som en konkret pakke, som hele komiteen er enig om, fordi den er strategisk viktig for å øke nettopp konkurransekraften. Så det er bare av nysgjerrighet jeg stiller dette spørsmålet til Gundersen: Der vi andre nevner et beløp – i en annen merknad – på ca. 20 mrd. kr, er ikke representanten Gundersens parti med. Er man enig om prinsippet, men ikke beløpet?

Gunnar Gundersen (H) [13:50:26]: Det tror jeg er helt riktig. Vi synes man ved å nevne beløp blander seg langt inn i det som en annen komité behandler og skal prioritere. Det er rett og slett grunnen til at vi holdt oss unna den merknaden. Det å begynne å prioritere beløp til samferdsel i næringskomiteens innstilling, tror jeg kanskje ikke blir veldig godt mottatt i samferdselskomiteen.

Men det betyr jo også at vi er enig i den prioriteringen. «Godspakke Innlandet» er en uhyre interessant mulighet – ikke bare for innlandet, den går jo helt opp til Nordland – der man jobber sammen om en effektiv godstransport på jernbane ut av landet og nedover til Europa. Det er veldig interessant.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:51:28]: Eg vil egentleg ta opp tråden der Storberget avslutta, for eg har også bite meg merke i den litt forunderlege formuleringa i merknaden, at ein «etter mange år med svak konkurransekraft» skal gjenreise «et helt industrielt miljø». Det er «en stor utfordring, men løses ikke gjennom politiske vedtak». Eg tenkte at det er interessant at det står i eit dokument, det er jo eit stort politisk vedtak – som det openberre paradokset. Så nemner Gundersen at vi må satse på infrastruktur, vi må satse på generelle verkemiddel. Det er jo politiske vedtak, så dette er veldig vanskeleg å forstå.

Så ser ein i andre samanhengar at ein kuttar i trebaserte innovasjonsprogram, og ein går laus på Investinor, ein tar ut ordninga som vil gripe direkte inn her. I andre land, når ein står framfor kjempestore industrielle moglegheiter, satsar dei offentlege myndigheitene – til og med dei mest høgrevridde regjeringane i verda gjer det. Men her i Noreg driv ein på og har slike formuleringar som at dette «løses ikke gjennom politiske vedtak». Korleis forklarar Gundersen det?

Gunnar Gundersen (H) [13:52:36]: Jeg tror man leser merknaden litt som Fanden leser Bibelen. Selvfølgelig er infrastruktur, satsing på forskning og utvikling, satsing på det private eierskap gjennom skatteletter og den type ting definitivt politiske vedtak – jeg ønsker ikke engang å prøve å motarbeide eller å motbevise det.

Poenget er at vi satser bredt og lar valg av hva man skal satse på, bli opp til næringen. Det mener jeg er et ganske betydelig skille. Jeg bruker eksempelet Borregaard: Man hadde aldri fått noen i Stortinget for 20 år siden til å si at Borregaard ville være det som kom til å bli stjernen innenfor treforedling. Jeg kjenner den situasjonen ganske godt.

Så til Investinor. Vi ville ikke vingeclippe Investinor. Vi ville at de skulle investere sammen med private. Det går igjen at man ønsket å bringe statlig kapital sammen med kompetent privat kapital. Det tror jeg er veien å gå for å skape optimisme innenfor denne sektoren.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Oskar J. Grimstad (FrP) [13:53:52]: Først og fremst vil eg takke saksordføraren, Line Henriette Hjemdal, for godt arbeid.

Skogmeldinga vi i dag skal behandle, vil ha stor betydning for framtida skognæringa skal møte. Eg er glad for at ein samla komité, slik det kjem fram i merknadene, ser på skogen som meir enn berre tre, og som ein plass der viktige verdier og arbeidsplassar blir skapte. Eit aktivt og lønsamt

skogbruk og ein konkurransedyktig skogindustri har stor betydning for busetjing, sysselsetjing og næringsutvikling i store delar av landet.

Skog er ei viktig og tradisjonsrik næring for Noreg. Omtrent 25 000 menneske jobbar i den skogbaserte næringa, og ho gir ei rekkje eksportinntekter. Noreg er blant dei beste i verda når det kjem til innovasjon og nyttenking rundt bruksområde for skogbasert råstoff, som i dag omfattar alt frå byggemateriale til bioøkonomi og foredla råstoff.

Noregs skogverksemd og annan trevekst utgjer eit areal på omtrent 43 pst. av det norske landarealet. Skogeigarar selde i alt 10,2 millionar kubikkmeter tømmer til industriformål i 2015. Dette er det høgste nivået sidan 1990. I tillegg blir det årleg hogd 2–3 millionar kubikkmeter med ved. Volumet i norske skogar har gått frå om lag 300 millionar kubikkmeter i 1925 til over 900 millionar i 2015. Dette speglar av det potensialet som ligg i norsk skogbruk.

Skogindustrien opplever meir enn ei tidobling av verdien av tømmerstokken når han blir foredla. Tre er i tillegg eit viktig fornybart råstoff som i mange samanhengar kan erstatte petroleumsbasert råstoff. For å styrkje denne næringa vidare er det difor viktig at vi som politikarar gjer det vi kan for å leggje til rette for at næringa har dei rammevilkåra som skal til for å vekse vidare. Difor er eg glad for at denne regjeringa med Høgre og Framstegspartiet legg opp til å styrkje infrastrukturen i skogbruket. Eit velfungerande skogvegnett er heilt avgjerande for å kunne drive lønsamt skogbruk. Difor er det positivt at eit breitt fleirtal i komiteen er einig med regjeringa i å vidareutvikle skogsbilvegnettet og ved kyststrøk gjennom målretta bruk av tilskot og skogfond utan at dette forstyrrar naturmangfaldet og friluftslivet.

Satsinga på tømmerkaier er òg eit viktig element i så måte, i tillegg til at det legg til rette for lønsam bruk av skogressursar langs kysten. Det er òg svært viktig at ein utbetrar flaskehalsar som er til hinder for effektiv tømmertransport i samarbeid med skog- og trenæringa. Dette er noko Framstegspartiet har hatt ambisjonar om ei årrekkje, og no skal det gjennomførast.

Norsk skogpolitikk skal òg leggje grunnlaget for ei berekraftig forvaltning av skogressursane som tar omsyn til viktige miljøverdier og alle artene som lever i skog og utmark. Difor er det bra at meldinga legg opp til å vareta miljøverdier og biologisk mangfald. Auka bruk av biomasse frå skog på kort og lang sikt er i så måte eit viktig tiltak for å nå dei klimamåla vi har sett oss.

Skognæringa har i ei årrekkje slite med lønsemda. Difor er det viktig at vi legg til rette for at menneske skal kunne investere i denne næringa, og ikkje minst leve av det. Det er difor positivt at fleirtalet i komiteen meiner at skogfondsmidlar er av avgjerande betydning for norske skogeigarar. Dette er viktige midlar, som kan brukast til bl.a. bygging og ombygging av skogsvegar, skogbruksplanlegging og miljøtiltak. Dette er altså ein del av dei viktige ordningane som sikrar kapital til langsiktige investeringar i skogen. Difor er det avgjerande at vi vidarefører skogfond-sordninga. Eg stiller meg likevel spørjande til kvifor SV ikkje er med på dette i merknadene, men er egentleg ikkje overraska.

Ei satsing på forskning og innovasjon er òg viktig med omsyn til investeringar i næringa. Regjeringa saman med samarbeidspartane har styrkt satsinga på næringsretta for-

sking og innovasjon med 2,3 mrd. kr sidan vi tok over i 2013. Slike satsingar er viktige for gjennomføringa av gode og lønsame industriprosjekt i treforedlingsindustrien. Dette arbeidet skal vi fortsetje med, og det vil vere viktig for den framtidige rekrutteringa til næringa.

I sum vil det vi vedtar i dag, styrkje skognæringa i dette landet med omsyn til infrastruktur, investeringar, rekruttering og framtida.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [13:58:42]: Denne stortingsmeldingen har gode beskrivelser av de potensielle utfordringene for næringa, men kommer med få og lite konkrete tiltak.

Flertallet ber regjeringa utarbeide en strategi for en helhetlig og styrket satsing på forskning og utvikling i skog- og trenæringa. Fremskrittspartiet innser i merknaene at det industrielle miljøet nå skal gjenreises, men at det ikke skal løses gjennom politiske vedtak. Da er det interessant å høre hvordan dette industrielle miljøet skal gjenreises ut fra egen håndtering.

Oskar J. Grimstad (FrP) [13:59:20]: Eg må seie at det undrar meg når eg ser kva for lita tillit ein har til ei næring som på mange måtar sjølv må finne vegen vidare.

Vi må leggje til rette dei rammevilkåra som må på plass, gjennom det som eg m.a. nemnde i innlegget mitt. Det gjeld vegar, det gjeld transport, og transport er, som tidlegare nemnt, ein kostnad på 30 pst. Der er vi inne og gjer dei tiltaka som må til for at kostnaden skal gå ned. Det er slik at ein kan ikkje vedta framtida. Framtida må skapast, og ho må skapast av ei næring som får rammevilkår rundt seg som gjer at ho har moglegheit til å utvikle seg. Viss ein skal vente på at det offentlege skal vedta og leggje til rette ordningar, skapar vi faktisk eit samfunn som ingen av oss er tent med, for det vil gjere at tilfeldige framtidige politiske fleirtal vil vere det som legg rammevilkåra. Det er ingen tent med.

Geir Pollestad (Sp) [14:00:29]: Eit av dei viktigaste rammevilkåra for skogindustrien er at me greier å finna ein god balanse mellom bruk og vern, og at me ikkje vert freista til å vedta symbolske handlingar som legg for sterke føringar på politikken.

Eit eksempel på dette er då Framstegspartiet gjekk inn for å verna 10 pst. av skogen i Noreg – ingen fokus på verneverdiar, men eit mål om 10 pst. Senterpartiet har føreslått at Stortinget skal be regjeringa om ikkje å leggja til grunn eit vern av 10 pst. av skogen. Me hadde tenkt at det kanskje var eit forslag som Framstegspartiet hadde sans for og kunne støtta.

Spørsmålet mitt er: Kvifor ønskjer Framstegspartiet å verna 10 pst. av skogen?

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:01:22]: Som nemnt i fleire innlegg har skogen og skogressursane vakse betydeleg, og dei veks òg betydeleg i område der det ikkje nokon gong vil bli lønsamt å ta dei ut. Det utgjer kanskje meir enn 10 pst. av dei skogressursane som vi har. Det er slett ikkje til skade for skognæringa at ein vedtar eit slikt mål. Vi skal naturlegvis basere det på valfridom. Eg trur at vi i framtida vil oppleve at betydeleg større delar enn

10 pst. vil få vekse fritt og ikkje bli hogde, rett og slett fordi det ikkje er lønsamt å ta ut skogen – det er verken industrielt eller på annan måte lønsamt å ta ut desse ressursane.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:02:24]: Det som har kjenneteikna den fantastiske teknologi- og kompetanseutbygginga med oljeklyngjene på Sør-Vestlandet, har vore at det offentlege har investert kolossale midlar i næringa. Tidlegare tiders store suksessar – vasskraftutviklinga mv. – i Noreg har blitt kjenneteikna av at ein har gjort det på dugnad, ein har gått saman, eit samarbeid mellom industriaktørar og det offentlege.

Går ein til utlandet, f.eks. til USA, ser ein at den store romsatsinga der aldri ville skjedd viss næringa hadde gjort det aleine, eller IT-sektoren for den sakas skuld. Der er det òg ei forståing for at viss ein verkeleg skal få fart på eit nytt område, er det heilt avgjerande at det offentlege er medspelar.

Da er spørsmålet til representanten frå Framstegspartiet, som legg fram ein hald-fingrane-av-fatet-politikk: Kan han finne eitt eksempel frå Noreg eller utlandet der ein har klart å få til store suksessar utan at det offentlege har vore ein god medspelar?

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:03:29]: No har det blitt tatt fram fleire eksempel i denne samanhengen knytt til det spørsmålet som representanten stiller. Men viss det no skulle vere slik at det var dei politiske vedtaka i Stortinget som løyste dei store utfordringane: Vi er i dag inne i den største utfordringa vi har hatt på mange, mange tiår, fordi prisane på petroleum er veldig låge. Då er spørsmålet: Kva for vedtak forventar ein at skulle bli gjorde i Stortinget, som skulle løyse denne krisa? Det er eit godt eksempel på at ein er nøydd til å skape framtida. Ein er nøydd til å realitetsorientere seg. Ein kan naturlegvis gjere tiltak, slik det òg blei gjort av denne regjeringa med tiltakspakkar for å hjelpe dei som blir ramma, men det løyser ingen problem for petroleumsnæringa så lenge prisane er på det nivået dei er. Difor klarar ein ikkje å løyse problemet gjennom politiske vedtak i Stortinget. Det er eit godt eksempel.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Geir Pollestad (Sp) [14:04:36] (leiar i komiteen): La meg starta med å takka saksordføraren for godt arbeid og eit godt innlegg i dag, som det er lett å slutta seg til. La meg òg takka representanten Gunnar Gundersen for ei god historieforteljing i sitt innlegg. Eg vil takka statsråden for å ha lagt fram ei melding om korleis tilstanden er i skogen og i skogindustrien, som næringa syntest det var kjekt å lesa, utan at meldinga var hefta med tiltak og forslag som øydela leserytmen.

Skogen er fantastisk. Skogen er langt meir enn summen av trea. Skogen er dyreliv, biologisk mangfald, han er viktig i klimasamheng, legg grunnlag for friluftsliv og, ikkje minst, det er ein ressurs til å skapa verdiar frå. Me har mykje skog, men me har vore for dårlege til å nytta skogen industrielt til å skapa arbeidsplassar.

Etter behandlinga i komiteen har det vorte tydelegare føringar, og det har kome inn konkrete tiltak som eg registrerer vert godt tekne imot i næringa. Det er bra.

Etter mitt syn er det fem område som er viktige. For det fyrste: infrastruktur. Skogsbilvegar, men òg det ordinære offentlege vegnettet, og tiltak for større køyretøy må på plass.

Det andre er balansen mellom skog og vern. Senterpartiet har vore kritisk til forslag om å verna 10 pst. Så høyrer me i dag at det ikkje er noko å bry seg om fordi det vil ikkje ha nokon som helst innverknad på moglegheita til å driva skogsdrift. Då kan ein spørja seg kvifor dette forslaget var så viktig å få gjennom. Det anar meg at andre som var med på forslaget, har ei noko anna tilnærming til det.

Det tredje tiltaket er å gjennomføra tiltak i skogen som skogplanting, gjødsling osv. Der er òg innstillinga veldig tydeleg.

Eit fjerde tiltak er å auka bruken av tre og leggja til rette for at ein etterspør varer produserte av tre i offentlege anbod. Det vil vera sentralt.

Eit siste punkt er tilgang til kapital. Skal ein byggja opp ein industri, treng ein kapital. Me i Senterpartiet meiner at staten òg må bidra her, både gjennom å leggja til rette i form av fondsordningar og å stilla med pengar. Me har føreslått eit eige fond for grønt karbon. Me ventar enno på Fornybar AS. Me er litt spente på korleis det til slutt ser ut. Men det viktigaste er at dette vert eit kraftfullt verkemiddel som kan stilla opp med kapital, og som har ein lang tidshorisont og eit avkastingskrav som gjer at ein tek den risikoen som det er nødvendig å ta for å byggja opp ein ny industri.

Det har vore ein del snakk i saka om eigedomsstruktur. Eg trur det er eit blindspor å meina at det er eit misforhold mellom eigedomsstruktur og effektiv drift. Det er mogleg å greia begge deler. Sjølv sagt er det positivt at det skjer omsetning av eigedomar, men det er mogleg med eit spreitt, privat eigarskap og samtidig sikra effektiv skogsdrift. Det handlar om organisering. Slik sett er diskusjonen om konsesjonslov overdimensjonert, meiner eg, for det er jo slik at viss skogen vert seld til ein verdi som legg til rette for skogsdrift, står ikkje konsesjonslova i vegen. Men konsesjonslova bidreg til å sikra norsk eigarskap til skogsressursen. Det meiner eg, at når me skal ha ein samla skogspolitikk for Noreg, må den norske eigarskapen til skogen stå veldig fast.

Senterpartiet har eit avslappa forhold til det arronderingssalet som vart sett i gang frå Statskog då me sat i regjering. Sjølv sagt vil me fylgja det tett, men i motsetning til Arbeidarpartiet og SV har me ikkje funne grunn til å dra i naudbremsen no. Me har tillit til at eigedomane vert omsette, og me registrerer at det stort sett er lokale, private kjøparar. Det er positivt.

Eg vil ta opp forslag nr. 5, frå Senterpartiet og SV, og forslag nr. 6, frå Senterpartiet. Eg vil òg varsla at Senterpartiet støttar forslag nr. 8, frå SV.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ingunn Foss (H) [14:09:55]: Under de åtte rød-grønne årene gikk Norge fra å være nettoimportør til å bli nettoeksportør av trevirke, og treindustri ble lagt ned. Den rød-grønne regjeringen gjorde ikke nok for å styrke rammebetingelsene for denne industrien. Nå mener de at dagens regjering er altfor passiv, selv om vi nesten har

doblet infrastruktursatsingen, har en historisk satsing på forskning og utvikling og mye mer.

Hva er grunnen til at Senterpartiet var så passiv i forrige periode?

Geir Pollestad (Sp) [14:10:29]: Eg meiner at mykje av svaret på utviklinga i skogsindustrien i den perioden fekk me presentert på ein god måte av representanten Gunnar Gundersen tidlegare. Men eg er ueinig i at det var ein passiv politikk. Eg vil visa til at me sette i gang arronderingssalet i Statskog. Me etablerte ei eiga ordning for skogsindustrien innanfor Investinor. Me la fram ein tiltakspakke for skogsindustrien, som vart godt motteken av næringa. Så det skjedde ting. Me gjorde endringar på køyretøy. Me la til rette for auka bruk av tømmer og større tømmertransport på det offentlege vegnettet.

Det er klart at utviklinga går framover, så me gjer jo meir og meir periode for periode. No er me inne i ein omstillingsperiode for landet vårt. Då er det viktig å satsa tungt på denne industrien. Og eg vil leggja til: Eg opplevde aldri under dei såkalla åtte raud-grøne åra at Høgre ropte: No må me stoppa oljeindustrien.

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:11:46]: Senterpartiet tar til orde for at vi må leggje til rette for større bruk av trevirke. Eg har hatt moglegheit til å vere med og byggje nokre bygg sjølv, både industribygg og vanlege bustader, og eg registrerer i dag at samanlikna med tre er det billigare å bruke stål i rammeverk innvendig bl.a. i desse bygga. Det betyr at ein rett og slett ikkje klarer å konkurrere. Det blir rett og slett ikkje kostnadseffektivt nok å bruke tre.

Korleis tenkjer Senterpartiet at vi skal kunne klare å få ein større bruk av trevirke anna enn gjennom dei tiltaka som er skisserte frå departementet og i fleirtalsinnstillinga, som er effektive transportordningar osv., som gjer at ein får ned kostnaden på trevirke? Eller tenkjer Senterpartiet at ein her må subsidiere også dette, slik at ein får ein større bruk av det?

Geir Pollestad (Sp) [14:12:49]: La meg starta med å seia at når det gjeld bygging av hus og kva slags materialar som skal vera i reisverk, har eg svak kompetanse på det og stolar på vurderingane til spørjaren. Men eit av dei punkta som me konkret peikar på, er at det offentlege som innkjøpar kan gå i front. Det vil seia at ein ikkje berre skal etterspørja dei billegaste varene ved innkjøp, men at ein også tenkjer på livsløpskostnad, og at dette er eit bidrag til å skapa ein større marknad. Det trur eg òg vil kunna verka inn på private som gjer kjøp. Men me har ingen planar om å forby bruk av stål i bygging. Me peikar likevel på det særskilte ansvaret som det offentlege har, og det er eg glad for at eit fleirtal i komiteen gjer.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:13:54]: Ein liten kommentar til det førre innlegget: Ein har jo ein politikk i dag som legg opp til at ein skal kjøpe billeg stål frå Kina framfor miljøvenleg stål frå Mo. Då får ein den situasjonen ein får.

I mi verd er den moderne skog- og jordbruket ein person som er opptatt av norsk natur, og av at skogen skal bli tatt skikkeleg vare på. Det skal vere skikkeleg arbeid, og ein likar ikkje den situasjonen ein er i no, der norsk natur

blir svekt dag for dag og døyr i ein enorm fart og i eit enormt tempo. Alle som jobbar med dette – tenkjer eg – forstår at dette er alvorleg på lang sikt, for dei neste generasjonane. Så tar Senterpartiet ei ganske dramatisk vending og ser bort frå dei konvensjonane Noreg har forplikta seg til, og dei vedtaka vi har gjort tidlegare om vern av skog, og foreslår rett og slett at vi skal sjå bort frå 10 pst.-målet. Kan representanten forklare meg korleis dette heng saman?

Geir Pollestad (Sp) [14:14:57]: Senterpartiet har òg stor tillit til dei som driv med skog- og jordbruk i Noreg. Nokre vil til og med gå så langt som å omtala dei som kjerneveljarar. Me trur at dei som lever tettast på naturen, har ei stor interesse av å ta vare på naturen. Då er det eit stikkord her – «tillit» – det handlar om tillit. Tillit er viktig.

Når det gjeld vern, stiller me oss positive til frivillig vern. Og ja, me erkjenner at me skal ha vern, men vern må ta utgangspunkt i det som er verneverdien, ikkje eit prosenttal. Det er kva som er verneverdien, og kva som har ein så høg verdi for fellesskapet at me ønskjer å bruka eit så sterkt inngrep som det vern er, som vil vera avgjerande. La meg leggja til at me var òg kritiske til å innføra dette 10 pst.-vernet og stemte – som einaste parti på Stortinget – imot det. Så politikken er konsekvent.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Pål Farstad (V) [14:16:20]: Skog er en næring og naturressurs som er viktig for Venstre. Skogen er viktig som næring, som rekreasjonssted, og ikke minst er den et viktig element i arbeidet med å nå klimamål. For Venstre er derfor skogen helt sentral i det grønne skiftet som vi nå er inne i. Skogen har vært viktig for Norge tidligere, og den vil bli viktig for Norge framover.

Jeg synes det er på sin plass å gi ros til landbruks- og matministeren for å ha laget en melding som beskriver skognæringen og næringens muligheter på en god måte. Jeg synes også vi i næringskomiteen har fått til en konstruktiv prosess som har gitt rom for ytterligere å styrke det meldingen har lagt grunnlag for. Takk til saksordføreren for en god prosess i komiteen.

Det er noen forhold i meldingen og i arbeidet med innstillingen som er av spesiell interesse for Venstre. Spesielt vil jeg trekke fram skogens viktige rolle i klimaarbeidet. Dette er godt behandlet i meldingen, og innstillingen fra komiteen understreker dette arbeidet ytterligere. Skogens potensial for å lagre karbon er viktig, og råvarene som skogen leverer, kan utnyttes enda bedre når det gjelder både bygg og bioenergi, i tillegg til økt tilvekst i skogen. Det slår ikke minst innstillingen fast.

Jeg er også fornøyd med at innstillingen slår fast at Norge må ta en ledende rolle innen bioøkonomien som vokser fram. Det rommet er det viktig at Norge tar. Det trebaserte innovasjonsprogrammet som ligger under Innovasjon Norge, har med bl.a. Venstres bidrag fått økt sine rammer. Det er viktig at denne typen utviklingsprogram har gode rammevilkår i årene som kommer, slik at skognæringen kan utnytte sitt fulle potensial. For å utnytte mulighetene for økt tilvekst er det bl.a. viktig med godt plantemateriale. Det er bra at det nå legges opp til å videreføre og styrke arbeid med planteforedling.

For å utnytte mulighetene når det gjelder bruk av trevirke bl.a. i byggebransjen, er det viktig at det f.eks. i statens innkjøpsregler legges til rette for større bruk av tre i bygg. Jeg er glad for at komiteens flertall i innstillingen understreker behovet for en målrettet bruk av slike virkemidler. Jeg vil også framheve at komiteens flertall peker på at man i større grad skal forske og se på mulighetene for å bruke biomasse fra skog som før i oppdrettsnæringen. Her er det virkelig muligheter.

Når det gjelder skogvern, ser Venstre at det fortsatt gjenstår en del arbeid før målet om 10 pst. vern er nådd. Miljøtilstanden i norsk skog kan fortsatt bli bedre, og det gjenstår mye miljøarbeid, men det er en viktig flertallsmerknad om dette i innstillingen.

God samferdsel er en forutsetning for effektiv skogsdrift. Jeg er glad for at vi i innstillingen fikk påpekt betydningen av Godspakke Innlandet. Dette vil bl.a. gi en jernbanesatsing som også vil få positiv betydning for mitt hjemfylke, Møre og Romsdal, og det vil gi bedre kapasitet nordover, i tillegg til den klart positive effekten det vil ha på Østlandet og i innlandet.

I tillegg til jernbanesatsingen må nettverket av tømmerkaier styrkes. Bruk av båt til transport er effektivt, og ikke minst vil store deler av Kyst-Norge nyte godt av en slik satsing.

Jeg mener det er viktig at vi får opp verdiskaping og industriell bruk av biomassen fra skog i Norge. Derfor er det gledelig at komiteens flertall har støttet forslagene om å styrke næringsrettet innovasjon, såkornfond og miljøteknologiordninger under Innovasjon Norge, i tillegg til SkatteFUNN. Dette er ordninger som er viktig for Venstre, og som vi vil fortsette å kjempe for å gjøre enda bedre. At skogen skal være en viktig premissleverandør også i framtiden, er slått fast med denne meldingen og ikke minst i komiteens innstilling.

Venstre vil fortsette å passe på at næringsutviklingen innen skognæringen skjer i godt samspill med det øvrige samfunn og på en bærekraftig måte som bidrar inn i det grønne skiftet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [14:21:09]: Arbeiderpartiet har alltid ivret for at infrastrukturtiltak er noe av det aller viktigste vi kan gjøre av politiske virkemidler for å forsterke konkurransevnen til norsk skogbruk. Det har alltid vært en gåte for meg – og representanten Farstad vet det veldig godt – hvorfor Venstre i budsjettssammenheng er av dem som stritter mest imot når det gjelder å bevilge noe stimuli for å få bygd ut skogsbilveinet i Norge, så jeg har tenkt å bruke de siste sekundene av denne replikken til nettopp å påpeke det veldig positive som jeg leser i merknadene på side 20 i innstillinga:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er enig i regjeringens mål om å videreutvikle skogsbilveinet gjennom målrettet bruk av tilskudd og skogfond».

Betyr det nå at Venstres budsjettlinje om å kutte konsekvent i tilskudd til skogsbilveier er forlatt?

Pål Farstad (V) [14:22:11]: Jeg synes det er vidunderlig å kunne bekrefte overfor representanten Storberget at vi er på vei i en retning som representanten liker godt.

Jeg synes at det vi har vært med på i merknaden – som absolutt er en flertallsmerknad, inklusiv Venstre – går i en god retning, og så skal jeg avslutte med det.

Knut Storberget (A) [14:22:41]: På rett vei.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:22:51]: Representanten Farstad sa i sitt innlegg at skogen er viktig for Venstre for å nå klimamål og også for det grønne skiftet. Det er gjenkjennbart. Derfor var det litt overraskende da jeg leste innstillingen, at Venstre er fornøyd med regjeringens oppfølging av bioøkonomistrategien. Den enigheten Farstads parti og undertegnede parti har i budsjettet, er jo at vi økte – men allikevel er Venstre fornøyd. Er det en inkurie at Venstre er utenfor den merknaden?

Pål Farstad (V) [14:23:34]: Jeg synes jo at det er veldig positivt at det blir lagt merke til en slik detalj, om du vil – det er kanskje ikke en detalj. Men jeg synes faktisk at den bioøkonomistrategien og det arbeidet som vi har gjort, bl.a. sammen med Kristelig Folkeparti, er veldig positivt. Jeg skal nøye meg med å si akkurat det.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:24:20]: Det er mange som har vore overraska over Venstre si linje i denne saka. Der Venstre tidlegare har vore veldig tydelege på 10 pst.-målet om vern av skog, begynner ein i denne innstillinga å gjere det uklart om det målet faktisk står ved lag.

Og Venstre er inne i merknader der ein påstår «at det biologiske mangfoldet i de norske skogene er økende». Korleis klarer ein å få det til å henge på greip? Det er rett og slett ein marginal nedgang i raudlista artar, men det inneber jo at det framleis er ein kraftig nedgang i det biologiske mangfoldet. Meiner verkeleg representanten frå Venstre at dei framleis kan stå inne for den formuleringa som står i innstillinga, at «det biologiske mangfoldet i de norske skogene er økende»?

Pål Farstad (V) [14:25:16]: Først til 10 pst.-formuleringene: Jeg mener at det må være tindrende klart, det som står der i merknadsform, og det håper jeg også landbruksministeren kan ha en kommentar til senere i dag, hvordan han forstår den formuleringen. Den synes ikke jeg er til å misforstå.

Til det andre spørsmålet legger jeg til grunn de opplysningene som jeg har fått knyttet til dette, og kan ikke si noe mer utover det til representanten Knag Fylkesnes. Jeg må regne med at de opplysningene som blir brakt fram her nå, er rette, og det forholder jeg meg til.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:26:23]: Skogen er ein heilt sentral del av norsk natur, som vi alle er stolte av, som vi liker å bruke, og som er viktig i økosystemet.

Norsk natur slit. Om lag halvparten av dei trua og nær trua artane på den norske raudlista for artar har leveområdet sitt i skogen. For 85 pst. av desse utgjer skogbruk den største trusselen. Dei mange artane har både eigenverdi og ein kjent eller ukjent verdi for industri, medisin eller økosystemfunksjonalitet. Politikken må difor vere slik at næringsinteressene ikkje fører til ei ytterlegare svekking av norsk natur. Det er innanfor det arbeidsområdet vi har dei

avgrensingane vi må setje oss, og som vi også har sett oss gjennom ulike konvensjonar, lover og forlik tidlegare, og fram til no har det vore ei tverrpolitisk einigheit om å stanse tapet av naturmangfald.

I innstillinga frå næringskomiteen er det veldig annleis. På kryss og tvers av parti ser vi at det som tidlegare har vore einigheit, no plutsleg er heilt ope, f.eks. korleis komiteen undergrev 10 pst.-målet om vern av norsk skog, eller når komiteen går langt i å antyde at uttak av biomasse skal aukast til 15 millionar kubikkmeter, eit mål sjølv ikkje regjeringa meinte var naturmessig forsvarleg å gå inn på.

La meg ta nokre eksempel der eg meiner Stortinget i dag tar avgjerder som kan vere øydeleggjande for norsk natur.

Klimakur 2020 meiner det er mogleg å auke CO₂-opptaket ved tiltak som tettare planting, planting på nye areal, skogplanteforedling og auka bruk av gjødsling. Dette er veldig omstridde tiltak. I etterkant har Direktoratet for naturforvaltning gått gjennom anslag frå Klimakur, og dei antar at 20 pst. av tiltaka i Klimakur kan «komme i betydelig konflikt med naturmangfold og andre viktige miljøverdier».

Dei største konfliktane er relaterte til dei tiltaka i Klimakur som handlar om nettopp skogbruket. Dessutan understreker Klimakur at tiltaka ikkje representerer forslag til konkrete tiltak, men berre synleggjer moglegheiter og handlingsrom i eit vidare arbeid med ny klimamelding. Difor er det spesielt at resten av komiteen tar tiltaka bokstaveleg, utan å ha tatt inn over seg innvendingane. Eg trur ikkje forfatarane av Klimakur meinte at det var slik materialet deira skulle brukast.

Vidare: Fleirtalet i komiteen, alle med unntak av SV, bruker SKOG22 når dei viser til at vi kan auke uttaket av tømmer med 35 pst. på ein berekraftig måte. Vi kan ikkje sjå at det er godt dokumentert at vi kan auke hogsten så dramatisk på ein berekraftig måte. SKOG22 var også ei ekspertgruppe sett ned av regjering, og dette blei i stor grad nærings sitt eige dokument og er ei svak kjelde. Andre kjelder viser tvert om at auka hogst kan gi betydelege, negative konsekvensar for naturmangfold og klima.

Fleirtalet i komiteen jublar for det dei omtaler som ei positiv utvikling for biomangfald i skogene. Det gjeld bl.a. omgangen med raudlisteartane, som kanskje er det mest spesielle. For det første er det ikkje reell nedgang i talet på trua artar, slik komiteen påstår at det er – det er marginalt færre raudlisteartar på 2015-lista samanlikna med 2010-lista. Men for det andre: Berre det faktumet at det er vanvitug mange artar i skog som er i ferd med å bli borte for alltid, og at det er ein marginal nedgang i dette store talet, gjer at det store biletet er at norsk natur blir øydelagd dag for dag. Ein marginal nedgang i talet på raudlisteartar betyr jo berre at trenden er mindre negativ, ikkje positiv.

Så til 10 pst.-målet. Fleirtalet påstår i ein merknad:

«Stortinget har i Meld. St. 14 (2015–2016) slått fast at skogbrukets egne avsetninger i form av MiS-figurer og uproduktive, ikke-drivverdige arealer skal inkluderes i andelen som rapporteres som vernet i fremtiden.»

Dette er etter mi mening ei feiltolkning av det som står i stortingsmeldinga. MiS-figurar skal kunne telje med når ein rapporterer til Biomangfaldkonvensjonen, men ikkje når ein skal nå målet om 10 pst. vern i Noreg. Den vesle finta er ganske så stor.

Eg er ein varm tilhengar av industriell utnytting av skog, men det må skje på ein berekraftig måte. Det er rammane vi må setje for oss. Eit optimalt skogbruk sørgjer for at uttaket bidrar til å styrkje biomangfaldet, maksimerer CO₂-uttaket og legg til rette for at det uttaket vi gjer i norsk skog, reduserer behovet for fossile innsatsfaktorar. Berre tenk – viss vi tenkjer utover det – på dei moglegheitene som ligg i ein større bioøkonomi.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp SVs forslag i innstillingen?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:31:28]: Det ønskjer representanten å gjere.

Presidenten: Da har representanten Torgeir Knag Fylkesnes tatt opp de forslagene han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Odd Omland (A) [14:31:44]: I innstillingen framgår det at SV er for å skape arbeidsplasser basert på skogen, men støtten til flere av virkemidlene som skal bygge opp under dette, er jeg mer usikker på. For eksempel er ikke SV med på en merknad om tiltak for tettere planting på nye arealer og skogplanteforedling, som også representanten utdypet i sitt innlegg. De vil også avvikle ordningen med tilskudd til gjødsling. Også skogfundsordningen, som har hatt stor betydning for å kunne investere i tiltak i skogen, ser det ut som om SV er negativ til, når jeg leser i innstillingen. Ser ikke SV behovet for en mer aktiv næringspolitikk og målrettede virkemidler også inn mot skognæringen?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:32:37]: Det er akkurat det vi har. Om representanten ser på våre alternative budsjett, har vi nettopp målretta mange tiltak inn mot skognæringa. Vi har bl.a. ei satsing på trebasert innovasjonsprogram på 55 mill. kr, vi har eit større program på 150 mill. kr for å fremje utviklinga innan bioøkonomi, og vi ønskjer å auke satsinga på miljøteknologi til rundt 1 mrd kr. Alle desse er område vi veit vil ha stor betydning for skognæringa. Men så er det andre område der vi meiner at det ikkje er klokt å satse, f.eks. innan skogkultur. Det å bruke frø, og den typen ting, er vi skeptiske til fordi det kan ha negative konsekvensar for biomangfaldet. Det er òg tankar vi må ha i hovudet. Representanten kunne også ha nemnt skogsbilvegar. Vi meiner at 100 000 km med skogsbilveg, som er 2,4 gonger rundt jorda, og som er det vi har i norske skogar, er tilstrekkeleg. Når det gjeld skogfundsordninga, vil ikkje vi gå inn i den merknaden, for vi meiner at det er på tide å sjå på ho og gå ordentleg og kritisk gjennom ho. Det er ei veldig gunstig ordning, og ho bør kanskje rettast inn og spissast meir.

Laila Davidsen (H) [14:33:52]: Jeg skal for så vidt inn på litt av det samme som forrige replikant. Gjødsling av skog er et anerkjent virkemiddel for å øke veksten til trærne. Det gir gevinst for skognæringen, ved at skogen raskere blir hogstmoden, og det gir også gevinst for klimaet, siden økt vekst øker skogens CO₂-opptak. Men det

te går SV imot når de foreslår å avvikle ordningen med tilskudd til gjødsling av skog. Samtidig hevder SV å være opptatt av å utnytte skogens evne til opptak av CO₂.

Spørsmålet mitt er: Hvorfor kan ikke SV støtte tiltak som er bra, både for klima og for næringsvirksomhet?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:34:40]: Det er gamal skog som kanskje gir oss dei aller største klimaeffektane. Det er difor vi er så opptatt av å understreke behovet for den 10-prosenten, for det er nettopp gamal skog vi ønskjer å få både meir av og å hindre at det blir hogst av. Der er ein av dei aller største gevinstane.

Når det gjeld å bruke skogkultur for å auke kapasiteten i skog, er det ei rekkje veldokumenterte problem med det, bl.a. for biomangfaldet, t.d. at ein kan få surare elvar og øydeleggje vatnet i skogane. Men den andre premissen som ein byggjer på i komiteen, er at ein tar for god fisk at dette vil gi stor samfunns- og klimamessig gevinst. Det er ikkje sikkert. Her stridest dei lærde. Så her må ein gå varsam fram og ikkje berre kaste seg på noko som enkelte sterke lobbyistar har kome med på høyringa.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:35:43]: SV har en egen merknad i innstillingen som sier:

«Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er rom for et økt uttak i skogen, men at dette må skje på en måte som ikke skader naturmangfoldet.»

Det er ikke noen i komiteen, slik jeg klarer å lese det, som er imot at man skal ta vare på naturmangfoldet – altså økt uttak.

Så er også SV med på en merknad som viser til at skogsbilveinetten er avgjørende for å kunne drive lønnsomt skogbruk:

«Et godt skogsveinett sikrer tilgang til ressursene og mer effektiv utnyttelse av disse.»

SV er også med på merknader der komiteen viser til at «det de siste årene har vært en stor satsing på å ruste opp og bygge ut veier, jernbane og kaier. Komiteen mener det er viktig at denne satsingen videreføres».

Da blir jeg litt i stuss når jeg nå hører svaret fra representanten til Omland, at man ikke trenger mer skogsbilveier. Er det det skriftlige eller det muntlige jeg hører, som er SVs politikk her?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:36:50]: Det er begge delar. Vi i SV legg ikkje opp til – og det vil ein sjå av våre statsbudsjett – ei veldig finansiering av skogsbilvegar. Vi meiner at det er to negative konsekvensar av det. For det første gjer dette veldig mange av dei produktive skogområda som vi ønskjer å ha verna, tilgjengelege, og for det andre har vi allereie eit ganske omfattande skogsbilvegnett i Noreg i dag, på over 100 000 km. Vi trur at dei store utfordringane innan infrastruktur handlar om to ting: Det eine er å få knytt dei store skogområda til jernbanenettet, slik at ein også blir kopla til sjø. Der er det fleire positive effektar, bl.a. å få til dei store bioøkonomiperspektivet, der ein får kopla innsatsfaktorar som ligg i skogen, til næringar langs sjøen. Så for oss heng dette nøye saman. Ein må forstå samanhengane våre i statsbudsjettet og i innstillinga, men òg det eg seier her.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Rasmus Hansson (MDG) [14:38:09]: Miljøpartiet De Grønne støtter helljertet opp om en utvikling der norsk skognæring blir en mye viktigere del av en framtid i norsk bioøkonomi enn den er av norsk næringsliv i dag, som skaper nye produkter, nye jobber og nye næringer basert på norsk skog. Vi ser allerede en del hyggelige eksempler på en ny vår i skognæringen, med Norske Skog, Statkraft og også Bergene Holms satsing på norsk biodrivstoff. Vi kjenner allerede Borregaards velkjente produktspekter fra det som før var bare en tømmerstokk. Potensialet er åpenbart mye større, og det skal vi uten tvil legge til rette for å utvikle.

Dette er en nødvendig framtid både for å erstatte tapte oljearbeidsplasser og for å bruke kompetanse som kommer ut av bl.a. oljen, samtidig som de økonomiske vilkårene for en litt mindre betalingsdyktig næring som skognæringen blir bedre med en nedkjøling av oljeøkonomien. Derfor ønsker Miljøpartiet De Grønne velkommen en offensiv skogmelding som satses på å understøtte denne utviklingen.

Vi har hatt en debatt her bl.a. om hvorvidt politiske vedtak er det som kan styre og drive fram en ny næring, og vi er i og for seg grunnleggende sett enig i at vi ikke kan vedta nye teknologier og nye enkelt næringer her i stortingshallen. Men samtidig er det helt åpenbart at det er avgjørende nødvendig å legge politiske rammer som sikrer den utviklingen som vi ønsker, og som setter de målene som vi ønsker at næringen skal oppfylle og strekke seg etter. Dette ser vi jo i mange andre næringer er en helt avgjørende måte å drive næringsutvikling på, og det er åpenbart for oss at det også må skje innenfor skognæringen. Dette er ikke det samme som detaljstyring av næringen.

Et av de rammevilkårene som er helt avgjørende for utvikling av en ny norsk og mangespektret skognæring, er at det leverer på de målene som enhver næring må ha i en grønn og bærekraftig framtid, og det er ikke de samme målene som vi har i dag. De er mer krevende, de henger høyere, de stiller høyere miljø- og naturkrav. Dette er også helt avgjørende for en næring som kan framstå i et internasjonalt marked som en næring som skaper tillit i markedet, og som selger produktene sine på basis av kvalitet og tillit. Derfor er vi bekymret for den tendensen i meldingen og særlig i innstillingen, som bidrar til å nøre opp under en forventet – eller en oppkonstruert, vil jeg si – konflikt mellom næringsutvikling og naturvern. Vi tror for det første selvfølgelig at det er en veldig problematisk retning for de forpliktelsene vi har for å ivareta norsk natur, men vi tror også det er en svært problematisk retning for næringen selv. For det å tro at man skal utvikle en norsk næring inn i det grønne skiftet på basis av å frita det fra natur- og miljøkrav, det er – med respekt å melde – dumt. Det tjener ikke næringen, og det tjener ikke generell økonomisk utvikling.

Det er et problem at skognæringen i veldig liten grad forholder seg til de naturmulighetene og de naturutfordringene som ligger i framtida. Et eksempel på en veldig viktig utfordring for norsk skog som denne meldingen og innstillingen overhodet ikke tar opp i seg, er planene om fergefri E39 som, slik fylkesmann Lars Sponheim formulerer det: kan ødelegge svært mange kystregnskoger i denne delen av norskekysten og vil bli det største inngrepet mot et av de viktigste skogmiljøene i Norge som vi noensinne har hatt i moderne tid. Det finnes flere slike eksempler. At det

settes spørsmålstegn ved målet om 10 pst. kvalitetsvern av den produktive skogen, er et annet eksempel. Det tredje eksemplet er når til og med Venstre går inn for videre utbygging av skogsbilveier som per definisjon vil være utbygging av veier der det ikke har vært veier før, og der det naturlige mangfoldet står sterkest. Dette er dårlig tenking for norsk naturmangfold.

Jeg tar opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Jon Georg Dale [14:43:42]: La meg starte med å takke komiteen for å ha levert ei innstilling til den første skogmeldinga som har kome til Stortinget på 18 år. Det er eit viktig poeng i seg sjølv at vi har laga ei skogmelding som no samlar brei støtte på Stortinget for viktige prioriteringar for å sørje for at vi greier å ha ein lønsam skogindustri, ei lønsam avverking, i Noreg også dei komande åra. Det er positive utviklingstrekk når avverkinga frå norske skogar går opp trass i at prisen har gått ned. Det viser vilje og evne hos norske skogeigarar til å avverke, til å bruke dei skogressursane som ligg der, anten det er for eksport eller for å leite etter nye marknader heime. Då er det morosamt faktisk å kunne ta inn over seg at denne regjeringa, i lag med våre to støtteparti, på mange måtar har gjeninnført skogpolitikken i denne perioden. Det er utgangspunktet for denne meldinga. Ho kjem seint i en stortingsperiode, men vi har ikkje lege på latsida medan vi laga ho. Tvert imot har vi systematisk jobba for å bidra til å styrkje konkurransekrafta til norske skogeigarar, og det har vi gjort på mange måtar.

Men først nokre ord om meldinga. Det denne meldinga er veldig tydeleg på, er at det krevst ei arbeidsdeling og ei ansvarsdeling mellom det som er staten sitt ansvar, og det som er næringa sitt eige ansvar i skogsektoren. Det er eit utruleg potensial for å utnytte skogressursane som norske skogeigarar rår over, i endå større grad enn i dag. Måten staten må leggje til rette for det på, er å ha ein konkurransedyktig politikk for alt næringsliv som bidreg til at det er kapital som finn dei lønsame prosjekta også i skognæringa, får realisert dei og får reist ny industri. Samtidig er det avgjerande at vi held fram med å løyse utfordringane innanfor infrastruktur: Til sjuande og sist er det skogeigaren, den som eig skogen, som må avgjere kva vurderingar ein gjer. Det seier denne meldinga tydeleg at vi må ha ei arbeidsdeling på. Bioøkonomistrategien som regjeringa har lagt fram, seier det same.

Noko av det viktigaste vi faktisk gjer, og som vi allereie har gjort i denne perioden, er at vi har hatt ei betydeleg satsing på infrastruktur, og ikkje berre på veg og bane. Når vi frå denne regjeringa si side har redusert vedlikehaldsetter-slepet i samarbeid med Kristeleg Folkeparti og Venstre både på veg og på jernbane, betyr det noko for dei som har høge transportkostnader og dårlege føresetnader for å få logistikken til å gå opp. Då vi skreiv opp 1 000 veglister, er det noko tidlegare regjeringar kunne ha prioritert for å styrkje konkurransegrunnlaget, for å få ned kostnadene. Men dei har valt ikkje å gjere det. Når vi no føreslår ei ny flaskehalsordning, som får støtte av fleirtalet her, og når vi skreiv opp fleire vegar til å tole 60 tonn og auka lengda på tømmervogntoga til 24 meter, betyr det noko for kostnadene skogeigarane pådreg seg på veg til marknaden. Difor

byggjer denne regjeringa vidare på mykje godt levert arbeid i denne skogmeldinga, bl.a. ei dobling av satsinga på tømmerkaier, ein nesten like stor auke på skogsbilvegar og nye innblandingskrav for biodrivstoff, som dei fire samarbeidspartia har stått bak.

Det er artig når ein har følgd denne debatten gjennom snart halvannen time, å bruke lite grann tid på tampen til å reflektere rundt nokre av poenga frå debatten, bl.a. at Arbeidarpartiet no skal stoppe arronderingssal i Statskog før vi har selt ut like mykje skog som Arbeidarpartiet medan dei sat i regjering, meinte at det var fornuftig å selje på arronderingssal. Det er i alle fall greitt å meine dei same tinga når ein er i posisjon, som når ein er i opposisjon, viss ein skal ha troverdigheit også i skogpolitikken.

Det andre som er verdt å merke seg, er at Senterpartiet og Arbeidarpartiet potensielt skal fortsetje å skaffe fleirtal saman med SV for skogpolitikken. Etter å ha følgd med på SV i dagens debatt trur eg det er viktig å ønskje dei lykke til, for dei har vist ei fullstendig avsporing av alle logiske resonnement. Når dei seier at vi må styrkje moglegheita til å bruke tre, må ein også sørgje for infrastruktur inn i skogen for å hente han ut. Det er berre i Stortinget det går an å ha ein slik debatt. For dei fleste skogeigarar framstår det som relativt fjernt frå verkelegheita.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [14:48:57]: Jeg får nesten lyst til overfor statsråden å si takk for i natt. Det høres mer spennende ut enn det var. Vi var på en veldig langvarig landbruksdebatt på Jæren, som viser iveren etter å utnytte de ressursene vi diskuterer. Jeg har registrert at regjeringspartiene i særlig grad ønsker å få fram at det er hensiktsmessig for å få til bedre videreføring, mer industriell utvikling, at vi får større og kraftigere aktører også på eiersida i skogbruket. Jeg har lyst til å spørre: Hva er logikken i det? Hvor ligger tanken og begrunnelsen for at det er sånn? Det er det ene. Det andre er: Hvis det er sånn, ville det ikke være naturlig å tenke seg at man i større grad utviklet og utvidet Statskogs arbeidsportefølge, som en stor skogeier?

Statsråd Jon Georg Dale [14:49:52]: Ein av dei tinga som kanskje skil meg frå representanten Storberget, er den genuine trua på privat eigedomsrett. Mesteparten av norsk skog er eigd av private skogeigarar, heldigvis, for lokal forvaltning, eiga forvaltning av naturressursane, er det som i sum har utvikla norsk velferd. Anten det har vore i skogbruket, i jordbruket, i fiskeria, i akvakultur eller i kraftbransjen, handlar det om at lokalt eigarskap faktisk har betydning for om ein får utnytta ressursane. Det er openbert rett å sørgje for grunnlag som styrkjer den private eigarskapen. På den andre sida trur eg det er sånn – vi ser for så vidt også tal på det – at for skogeigarar der skogen faktisk betyr ein del for den samla verdiskapinga, bidreg det til større avverking. Då er clouet at eigarstrukturen i mange område er for fragmentert. Det hadde vore meir lønsam avverking viss han hadde vore meir konsentrert.

Knut Storberget (A) [14:50:59]: Jeg stilte jo egentlig spørsmål om sammenhengen mellom størrelse på eiersiden og mulighetene for å foredle, men jeg skal la det lig-

ge. Hvis man virkelig ønsker å ta grep knyttet til eierstruktur – for jeg ser, også arronderingsmessig, at det er uheldige forhold ute hos både små og store skogeiere – ville det ikke da være et mer effektivt hjelpemiddel, heller enn stadig å ha denne debatten om konsesjonslovgivning og eierskapslovgivning, å sette i verk et reelt og ganske forpliktende nasjonalt jordskifte knyttet til skogeiendommene? Har regjeringa vært inne på den tanken?

Statsråd Jon Georg Dale [14:51:41]: Eg skulle gjerne hatt avslutta diskusjonen om konsesjonslov og pris-kontroll, men eg vil gjerne gjere det på eit vis som gjer at det er fleirtal for dei forslaga som regjeringa tidlegare fremja, og som no har vore på høyring. For det ville faktisk ha gjeve større fleksibilitet for skogeigarar, det ville ha gjeve større moglegheit for å få ein eigedomsstruktur som både i jordbruket og i skogbruket er meir i tråd med korleis han faktisk vert drifta. Eg håpar at vi skal få avslutta den debatten med størst mogleg siger for dei av oss som faktisk ønskjer å modernisere lovverket, slik at lovverket og eigedomsstrukturen heng meir saman med den faktiske utnyttinga vi har av naturressursane våre. Eg er ikkje framand for å vurdere andre grep som bidreg til å gje moglegheiter for ein fornuftig eigedomsstruktur også i skogbruket, men eg meiner at ein av dei aller viktigaste tinga vi kan gjere no, er å få igjennom det forslaget som har vore på høyring.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:52:50]: Statsråden sa at han – eller regjeringen, departementet – har jobbet systematisk med denne meldingen, og at noe av hovedhensikten er å øke konkurransekraften. I meldingen står det at man fra regjeringens side vil legge opp et flaskehalsprogram i Nasjonal transportplan. I innstillingen sies det at det er vi enig i, men vi vil ha det tidlig i perioden, nettopp med den hensikt å øke konkurransekraften. Men jeg kjenner statsråden som en handlekraftig mann, som vil noe, som er like utålmodig som undertegnede, og vi vet at det er særlig på fylkesveier og kommunale veier at flaskehalsen er størst. Så er det slik at regjeringen har noen møter med KS der man kan ta opp saker. Vil statsråden bruke den muligheten, konsultasjonen med KS, til å ta opp de flaskehalsene som finnes på kommunale og fylkeskommunale veier?

Statsråd Jon Georg Dale [14:53:50]: Svaret på det er ja. Utover det trur eg det er på tide å leggje til at det som er ei av hovudutfordringane på den samla infrastrukturbruken, er å sørgje for ei tettare kopling mellom dei plassane der vi allereie brukar pengar. Når vi brukar pengar på å utbetre flaskehalsar eller standarden på riksvegnettet, og vi brukar pengar på skogsbilvegar eller tømmerkaier, så hamnar vi altfor ofte i ein situasjon der det vert ståande igjen stubbar på det fylkeskommunale eller det kommunale vegnettet. Det eg trur vi bør sjå på, er ei ordning som bidreg til at når ein først utløyser investeringar frå statens hand, så bidreg det til å leggje press på også andre aktørar – f.eks. gjennom at vi seier at viss ein får pengar til å investere i skogsbilvegane i eit område, må ein samtidig ha forpliktingar frå kommunen til å løyse flaskehalsane på veg inn på riksvegnettet, slik at vi får dette tømmeret effektivt ut.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:54:55]: Statsråden har nå sittet litt over et år i statsrådsstolen, og han svarte jo «ja» på mitt spørsmål, og la i tillegg til at hvis man får penger, må man også tenke helhetlig på det området. Men da er spørsmålet: Har statsråden allerede brukt det året han har sittet i statsrådsstolen, til å ta opp flaskehalsprogrammet – dette var kjent politikk og utfordringer fra statsrådens side da han leverte meldingen – eller er det bare et «ja» på undertegnedes spørsmål?

Statsråd Jon Georg Dale [14:55:28]: Eg har dessverre sete veldig lite i statsrådsstolen det siste året – eller kanskje heldigvis, for mange? Eg har prøvd å vere ute og sett på dei utfordringane som folk opplever i det daglege i norsk jordbruk og i norsk skogbruk. Men dette er eit av dei temaa eg ikkje har teke opp – så det er eit direkte svar på spørsmålet frå Kristeleg Folkeparti – bl.a. fordi eg har brukt tid på å ta opp f.eks. jordvernspørsmålet med KS tidlegare. Og det er slik at også når ein er statsråd, må ein evne å prioritere, men dette er eit imøtekomande svar på ønsket frå Kristeleg Folkeparti.

Geir Pollestad (Sp) [14:56:11]: Når statsråden skal prioritera, vil eg oppmoda han til fyrst å prioritera dei konfliktane som er i den regjeringa han er ein del av, og ikkje dei konfliktane som eventuelt måtte oppstå når det skal forhandlast om ny regjering etter valet. Det kan vi greia sjølve.

Målet om 10 pst. vern har vore eit tema tidlegare i dag. Representanten Oskar J. Grimstad avviste at det på nokon som helst måte ville by på utfordringar for skogbruket. Då er mitt spørsmål: Legg regjeringa òg til grunn at målet om 10 pst. vern vert praktisert på ein måte som ikkje vil påverka avverking av skog der det er moglegheiter til å driva effektiv og god skogsdrift?

Statsråd Jon Georg Dale [14:57:00]: Eg kan ikkje avkrefte at det vil kunne påverke moglegheitene for å bruke produktiv skog, for når det skal vere frivillig vern, kan den enkelte skogeigar velje å verne produktiv skog fordi han faktisk vel det. Så det vil du aldri få nokon garanti frå meg på med dei føringane Stortinget har lagt. Stortinget er veldig tydeleg i denne innstillinga på at 10 pst.-målet ligg fast, på at det er frivillig vern, og på at det gjeld både produktiv og uproduktiv skog. Dette er føringar som regjeringa kan halde seg til, og som vi vil følgje opp også i dei komande åra.

Pål Farstad (V) [14:57:42]: Det er 10 pst.-målet som er grunnlaget mitt for spørsmålet. Det har vært litt disputt om forståelsen av punkt 2.7 i innstillingen. Dette er et særskilt viktig punkt for Venstre og for meg. Den usikkerhet som Knag Fylkesnes prøver å skape her nå, vil jeg prøve å få en avklaring av hos landbruksministeren. Er det Venstres – og min – forståelse av dette punktet som statsråden vil ta med seg i den videre behandling, eller er det Knag Fylkesnes' forståelse?

Statsråd Jon Georg Dale [14:58:24]: Utan å vere urettferdig mot representanten Knag Fylkesnes – det er ikkje han som har replikken – trur eg vi i denne saka og ved denne behandlinga i minst mogleg grad skal leggje vekt på det som er SVs forslag. Det ville vore ein katas-

trofe for skognæringa. Det ville faktisk bidrege til mindre avverking, det ville ikkje bidrege til å forbetre klimarekneskapskapen for norske skogar. Det vil vi klare å få til. Eg deler difor representanten Farstads faktiske forståing av kva Stortinget no vedtek i samband med denne innstillinga.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Odd Omland (A) [14:59:10]: Dette er en veldig stor og viktig sak, og det er derfor veldig bra at en samlet komité slår fast at skog- og trenæringen er en strategisk viktig næring for Norge, som må videreutvikles gjennom et langsiktig samspill mellom næringens aktører, forskningsinstitusjoner, myndigheter og andre sterke næringer i Norge. Jeg er også glad for at skognæringen selv er så tydelig på at de ønsker å ta en nøkkelrolle i det grønne skiftet.

Meldingen tyder imidlertid på at Solberg-regjeringen ikke har tatt dette nok inn over seg, og vi ser at det samme gjentar seg i denne meldingen som i andre meldinger fra regjeringen: De gir gode beskrivelser av både potensial og utfordringer, men er passive når det gjelder politikk, og lite konkrete på nye tiltak.

Heldigvis er vi her i Stortinget langt tydeligere på det store potensialet for verdiskaping som ligger i skog- og trenæringen. Flertallet i komiteen understreker også behovet for å være konkret når det gjelder tiltak, og kommer med en rekke forslag til videre oppfølging, noe saksordføreren redegjorde godt for i sitt innlegg.

Det er verdt å merke seg at alle partier i næringskomiteen – unntatt Høyre og Fremskrittspartiet – ser det som viktig å legge til rette for industriutvikling og videreføring av tømmerstokken framfor å sende ubearbeidet råstoff ut av landet. Vi etterlyser også en mer aktiv næringspolitikk overfor skognæringen gjennom en mer målrettet satsing – bl.a. må næringen ses i sammenheng med virkemiddelapparatet.

Det offentlige må også legge til rette for infrastruktur og nye markeder for tre og en større, målrettet satsing på bioøkonomi i virkemiddelapparatet.

Flertallet i komiteen ber også regjeringen om å utarbeide strategier for forskning, utvikling og innovasjon i skog- og trenæringen og en strategi som kan stimulere til etterspørsel etter grønne, trebaserte produkter. Samtidig ber vi regjeringen sørge for en mer målrettet bruk av statens innkjøp, slik at tre som byggemateriale i større grad blir brukt. På grunn av det store omfanget av offentlige anskaffelser er offentlig sektor en viktig kunde for norsk næringsliv og en viktig stimulator for markedet.

En samlet komité er også enig om at det er nødvendig med tilgang på kapital for å vitalisere norsk skogindustri framover, og har pekt på ulike muligheter. Og det er bra at regjeringen endelig har justert mandatet til Investinor, men avkastningskravet er en utfordring her.

Skogen står sentralt i satsingen på bioøkonomi, som mange snakker om, og fra Arbeiderpartiets side følger vi opp ord med handling og vil ha en målrettet satsing på både grønn sektor og blå sektor, noe som vi har konkretisert i våre alternative budsjetter for både 2016 og 2017. Det er bra at et flertall i komiteen er enig om dette, men jeg registrerer også at Høyre og Fremskrittspartiet heller ikke er med i merknaden der det heter:

«(...) bioøkonomien generelt og treforedlingsindustrien spesielt er en viktig del av svarene på hva som skal bli framtidens store næringer i Norge. Men dette skjer ikke av seg selv, det krever en aktiv næringspolitikk fra statens side.»

Ja, vi ser at det knapt er skapt nye arbeidsplasser i denne regjeringensperiode. En av årsakene er nettopp det at de har forlatt den aktive næringspolitikken.

Videre er Arbeiderpartiet opptatt av å sikre et nasjonalt, men også lokalt, eierskap til skogressursene og vil opprettholde eiendomslovgivningen og prioritere virkemidler som kan bidra til det. Vi registrerer at forslaget som regjeringen har hatt på høring om endringer i konsesjonsloven, har møtt mye motbør, og vi er derfor spent på lovendringen regjeringen har varslet, og som de vil legge fram for Stortinget. Man hører nå at statsråden har store forhåpninger her.

Stortinget har gjennom behandlingen av denne meldingen tatt viktige grep som er med på å nå målene for denne strategisk viktige næringen. Men da trengs det at det framover føres en langt mer aktiv næringspolitikk enn det som vi nå ser.

Lise Christoffersen (A) [15:04:22]: For fire år siden la daværende næringsminister Trond Giske fram en vekstpakke for norsk næringsliv. Den skulle gjøre det enda mer lønnsomt å investere og satse på kompetanse og innovasjon i norske bedrifter. Den skulle bidra til å fortsette den sterke sysselsettingsveksten i Norge. I revidert nasjonalbudsjett for 2013 presenterte han så en særskilt pakke på 750 mill. kr for å styrke skog- og trenæringen. Han ville fortsette den aktive næringspolitikken som til da hadde sørget for at Norge hadde Europas laveste arbeidsløshet.

Så kom Meld. St. 39 for 2012–2013, om næringspolitikken mot 2020, der helt konkrete utfordringer, satsinger og strategier innen en rekke sentrale næringer ble beskrevet, herunder innen skog- og trenæringen. SKOG22 ble opprettet, bredt sammensatt av personer fra hele verdikjeden fra skog til industri, i tillegg til forskning og akademia. Næringsnøytralitet var et begrep som ikke forekom i den meldingen, tvert imot. Det var målrettet satsing, basert på behovene innen den enkelte næring, som ble adressert. Men det var da, og ikke nå.

Jeg var sjøl til stede på et godt besøkt møte hos Treklyngen på Ringerike rett før valget i 2013. Den klare tilbakemeldinga fra en samlet næring var: Uansett hva som måtte skje i valget, ikke trekk denne meldinga tilbake! Det var likevel det Høyre og Fremskrittspartiet gjorde. Nå har vi ventet i nesten fire år. Sjøl har jeg ved flere anledninger her i Stortinget etterlyst hvor det ble av de 750 rød-grønne skog- og tremillionene, uten svar – ikke fra Fremskrittspartiets forrige landbruksminister, ikke fra Høyres næringsminister.

Industrimeldinga venter vi fortsatt på. Skogmeldinga har endelig kommet, men til en nokså lunken mottakelse fra næringa sjøl – gode beskrivelser, men lite konkret på tiltak. Den jobben måtte stortingsflertallet gjøre, med mange viktige forslag og merknader, til dels uten støtte fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Etter å ha vært vitne til statsministerens, arbeidsministerens, næringsministerens, samferdselsministerens, landbruksministerens, ja hele regjeringas stadige terping på «omstilling» og «gjennomføringskraft» siden før valget

i 2013, forundrer det meg storlig at Høyre og Fremskrittspartiet i dag kommer til å stemme mot at det i 2017 skal utarbeides en strategi som stimulerer etterspørselen etter grønne, trebaserte produkter, og mot å sørge for at tre som byggemateriale i større grad blir brukt ved offentlige innkjøp. Minst like forundret er jeg over at de ikke er med på at Fornøybar AS, når de først har etablert det, må kunne gå inn i etablerte selskaper som vil løfte nye prosjekter. De er heller ikke med på flertallsmerknaden fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og SV om et avkastningskrav som i hvert fall ikke overstiger kravet for rent finansielle plasseringer. Her snakker vi jo om framtidens industriarbeidsplasser – omstilling, som det også kalles. Heller ikke er de med på vår merknad om at Fornøybar AS skal bidra til utvikling av arbeidsplasser som benytter norske naturressurser.

Som Buskerud-representant forundrer det meg enda mer. Buskerud er et av de fylkene som virkelig har fått merke de store endringene i skog- og treindustrien. Men Buskerud er også et fylke med store muligheter og med miljøer som er villige til å satse, både på Ringerike, på Hurum og på Modum. På Modum ligger en spennende, miljøbevisst bedrift, Splitkon, som bl.a. driver med massivtre som byggemateriale. I dag sendes råvarene ut av landet, og massivtre hentes tilbake igjen. Bedriften ønsker å investere i egen produksjonsbane, men sliter med å skaffe nok finansiering til veie. For denne bedriften er flertallets forslag et stort skritt i riktig retning, når det gjelder både finansierings- og avsetningsmuligheter, men Høyre og Fremskrittspartiet er ikke med.

Det er rart, for i oktober 2016 kunne Bygdeposten under nettoverskriften «Industriplaner kan sette ny norsk standard» fortelle følgende: «Den ene stortingspolitikeren etter den andre har tråkket ned dørstokken hos Splitkon de siste ukene. Alle vil hjelpe.» Og der var de listet opp i tur og orden: Første nestleder i næringskomiteen, Morten Ørsal Johansen, hadde tatt turen over fylkesgrensa fra Oppland, der var hans partifeller Jørund Rytman og Morten Wold fra Buskerud og Buskerud Høyres Anders Werp og Jon Hovland, som lovte gull og grønne skoger. De har nå sjansen til å leve opp til løftene sine til Splitkon. De velger ikke å bruke den. Det er tydeligvis langt mellom liv og lære.

Jeg har tidligere merket meg at Høyres Svein Flåtten mener at Arbeiderpartiet ikke har greie på næringsutvikling, så jeg tillater meg å sende den ballen i retur.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Dag Terje Andersen (A) [15:09:26]: Så langt i debatten har mange understreket at skogbruk er viktig, og det er det lett å bli enige om. Skogbruksmeldinga som kom, var relativt passiv og ble, som representanten Lise Christoffersen sa, mottatt ganske lukket. Men den er betydelig bedre etter komiteens behandling, som nå ligger til grunn for vedtakene vi skal fatte her i dag.

Som Lise Christoffersen var inne på, er skogbruk et av de områdene der aktiv næringspolitikk er viktig, og der næringsnøytralitet passer dårligst. Det forutsetter investeringer som det tar lang tid før en kan hente inn igjen. Vi var i en situasjon for få år siden der vi faktisk plantet mye mindre enn på 1930- og 1940-tallet. Det ville vært en stor

skam hvis vi skulle være den generasjonen i Norge som sørget for at vi hentet ut og omplasserte engangsinntektene fra oljesektoren samtidig som vi ikke reinvesterte i den fornybare skogsektoren. Den krever planting, og den krever ungskogpleie, og jeg er glad for at angrepene på Skogfondet, som vi tidligere har sett fra høyreregjeringer, ikke er fulgt opp nå.

Det er noe spesielt med skognæringen, og det er viktig å skjønne når en lager en ikke-næringsnøytral politikk. Det går 60 år, kanskje, fra en setter ned en plante i bakken, til en kan hente ut avkastningen, og det krever en litt annen måte å tenke på enn når en driver med «day-trading», eller kortsiktige aksjeinvesteringer. Derfor er virkemidlene viktige.

Klimaet har blitt en stadig sterkere begrunnelse for aktivt skogbruk. Jeg har lyttet til debatten og tenker på at jeg har plantet vel 100 000 granplanter i min tid. Det har bundet mye CO₂. Men jeg kunne ikke satt en eneste plante hvis det ikke var hogd først. Alle som snakker om skogen som viktig i klimaet, men som er imot at vi skal ha f.eks. skogsbilveier, eller imot at vi skal bruke skogen, snakker egentlig mot seg sjøl. Jeg blir overrasket når noen sier at det er så og så mange kilometer skogsbilveier i Norge, og at vi derfor ikke trenger flere. Det har litt å si hvor disse skogsbilveiene går, og hvor ressursene som skal hentes ut i framtida, er. Vi mener at vi skal satse aktivt også på dette for å få til en aktiv skognæring.

Det er en utfordring å få utnyttet slipen på en god måte. Nettopp derfor er den satsingen som Arbeiderpartiet gjør i sine statsbudsjetter, viktig, at vi satser på bioøkonomi, og at det nå sies at vi skal ha en plan for innføring av biodrivstoff, sånn at vi kan støtte opp under Bergene Holm og andre som bidrar til å utvikle neste generasjons biodrivstoff.

Elin Rodum Agdestein (H) [15:12:46]: En liten hilsen fra skogregionen Trøndelag, der skogen er en viktig næring og skaper store verdier, betydelige eksportinntekter og massevis av arbeidsplasser. Vi har komplette verdikjeder og sterke kompetansmiljø som er ledende nasjonalt, fra den enkelte skogeier til Skognæringa Trøndelag, forumet som regjeringen har gitt status som nasjonal Arena for klyngeinvestering og innovasjon.

Skognæringen har et enormt potensial for videre vekst og er viktig for vår grønne framtid. I skogmeldingen legges det grunnlag for utvikling og økt lønnsomhet. For økt verdiskaping fra skogen forutsetter at en større del av det produktive skogarealet kan tas aktivt i bruk og drives lønnsomt.

En del år opplevde skognæringen å gå fra å være nettoeksportør av tømmer til å være nettoimportør. Nå ser vi bedre tegn. Trøndelags 3 642 skogeiere har økt avvirkningen av skog med over 10 pst. fra 2013 til 2015. Vi ser en næring som igjen er på offensiven.

Det offentlig oppnevnte utvalget SKOG22 mener det er mulig å firedoble omsetningen av skognæringen, til 180 mrd. kr. Tallet kan kanskje diskuteres, men at skognæringen kan bli enda viktigere som næringsaktør framover, er det ingen tvil om.

Regjeringen fikk ros fra skognæringen da skogmeldingen ble presentert. Allskog uttalte:

«(...) regjeringen forstår oss og de ønsker å satse på oss som har skogen som grunnlag for verdiskaping. Regjeringa beskriver mulighetene for økt verdiskaping og

utfordringene som hindrer lønnsomhet i skognæringa i Norge, slik også vi selv ser dem. De anerkjenner vårt klimabidrag og miljøarbeid i skogen, de gir en inngående beskrivelse av fordelene ved det aktive skogbruket (...)

Ja, bedre kan det vel ikke sies.

Skognæringen bringer mange konkrete tiltak, som investeringer i skogsbilveier, jernbane, kaianlegg, reduserte skatter og avgifter og bedre tilgang på kapital. Gode skogsbilveier er en forutsetning for lønnsom drift, og en rekke veier har de siste årene blitt oppskrevet til 60 tonn totalvekt. En rekke flaskehals er kartlagt og utbedret. Flere oppgraderte skogsbilveier reduserer avvirkningskostnadene. Sammen med redusert selskapskatt er det et økt bidrag til lønnsomhet og tryggere jobber. Tilgangen på kapital er også styrket gjennom endringen av Investinors mandat.

Vi går mot en fornybar framtid, og skogen er en fantastisk ressurs. Den kan bidra til å erstatte fossil energi gjennom andregenerasjons biodrivstoff basert på trevirke. Innblandingsskravet øker i årene framover, noe som stimulerer denne utviklingen.

Regjeringen styrker rammevilkårene og gjør videre utvikling og industrialisering av skognæringen mulig. Men det er først og fremst næringen selv som må skape den spennende framtiden.

Ketil Kjenseth (V) [15:15:57]: Flere har vært inne på skogens betydning i deres område. Vi fra Hedmark og Oppland – hvor jeg kommer fra – representerer 40 pst. av skogarealene, så det er en stor virksomhet i de fylkene.

Den viktigste innsatsen for skognæringen er at vi bygger mer i tre. Det gir uansett mer avsetning. For Venstres del snakker vi mye om et grønt skifte, og det innebærer også en grønn industrisatsing. Når vi snakker om industri, er det langsiktige investeringer. Den forutsigbarheten må være der for at de som ønsker å være i denne sektoren, skal investere. Arbeiderpartiet er heldigvis med på å snakke om biodieseletableringer nå. Det er ikke så mange år siden de spente bein under en norsk satsing på det. Det er viktig at vi har en langsiktig og forutsigbar politikk, samtidig som vi har en strategi som bygger opp under de aktørene som ønsker å satse.

Vi ser at svenskene har vært gode. I dag er redningen for mange skogeiere at industrien, særlig rundt Karlstad, har satset stort over lang tid. Det går mye tømmer via Mjøsbrua til Karlstad i dag. Det holder hjulene i gang både i sagbruksindustrien og for skogeierne. Så skal vi huske at arbeidsledigheten i innlandet ligger på rundt 2 pst, så det er ikke all verdens kapasitet å ta av der. Derfor er dette også de lange linjers satsing. Det har skjedd en storstilt effektivisering, bl.a. i sagbruksindustrien, som gjør at det ikke nødvendigvis er blitt flere arbeidsplasser, men de får mye mer ut av stokken de sender inn. Her har svenskene over lang tid vært mye bedre enn oss – de får mye mer ut av stokken. Vi har vært gode på industri til havs og på havbunnen. Nå har vi en stor mulighet til å skifte til industriell, landbasert satsing og bruke noe av den kompetansen til å få mer ut av stokken.

Massivtre-satsing er en av de mulighetene vi har. Splitkon er en av de virkelig store mulighetene, det at vi greier å industrialisere byggemoduler og utnytte trevirket bedre.

Men så er jo skogsektoren ganske mangfoldig – fra

mange små skogeiere til en fragmentert industri – med tanke på hvordan vi innretter virkemidlene her. Statens innsatsfaktorer er ganske viktige. Ønsker vi en grønn industri i Norge, må vi faktisk satse på det. Og da må vi bestemme oss for hva vi vil satse på.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:19:18]: Eg var for ambisiøs med tanke på kva eg skulle seie i mitt første innlegg, så eg må fortsetje litt her.

Eit optimalt skogbruk sørgjer for at uttaket bidrar til å styrkje biomangfaldet, maksimere CO₂-opptak og leggje til rette for at det uttaket vi gjer i norsk skog, reduserer behovet for fossile innsatsfaktorar. Difor må vi føre ein politikk som sørgjer for best mogleg utnytting av trevirket, og aller øvst er bruk i bygg og møblar. Uttak må følgjast opp med god forynging og gjenvekst. Uttak må sikre minst mogleg CO₂-lekkasje frå areal og jordsmonn. Dette ligg til grunn for dei grepa vi føreslår i innstillinga.

Vidare: Eit optimalt skogbruk inngår i ein langt større og meir samanfletta bioøkonomi, der ulike næringar grip inn i kvarandre, og der ingenting går til spille – alt for høgast mogleg verdi. Berre tenk på kva potensial som ligg i å bringe næringane i sjø, på land og i skog tettare saman, der avfallet i den eine næringa er fôr eller gjødsel i andre, der krysning av produkt kan verkeleggjere visjonen om nullutslepp og full utnytting av både råstoff og avfall!

SVs mål er at dette skal skje i Noreg. Ein sentral del av det grøne skiftet er å slutte å vere ein rein råvareleverandør og heller skape arbeidsplassar, ikkje berre frakte trestokkar og rund fisk ut av landet. Det er spennande visjonar, men alt dette må sjølvstøtt skje innanfor berekraftige ramar, utan kompromiss for norsk natur. Det er først da vi har gjort jobben vår. Jernbanesatsinga på indre Austlandet er for oss ein føresetnad for dette, det er ein viktig infrastruktur. Det bringar sjø, land og skog saman og skaper samtidig nye koplingar ut av landet. Etter mykje tvil har vi i SV også kome fram til at vi støttar utbygginga i Lier, av same type årsaker.

Så til det som Venstre hadde replikkveksling om, der dei absolutt ikkje fekk svar frå ministeren på spørsmålet. Men også i denne samanhengen er «the devil in the details». Vi er knytte til ein biomangfaldkonvensjon. Der er vi knytte til Aichi-måla, der vi er forplikta til 17 pst. vern. Her kan vi rapportere inn dei såkalla MiS-figurane. Men så har vi ei anna målsetjing i Noreg, som er litt annleis, om 10 pst. vern av produktiv skog. Der skal ikkje MiS-figurane telje med. Men det eit dundrande fleirtal i komiteen no har gått inn for, er akkurat at MiS-figurane skal kunne telje med for 10 pst.-vernet. Dermed har ein aktivt redusert 10 pst.-målet til noko vesentleg mindre. Det meiner eg Venstre ikkje kan vere tent med – eg kan ikkje fatte og begripe at det kan vere Venstres politikk at ein skal gå laus på det. Det er også brot på avtalen i biomangfaldmeldinga – berre så det også er sagt.

Anders B. Werp (H) [15:22:37]: Denne debatten viser at det er mange i Stortinget som setter stor pris på skogbruket. Det er bra. Skogbruk er en næring som har tjent landet vel, det kan vi fastslå. Gjennom hundrevis av år har den næringen bidratt til industrireisning, til eksportinntekter og til distriktsarbeidsplasser i titusentall.

Det som kjennetegner norsk skogbruk når vi sammenligner med de fleste andre land i verden, er at norsk skog-

bruk i overveiende grad er privat eid. Det er privatpersoner, menn og kvinner i hele landet, som eier norske utmarksarealer, og som forvalter norske skogressurser i all hovedsak. Dette er eiere som går ut i skogen og bruker penger og sin tid på å plante og investere i en næring som deres barnebarn, eller kanskje til og med deres oldebarn, vil høste av. Det er ikke for egen vinning de satser på denne næringen. Det er et generasjonsperspektiv som det er all mulig grunn til å framheve og gi honnør til.

Hva er det ved denne næringen, som opererer med et generasjonsperspektiv, kanskje det lengste tidsperspektivet noen næring har i dette landet, som gjør at vi har mer skog enn noensinne i dette landet, og at vi har et biologisk mangfold og biologiske verdier som har vokst, ikke blitt mindre, som følge av aktiv skogbruk og aktivt eierskap? Jo, det har vært en skogpolitikk som er basert på frihet under ansvar. Vi gir skogeierne friheten til å forvalte sine skogeierdommer til beste for seg selv og sine etterkommere. Det gir samfunnsmessig store gevinster. Det er et perspektiv og et prinsipp vi skal videreføre, og som jeg er veldig glad for at det i denne debatten kommer bekreftelse på i stor grad. Dette er forvaltere av en viktig nasjonal arv som de også legger mye energi og kunnskap i.

Det er historieskriving fra Arbeiderpartiet når de framhever sin egen innsats i skogpolitikken under sin regjeringssperiode. Jeg skjønner ikke hva de snakker om. Jeg nevner bare stikkordet Xynergo – nedleggelsen av det prosjektet rammet i hvert fall Buskerud veldig hardt. Styreleder i Skogeierforbundet sa da Södra Cell la ned i Tofte: Hadde myndighetene hørt på våre anbefalinger, ville denne situasjonen vært unngått. Det var meldingen til de rødgrønne.

Ola Elvestuen (V) [15:25:58]: Jeg skal prøve ikke å forlenge debatten, men jeg må komme med noen ord. En skogmelding og behandlingen av den er nært knyttet opp til saker i energi- og miljøkomiteen – som naturmangfoldsmeldingen, men i høyeste grad også den energimeldingen som vi vedtok i fjor vår. Nå er det gjort mye for å ta i bruk mer av de skogressursene vi har, særlig i transportsektoren. Vi har riktignok i budsjettssammenheng gått fra et omsetningspåbud på 5 pst. i fjor til 7 pst. i år, og vi har et mål om at vi skal opp i 20 pst. fram mot 2020, noe som er en utfordring for norsk næringsliv, men også en stor mulighet. Dette vil jo ikke stoppe i 2020. Det er klart at den biomassen vi har, er en helt sentral del av den omleggingen vi skal ha fram mot 2030 og videre – kanskje ikke i privatbilismen, der er det nok nullutslippsløsningen som kommer, men innenfor tungtransport, flytransport og skipsfart er biodrivstoff en nødvendighet også i årene framover. Det er en langsiktig satsing som vi må legge til grunn.

Men det som er vel så viktig når man tar i bruk mer av restproduktene, er å være mye flinkere til å bruke stokken, altså som byggemateriale. Der må staten i mye større grad gå i front, enten det er Statsbygg eller Rom Eiendom. Kommunene burde ta et mye større ansvar nettopp for å ligge i front i arbeidet med å ta treverket i bruk.

Jeg mener også at det bør kunne være åpning innenfor plan- og bygningsloven i stedet for bare å forholde seg til minimumskrav innenfor TEK-systemet. Kommunene bør kunne stille krav til å strekke seg lenger også på dette feltet. Det mener jeg absolutt at man må se på i årene framover. Så er det selvfølgelig det potensialet som ligger i å

erstatte fossile materialer med grønt karbon, hvor vi bare er helt i begynnelsen på en større satsing. Så det er et stort potensial for norsk skogbruk og helt nødvendig at det her gjøres mye mer i årene framover.

Men dette må vi klare samtidig som vi ivaretar det biologiske mangfoldet i skogen – i det som er drivverdig, hvor man må gjøre dette i større grad, men at man også har vernede områder i årene framover som må utvides. Det refereres i merknads form til vern i produktiv skog, inkludert MiS-områdene, og det kommer da opp i 6,5 pst. Men jeg må bemerke at i vår, da man kom fram til en enighet om et langsiktig mål om 10 pst., er det de 3 pst. med produktiv skog som er lagt til grunn i energi- og miljøkomiteens innstilling.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [15:29:17]: Jeg har som saksordfører lyst til å takke for en god debatt, en samlende debatt, en debatt der vi peker framover, og der det er stor enighet, men også noe som skiller de forskjellige partiene. Jeg mener at denne debatten, i tillegg til innstillingen og stortingsmeldingen som ligger til grunn for debatten, viser at skognæringen er en strategisk viktig næring for Norge når vi nå mer og mer skal gå fra de sorte karbonene over til de grønne karbonene. Jeg opplever at det er små forskjeller mellom partiene når det gjelder hvordan man skal skape verdier og øke konkurransekraften. Retningen er den samme, men det er noen små nyanser. Det samme gjelder CO₂ – å bruke tømmerstokken som en god CO₂-venn.

Så er det ikke noen overraskelse at næringskomiteen har overganger til energi- og miljøkomiteens politikkområde på dette området. Vi viser jo til nettopp stortingsmeldingen som ble behandlet i vår, i innstillingen, men vi viser også til stortingsmeldingen som vi nå har til behandling, der beskrivelsen er at 6,5 pst. nå er vernet. Så her er det ingen uenighet, men vi viser altså til to ulike meldinger og ulike faktagrunnlag.

Jeg tror det viktigste vi kan oppsummere denne debatten med, er at næringskomiteen og et samlet storting vil satse mer på skogbruk, vil bruke det som verdiskaping, vil bruke det i klimakampen – og også se skogen for mer enn bare trær, bruke og høste. Skogen skal også brukes til rekreasjon og mosjon for oss alle – også representanter.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2

Sak nr. 3 [15:31:17]

Innstilling frå næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen og Oskar J. Grimstad om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe (Innst. 163 S (2016–2017), jf. Dokument 8:7 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingrid Heggø (A) [15:31:27] (ordfører for saka): Forslaget vi har til handsaming, dreier seg om å utvide det kvoteregulerte fisket av kongekrabbe til heile Finnmark og å innføra ein opptrappingsmodell for aktivitetskravet for å sikra at retten tilkjem aktive fiskarar.

Stortinget handsama Solberg-regjeringa si kongekrabbe-melding i juni i 2015. Evalueringa der konkluderte med at den todelte forvaltninga som vart innført i 2008 av Stoltenberg II-regjeringa, har vore sær sars vellukka. Det betyr kommersiell fangst med deltakarregulering aust for Nordkapp, elles fri fangst – såkalla desimeringsfiske. På Fiske-ridirektoratet sitt dialogmøte i september vart det òg slått fast at denne forvaltninga har vore vellukka.

Det er bra at eit samla storting også i dag fastslår å vidareføra dette prinsippet. Mest diskutert under stortingshandsaminga i 2015 var like fullt om Måsøy kommune kom inn under kategorien «mest plagaa» og skulle få delta i kongekrabbefisket, og innføring av eit aktivitetskrav for å sikra at det var dei aktive fiskarane som hadde dei største ulempene og såleis skulle kompensera med å få fiska kongekrabbe.

Det har mildt sagt vore ein underleg prosess i denne saka:

Statssekretær Berg erklærer at det i kongekrabbefisket skal opnast for fiskarar frå heile heimfylket hans, Finnmark.

Ikkje regjeringa, men herrane Bakke-Jensen og Grimstad fremjar representantforslag i Stortinget.

Komiteen får saka til handsaming og bestemmer både høyring og at Sametinget skal konsultera. Men då viste det seg at departementet allereie hadde sendt framlegget om ny forvaltning på høyring. Komiteen vedtok difor å setja saka på vent.

Det er ei rotete handsaming frå regjeringspartia si side. Eg er difor glad for at komiteen likevel har samla seg om eit solid fleirtal for den vidare forvaltninga av kongekrabbe. Det er full semje om prinsippet om at heiltidsfiskarane er dei som har dei største ulempene med kongekrabben. Vidare er det semje om at også fleire enn fiskarane i Aust-Finnmark er plagaa av kongekrabben, men at ulempene minkar vestover i Finnmark. Men fleirtalet i komiteen, alle unnateke Høgre og Framstegspartiet, er oppteke av å halda fast ved at dei med størst plager er dei som skal ha full tilgang til dei lukrative kvotane. Dette fleirtalet slår også fast at kongekrabben no påverkar det tradisjonelle fisket i Måsøy i så stor grad at fiskarane her må karakteriserast som svært plagaa og såleis bør ha tilgang til det kvoteregulerte krabbefisket. Til dømes er Måsøy-fiskarane sine fiskefelt i dag fylte av krabbeteiner til desimeringsfiske, noko som umogleggjer vanleg fiske.

På vegner av Arbeidarpartiet vil eg seia at eg synest det var veldig synd at vi ikkje kunne finna eit breitt politisk kompromiss i denne saka for å sikra langsiktigeit og føreseielegheit innan fiskerinæringa. Dette var på mange måtar ein prøvestein på om det politiske miljøet på Stortinget faktisk meiner at langsiktige og føreseielege rammevilkår er det viktigaste for næringa, eller om det er noko som høyrer heime berre i festtalar. For Høgre og Framstegspartiet vart det strykkarakter. Det positive er at alle vi andre partia står saman. Dette fleirtalet har lagt fram følgjande forslag til vedtak:

«Stortinget ber regjeringa gje fiskarane i Måsøy full adgang til fisket etter kongekrabbe frå og med kvoteåret 2017.»

Og:

«Stortinget ber regjeringa komme attende til Stortinget med ei sak vedrørande konsekvensar av endring i aktivitetskravet og eventuell utviding av adgangen til kongekrabbefiske.»

Det er eit paradoks at regjeringspartia heller ikkje vil støtta ei utgreiing av konsekvensane av sitt eige framlegg. Høgre og Framstegspartiet vil med andre ord ikkje byggja politikken på kunnskap. Ein meiner ein som stortingspolitikar er den beste til å setja ei riktig inntektsgrense, og det heilt utan saksutgreiing og konsekvensutgreiing, som ville forstyrra biletet. Resten av Stortinget meiner ikkje at svingerforsking eignar seg, og at politikken skal byggjast på kunnskap, og vil ha greie på konsekvensane i forkant av vedtak.

Til slutt: Sametinget skal konsulterast i saker som desse – det har komiteen heile tida vore klar på. Av dei protokollane vi har sett, går det fram at det ikkje har vore gjennomført formelle konsultasjonar om framlegget. Likevel føreslår altså Framstegspartiet og Høgre at Stortinget skal støtta det. Eg er nøgd med at fleirtalet i komiteen her går inn for ei løysing som det har vore konsultasjonar om, nemleg å utvida det kommersielle fisket til også å gjelda Måsøy.

Laila Davidsen (H) [15:37:16]: I Finnmark er fiskerinæringa svært viktig. Etter hvert er også kongekrabben forvaltet til å bli en ressurs for næringsutvikling og for helårsdrift for fiskerinæringa.

I dag foregår det kommersielle fisket øst for Nordkapp, og vest for Nordkapp er det desimeringsfiske. Det store antallet teiner som brukes i desimeringsfisket, er blitt en stor ulempe for fiskerne også i vest, og krabben volder skade på det øvrige bruket i stor grad. Kvotefiske etter krabbe har vært og skal være fiskere som lir tap i øvrig fiskeri på grunn av krabbens tilstedeværelse, til del. Det gjelder i dag i større grad enn tidligere fiskerne i vest, selv om fiskerne i øst fortsatt synes å ha de største utfordringene. For Høyre er det viktig å lage rammevilkår og regelverk som sikrer næringsutvikling, og som sikrer helårsarbeidsplasser. De siste årene har vist en positiv utvikling i fiskerinæringa i Øst-Finnmark, mens en dessverre har negativ utvikling i Vest-Finnmark. Noe av årsaken til at man ikke ser den samme gledelige utviklingen i vest som i øst, kan være mangel på råstoff for å drive nettopp helårsdrift. I tillegg vet vi at investering i nytt utstyr og nye båter krever stor egenkapital eller pant i båt eller kvote.

Krabbekvotefiske har aldri vært ment å være et supplement til andre yrker på land, men en kompensasjon for tapet man har som fisker på grunn av at krabben er der, og for de brukene som blir ødelagt. Det betyr at man må sikre at denne ressursen kommer de aktive fiskerne til gode. I tillegg ønsker Høyre at det legges til rette for økt fiskeriaktivitet i hele fylket, og med den kvoteveksten vi har sett de siste årene, vil det etter vår oppfatning fortsatt være tilgjengelig stor nok krabbekvote til aktive fiskere også i øst, selv om man tillater fiskere bosatt i vest å søke krabbekvote. Dagens desimeringsfiske i vest vil fortsatt være mulig for alle fiskerne å delta i.

Fra næringskomiteens side er det ikke flertall for å likebehandle fiskerne i Finnmark per dags dato, og det er ikke

flertall for å sikre næringsgrunnlaget for aktive fiskere og for å øke fiskeriaktiviteten i hele fylket. Likevel er vi glade for at fiskerne i Måsøy, som åpenbart er hardest rammet, allerede i år får komme inn under denne ordningen. Vi er også glade for at næringskomiteens flertall ikke avviser vårt forslag om å øke aktivitetskravet og tilgangen for hele Finnmark, men at man ber regjeringen komme tilbake med en sak som synliggjør konsekvensene av en slik endring. Derfor ønsker Høyre subsidiært å stemme for flertallsinnstillingen fra næringskomiteen.

Fra Høyres side håper vi at denne saken kommer tilbake til Stortinget allerede før sommeren, slik at det er mer, nødvendig, forutsigbarhet for både 2018-sesongen og årene som kommer. Vi erkjenner at det har vært lite ro rundt rammebetingelsene, men i og med at dette er en relativt ny næringsvei, har man brukt tid på å finne de mest rettfærdige ordningene og også prøvd å finne ordninger som faktisk kan sikre arbeidsplasser og økt næringsaktivitet i Finnmark, der ressursene er.

Til slutt vil jeg kommentere det som ble påpekt om høring med Sametinget. Næringskomiteen har fått brev fra Sametinget om at det har vært gjennomført konsultasjoner. De har bedt om at næringskomiteen tar saken videre, og har ønsket høring med næringskomiteen. Som medlem i næringskomiteen er jeg ikke kjent med at verken lederen i komiteen eller saksordføreren har tatt initiativ til slike møter.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet?

Laila Davidsen (H) [15:41:30]: Ja.

Presidenten: Representanten Laila Davidsen har tatt opp forslagene nr. 1 og 2, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Oskar J. Grimstad (FrP) [15:41:46]: Fiske etter kongekrabbe har over tid, frå dei første blei fiska for 39 år sidan, utvikla seg til å bli ei viktig attåtning for mange fiskarar som har vore svært plaga av krabben i det tradisjonelle fisket, med fulle garn og brukstap som resultat. Det har òg vore ein betydeleg auke i totalkvoten, og vi ser at frå 2015 til 2016 har han blitt auka frå 1 300 til 2 000 tonn, noko som gir eit godt kvotegrunnlag for utvida fiske med framlegg om å utvide områdetilgangen i det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe.

Med bakgrunn i m.a. dette blei det fremja eit representantforslag frå Frank Bakke-Jensen og meg om å utvide områdetilgangen i det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe i open gruppe. Men samtidig er ein også opptatt av at ordninga skal kome aktive fiskarar til gode, og fremjar eit aktivitetskrav som støttar dette. Det er fleire gode grunnar til forslaget om å utvide områdetilgangen og utan at det utfordrar fellesforståinga av at det er dei som er mest plaga, som skal ha tilgang til dette fisket.

Under høyringa hausten 2016 kom det klart fram at fiskarar frå Vest-Finnmark var plaga av krabben, og at det blir drive eit intensivt desimeringsfiske i Vest-Finnmark på kostnad av tradisjonelt fiske.

Så konstaterer vi at det er eit fleirtal som ønskjer ei utgreiing av konsekvensane av å innlemme heile Finnmark i krabbefisket, medan fleirtalet finn å ville innlemme fiskarane i Måsøy no. Fleirtalet fremjar også behovet for ei kon-

sekvensutgreiing av aktivitetskravet. Men vi orienterer oss etter realitetane og vil, som det blei sagt også frå Høgre, subsidiært, når vårt forslag fell, stemme for I og II.

Heilt til slutt vil eg nemne at diskusjonen rundt konsultering av Sametinget ikkje synest å ha same viktigeit lenger, trass i utviding av områdetilgangen til Måsøy. Den diskusjonen som går rundt det, går på om det er departementet som har tatt initiativet, eller om det er Stortinget. Denne gongen var det Stortinget som tok initiativet, og det ligg då faktisk til Stortinget å oppfylle denne konsulteringsretten, som det blir nemnt av fleire her. Det er ikkje departementet si oppgåve i denne samanhengen, slik som det også blei nemnt av representanten Davidsen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [15:44:37]: Forvaltningen av kongekrabbe har vært oppe i Stortinget ved fleire anledninger, som også saksordføreren var inne på. Senest i 2015 behandlet vi en sak om dette, og Stortinget vedtok det regelverket vi har i dag. Disse reglene har nå virket i litt over ett år, og jeg synes det er noe forhastet av forslagsstillerne å foreslå endringer, særlig med tanke på at det altså var deres egen regjering som foreslo og fikk flertall for dagens regelverk. Jeg registrerer at dette også er holdningen til flere av høringsinstansene som har uttalt seg i høringen i forbindelse med regulering av kongekrabbefisket for 2017. Her foreslår fiskeriministeren det samme som forslagene i representantforslaget vi nå debatterer.

Når det er sagt, skal vi som politikere lytte til ny kunnskap. Når situasjonen endrer seg, kan det være behov for endringer også i politikk og regelverk. Et eksempel på dette ser vi i denne saken: Stortinget stemte i 2015 ned forslaget om å åpne opp for at fiskere fra Måsøy kommune skulle få adgang til fisket etter kongekrabbe. Nå ønsker et flertall i komiteen å åpne for denne kommunen, fordi også fiskere her har problemer med kongekrabben. Intensjonen med forvaltningen av kongekrabben er å forhindre spredning, men også at de fiskerne som rammes av kongekrabben, skal kunne nyttiggjøre seg den gjennom dette fisket. Vi skulle nok helst vært foruten denne innførte arten, men når den er her, og når vi vet at det er store verdier i fisket av denne, er det viktig å passe på at nettopp denne intensjonen med dagens forvaltning ivaretas.

Kristelig Folkeparti støtter derfor forslaget om at også Måsøy skal få adgang. Når det gjelder å åpne for at hele Vest-Finnmark skal få adgang, ser vi ikke per i dag behovet for dette, og mener at det er prinsippet om ulempen med kongekrabben som skal ligge til grunn. Jeg vil her også vise til Finnmark fylkeskommunes høringsuttalelse – de som kjenner situasjonen godt, mener at de foreslåtte endringene ikke er tilstrekkelig belyst, og vektlegger at nettopp prinsippet om ulempe må ligge til grunn.

Kristelig Folkeparti mener at eventuelle endringer i aktivitetskravet kan vurderes, men at vi må vite mer om konsekvensene av endringene som gjøres, enn det vi får vite i dette forslaget. Vi støtter derfor forslaget om at regjeringen skal komme tilbake med en sak angående konsekvenser av endringer i aktivitetskravet og eventuelle endringer i adgangen til kongekrabbefiske hvis ny kunnskap gjør det nødvendig.

Geir Pollestad (Sp) [15:47:34] (leiar i komiteen): Senterpartiet sitt utgangspunkt er at me ønskjer å utvida

retten til å delta i kongekrabbefiske. Det gjeld fiskarar frå heile Finnmark. Når me no vel ikkje å stemma for det, handlar det om at det er to ting som heng saman, både ei utviding av kven som har tilgang til fisket, og ein betydeleg auke i aktivitetskravet, som me meiner vil vera eit vilkår for ei slik utviding. Då har me ikkje kunnskap om kva det vil bety for fiskarar i Aust-Finnmark at aktivitetskravet vert auka, ei heller kvar aktivitetskravet bør liggja for å treffa rettast for fiskarar frå vest i Finnmark.

Når det gjeld Måsøy, var dette temaet omtalt i samband med kongekrabbemeldinga. Senterpartiet foreslo då at Måsøy skulle inkluderas i kven som fekk tilgang til fisket. Det fekk me ikkje fleirtal for då, me er glade for at alle partii sluttar seg til det no.

Når det gjeld prosessen som har vore: Lat meg seia at det er neppe eit eksempel å følgja. Det er mange, Senterpartiet inkludert, som har bidratt til at denne prosessen har vorte som han har vorte. Men no gjer me eit vedtak som er uttala, nemleg å utvida til at fiskarar frå Måsøy skal få tilgang. Så er det viktig å vera klar på at no er det departementet sin jobb å utøva dette, konsultera Sametinget og koma tilbake til Stortinget med ei sak. Kor fort det er mogleg å få til, får verta opp til departementet å avgjera. Me er klare til å behandla denne saka når ho kjem utgreidd i si fulle breidd.

Pål Farstad (V) [15:49:51]: Jeg vil takke saksordføreren for en stødig hånd i arbeidet med denne innstillingen fra næringskomiteen. Det er ikke noen enkel sak, for det er svært forskjellige synspunkter både politisk og blant fiskerne – ikke minst blant fiskerne – på det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe. Jeg deltok selv i en kongekrabbdebatt i Honningsvåg før jul, der områdeadgangen ble intenst diskutert. Jeg tok med meg spesielt de plagene som fiskerne i Måsøy kommune har hatt. Dem har jeg merket meg i den prosessen vi har hatt i komiteen.

Jeg vil si at alt i alt er det en bra løsning det nå blir flertall for, ved at en gir fiskerne i Måsøy full adgang til fisket etter kongekrabbe fra og med 2017, selv om jeg strengt tatt synes vi burde gitt dagens ordning litt mer tid. Dagens regulering har knapt fått satt seg før vi endrer. Jeg synes Sametinget har et viktig poeng når de peker på at det er viktig å tilby næringen forutsigbarhet i forvaltningen, og at en ønsker litt mer erfaring med dagens regime for eventuelle endringer foretas. Det har også vært nevnt av andre her i dag. Men alt i alt mener jeg det er en god løsning det ligger an til å bli flertall for her i dag.

Jeg viser til at flertallet i komiteen peker på at fiskere fra andre deler av Finnmark også er plaget av kongekrabben, men at ulempen minker jo lenger vest en kommer. I dette bildet er det grunn til å påpeke at også områder i Troms er plaget av kongekrabbe, og at eventuelle områdeutvidelser ikke nødvendigvis skal eller bør knyttes til fylkesgrensen, slik forslagsstillerne vil. Før en eventuell videre utvidelse av hvem som får delta i kongekrabbefisket, er det nødvendig å få utredet konsekvensene av en slik utvidelse. Jeg synes det er grunn til å understreke at Sametinget skal konsulteres i slike saker, slik en samlet komité påpeker.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:52:26]: Dette har jo vore ei veldig spesiell sak, som saksordføreren var inne på. Eg skjønar ikkje kva som er greia med denne typen

cowboybehandling av ei såpass viktig forvaltning. Her har ein laga ein ganske unik forvaltningsmodell, som eg synest er veldig spennande – den todelte forvaltningsmodellen av kongekrabben – der ein har delt det opp i kvar det skal vere kommersielt fiske, og kvar ein skal ha fritt fiske, altså der ein skal prøve å stoppe, forhindre, problema i å gå vidare. Det er heilt riktig, det som blir sagt her: Dersom ein opnar opp dette fisket enda meir nedover Finnmarkskysten, må vi også begynne å diskutere kor langt ned det skal gå, og kva prinsipp som skal styre dette.

Ulempeprinsippet har vore det som har styrt dette. Dersom ein berre tenkjer tilbake: Russarane sette ut kongekrabbe i Barentshavet på 1960-talet, og ein begynte å sjå problema på 1980-talet, og etter det tidspunktet da den norsk-russiske fiskerikommisjonen sette grensa for ei vestleg utbreiingsgrense til 26 grader aust, har det skjedd mykje. Eg har følgd med på kva fiskeriministeren har gjort, og eg er fornøgd med at ein aukar kvota, for det som skaper problem her, er at ein rett og slett ikkje får fiska nok. No begynner problema å breie seg nedover kysten, og det er ikkje eintydig positivt. Vi veit framleis for lite om kva effekt dette kan ha på økosystemet og på fisket elles, så det å auke kvotane og sørge for at ein verkeleg klarer å halde krabben meir i sjakk enn det ein har klart, tenkjer eg er ei kjempestor utfordring. Der slit ein. Og heilt nede i mitt fylke, Troms, begynner ein å få store ulemper – ikkje i nærleiken av dei ulempene ein har i Aust-Finnmark, men ein begynner å få store ulemper som kan samanliknast med dei ulempene ein har f.eks. i Altafjorden.

Det vi har landa på som komité, er ei lita endring som var ei omstridd avgjerd om ikkje å innlemme Måsøy i dette fisket sist gong. Sidan den gongen har det skjedd mykje. Vi i SV har eit litt delt lag. Vi har dei i partiet som meiner at ein skal utvide heile fisket, vi har dei i partiet som meiner ein berre skal ta Måsøy med, og vi har dei i partiet som meiner at ein berre skal ha Aust-Finnmark med – alle pletter er representerte her. Det vi har landa på, er at vi kan gå med på denne endringa. I utgangspunktet ville vi ikkje gjere noka større endring i denne omgangen, det er eit kompromiss for SVs del. Eg trur det er greitt å ha ei lita justering i denne omgangen, så får vi heller ha ei større og samla behandling, ei meir forsvarleg behandling, i neste runde. Kva framtida til dette fisket skal vere, er noko som da truleg må kome opp.

Eg vil i alle fall seie at når det gjeld å høgje kravet til å delta i dette fisket, meiner eg at måten ein har lagt opp denne modellen på, som gjer at unge menneske får kome inn i fisket, har vist så mange store suksessar på Finnmarkskysten, med så mange unge fiskarar som har klart å kome seg utpå, at skulle ein begynne å høgje kravet, begynner vi å bevege oss bort frå det som er poenget. Og det kan eg i alle fall signalisere allereie no at vi er veldig skeptiske til.

Statsråd Per Sandberg [15:56:16]: Her er det to stortingsrepresentanter, representanten Bakke-Jensen og representanten Grimstad, som har fremmet et Dokument 8-forslag om å utvide områdeadgangen til det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe i Finnmark. Jeg har så mye respekt for Stortinget at å kalle det cowboy-forslag når våre øverste folkevalgte fremmer forslag som de tydeligvis tror på, synes jeg er litt merkelig. Spørsmålet om å gi alle fartøy i Finnmark en mulighet til å fiske kongekrabbe i dette området har bakgrunn i at det har rent mye vann i

sjøen siden 2005. Ikke minst når det gjelder størrelsen på kvotene, ikke minst når det gjelder pris, ikke minst når det gjelder det å få en betydelig inntekt av krabbefiske, har det skjedd mye siden 2005. Men så har det jo også kommet på plass en ny politisk ledelse i departementet – hvis det er noen som ikke har registrert det.

Jeg er glad for at komiteen i sin innstilling bemerker at det er bred politisk enighet om hvordan vi skal forvalte kongekrabben. Det er en enighet som har stått seg over tid – og også om at forvaltningen har vært en suksess. Det er vi alle enige om. For det er helt klart at prinsippene som legges til grunn, og som har ligget til grunn for forvaltningen av kongekrabbe, fortsatt ligger fast, slik det også går fram av Meld. St. 17 for 2014–2015, som ble lagt fram våren 2015.

Representantforslaget ber om at fartøy fra hele Finnmark skal få fiske kongekrabbe i det kvoteregulerte området. Jeg hører flere si og er litt skeptiske til at flere og flere begynner å få noen utfordringer – også helt ned til Troms, faktisk. Det er kanskje også et argument for å utvide og få flere til å fangste, slippe flere fartøy til. Hvis det er sånn at man på tross av økte kvoter og økt aktivitet fortsatt ikke har fått kontroll på denne krabben, som snart spaserer i hovedgatene i enkelte områder oppe i Finnmark, burde man kanskje ha lagt inn noe mer. Som jeg sa – de siste årene har kvotene med kongekrabbe økt betydelig, og det har vært oppnådd en meget høy pris, slik at inntjeningen nå er betydelig høyere enn da premisene ble lagt i 2015. Det burde også vært lagt til grunn. Derfor mener også undertegnede at deltakelsen skulle vært økt.

Jeg merker meg selvfølgelig at forslaget som har kommet på bordet, og innstillingen fra flertallet i næringskomiteen i første omgang ber om en tilslutning til å gi Måsøy tilgang i det kvoteregulerte området allerede fra 2017. Da var det jo en lykke at jeg fastsatte foreløpige, midlertidige kvoter med bakgrunn i respekt for Stortinget fordi jeg forsto det slik at det i desember var flertall i Stortinget for å inkludere hele Finnmark. Derfor fastsatte jeg midlertidige kvoter. Nå skal jeg selvfølgelig etter vedtaket i Stortinget i dag fastsette de fullverdige kvotene for resten av året for å skape forutsigbarhet, og da også ta inn Måsøy.

Jeg mener at kongekrabben har påvirkning på hele Finnmark fylke, og at fartøy fra hele Finnmark burde delta. Nå skal jeg selvfølgelig så raskt som mulig og så godt som mulig utrede og få fram et dokument for Stortinget som gir alle mulige data på bordet når det gjelder konsekvensene av å utvide til hele Finnmark. Da følger jeg opp ønsket om å utrede konsekvensene og – selvfølgelig – utrede og vurdere hvordan aktivitetskravet, økt eller endret, vil slå ut når det gjelder å utvide området, osv.

Så må jeg si til de påstandene som kommer om konsultasjonene med Sametinget, at det i hvert fall er helt sikkert at jeg der har fulgt de nødvendige prosedyrene. Jeg mener faktisk at jeg også har gått utover det som er de pålagte prosedyrene når det gjelder å konsultere med Sametinget. Jeg har hatt to møter dette året, det ene ble dessverre kansellert på grunn av noen strukturendringer i Sametinget. I dette tilfellet har Sametinget selv vært med på en høring i direktoratet, og de har bedt om konsultasjoner med næringskomiteen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [16:01:50]: Det at alle skal inn i krabbefisket, kan for så vidt vera eit flott prinsipp – eg er einig i det – men det bryt med det som hittil har vore eit overordna prinsipp, nemleg at dei som er mest plaga av kongekrabben sitt innsteg, også er dei som skal ha full kvote for å fiska kongekrabbe. Måsøy er i dag dei som er mest plaga, og som ikkje har tilgang til kongekrabbefisket i dag.

Korleis forklarar statsråden at Høgre og Framstegspartiet er for at alle skal inn, men er imot at dei som er mest plaga, skal få koma inn i fisket?

Statsråd Per Sandberg [16:02:34]: Dette prinsippet ligger fortsatt fast, men det prinsippet inneholder også at dess lenger vest en kommer, dess mindre plaget skal en være. Det har aldri vært sånn at en har ekskludert alle fra å delta i krabbefisket i så måte. Jeg regner med at det er derfor man tar inn Måsøy, fordi de er veldig plaget med kongekrabbe. Og så er det også andre i Vest-Finnmark som har de samme utfordringene med hensyn til krabbefisket. Det blir sagt her fra talerstolen også at man i dag ser at utfordringene med kongekrabben kanskje er større enn det man la til grunn på det tidspunktet da man la dette prinsippet, som jeg faktisk er enig i. Men så er det også andre momenter her, som jeg sa i mitt innlegg: Vi har økt kvotene betraktelig, prisene har økt betraktelig, inntjeningen har blitt betydelig bedre, og når inntjeningen blir betydelig bedre, får en også bedre betalt i forhold til konsekvensene av kongekrabben.

Olemic Thommessen hadde her overtatt presidentplassen.

Ingrid Heggø (A) [16:03:27]: Eg takkar for svaret. Men det naturlege ville vel då vera ei gradering etter kor plaga ein var, og ikkje at alle i Finnmark skulle ha full tilgang. Komiteen har i merknads form støtta hovudprinsippet om kongekrabbeforvaltninga, underforstått at prinsippet om «mest plaga» skal gjelda. Men komiteen er òg samla i synet på ulik gradering av plagene av kongekrabben, og at plagene minkar jo lenger vest ein kjem – akkurat som statsråden òg påpeika.

Kongekrabben er komen til Troms, og havressurslova slår fast at fiskeressursane tilhøyrrer det norske folk i fellesskap. Statsråden, Høgre og Framstegspartiet ser bort frå dette med «mest plaga» og går inn for at heile Finnmark skal få sleppa inn i krabbefisket utan at konsekvensane skal synleggjerast. Når ein forlèt prinsippet om «mest plaga», kvifor avgrensa det til Finnmark fylke?

Statsråd Per Sandberg [16:04:38]: Jeg er godt kjent med at til og med fiskere i Trøndelag ønsker å delta i kongekrabbefisket, så jeg har fått kritikk derfra også. Men så vil jeg understreke at dette er et representantforslag som er fremmet av stortingsrepresentanter, og er ikke – som saksordføreren var inne på – et forslag fra undertegnede. Dette er et forslag som er fremmet i Stortinget. Det er klart at man kan gjerne gradere det, men ut fra – og jeg gjentar – den inntjeningen som eksisterte i 2016 kontra det man la til grunn i 2015, og ut fra konsekvensene i forhold til prinsippet om størrelsen på kvotene, som er bety-

delig større nå, så er det det som ligger til grunn for at man kan utvide i mye større grad.

Ingrid Heggø (A) [16:05:39]: Inntening og høy kvote har nær sammenheng, og fjorårets høye krabbekvote vart sett i samråd med forskarane, i motsetning til årets høye kvote, som er sett såpass høgt trass i at forskarane anbefalte eit lågare tal. Kan statsråden seia kva han byggjer årets kvotetal på?

Statsråd Per Sandberg [16:06:08]: Kvotene er godt begrunnet når det gjelder det som er satt for 2017. Det viser også resultatet for 2016, og det vil vise seg også i 2017. Det blir jo gitt uttrykk for også fra talerstolen fra representanter at problemet kanskje er vesentlig større enn det vi faktisk var klar over. Derfor tror jeg også at både departementet og Stortinget har truffet rimelig bra når det gjelder høsting og fangst av kongekrabbe i Finnmark.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:06:08]: Eg forstår det slik på fiskeriministeren at dersom ein er litt plaga i Altafjorden, skal ein kunne dra til Sør-Varanger for å fiske – at det er det som er prinsippa ein legg opp til. Det er grunn til å pirke litt i det. Ministeren er jo veldig opptatt av at grenser skal brytast, av å oppheve grenser på mange andre område innanfor fiskeri, men akkurat her skal fylkesgrensene bestå. Der er det sånn at med ein gong ein kjem på noko som luktar Kvænangen, skal det stoppe opp. Kva er prinsippet statsråden byggjer på – at det skal stoppe akkurat i Finnmark og ikkje gå nedover i Troms?

Statsråd Per Sandberg [16:08:48]: Jeg har ikke fremmet noe forslag her. Det er Stortinget som har fremmet et forslag. Nå skal jeg utrede dette med bakgrunn i det som blir vedtatt i Stortinget i dag, og da kan jeg gjerne også utrede konsekvensene av å gå lenger nedover, og ta med Troms, Nordland – og Trøndelag også for den del – og lage ulike modeller av det. Men i dag følger jeg prinsippet som ligger fast, at det er de som har byrden, som skal ha fangsten.

Så er jeg villig til å trekke det utover og fjerne grensen i Finnmark, fordi jeg ser at også i Vest-Finnmark har man utfordringer og byrder med det, som sier at kvotene har blitt så høye nå, inntjeningen har blitt så høy nå, at man også i Øst-Finnmark vil ha inntjening nok i forhold til konsekvensene man har av kongekrabben. Jeg tror at vi kan bruke noe av inntjeningen opp mot å slippe flere til fra Vest-Finnmark, for at de også skal få en kompensasjon i forhold til de byrdene de har. At man har disse byrdene i Troms i like stor grad som i Vest-Finnmark eller i Øst-Finnmark, er jeg litt usikker på, men det kan jeg gjerne utrede.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:08:48]: Da hører eg statsråden sånn at det han sa om at han støtta det med heile Finnmark, det er berre delvis riktig. Han er eigentleg open for å utvide heile området ut ifrå ulempeprinsippet som skal liggje til grunn. Det er vi veldig opptatt av, at her må vi ha ein ordentleg ulempegjennomgang for å sjå på kor store problema er rundt omkring før vi begynner å tøyse til dette.

Men det er éin ting eg lurar veldig på. Kvotane har vist seg å vere for låge, det har fiskarane sagt. Her er det eit

samarbeid mellom fiskarar og forskarar som må til. Det er på ein måte kjeldene, det er dei som er i dette kvar dag. Dei har sett at det er altfor låge kvotar. Det ligg føre eit forslag frå partikameratane til statsråden om at ein skal heve kravet for å delta i dette fisket. Men samtidig seier statsråden at vi treng fleire folk til å drive på med dette fisket. Men hever ein kravet, får ein jo ikkje fleire folk. Korleis får ein dette til å henge på greip?

Statsråd Per Sandberg [16:09:54]: Det henger sammen med det som jeg tror jeg har sagt tre eller fire ganger nå. Som også representanten peker på, har kvotene blitt betydelig større. Inntjeningen har blitt betydelig høyere. Det man eventuelt måtte tape på annet fiske, skal man kompenseres for. Og når inntjeningen har blitt så stor på kongekrabbe, er det lettere å kompensere for det man taper på ordinært fiske. Det gjelder også, mener jeg, i Vest-Finnmark nå.

Og selv om representanten Knag Fylkesnes ønsker at jeg skulle ha sagt det, har jeg ikke foreslått å inkludere Troms, Nordland og Trøndelag. Jeg har ikke foreslått noe i denne saken. Dette er et representantforslag. Jeg har sagt at jeg deler tankene til de representantene som har fremmet dette forslaget om å inkludere Vest-Finnmark.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:10:49]: Når statssekretæren til statsråden går ut og seier at han vil inkludere heile Finnmark, var det sagt som privatperson, eller var det sagt som statssekretær i Nærings- og fiskeridepartementet?

Statsråd Per Sandberg [16:11:06]: Jeg regner med at når statssekretæren har uttrykt under et foredrag at han deler tankene om å inkludere Vest-Finnmark, så står vel statssekretæren bak det.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingrid Heggø (A) [16:11:35]: Komiteen har hatt ein lang dag, og vi er vel faktisk eit kvarter inn i den høyringa vi skulle ha begynt òg, så eg skal vera kort.

Eg vil ta opp det med konsultasjon og Sametinget: Det er heilt riktig at Sametinget bad om at det var komiteen som skulle ha denne konsultasjonen. Dette diskuterte vi i komiteen, om vi – for det første – kunne gjera det i komiteen, og det kom vi fram til at vi kunne, og – for det andre – om vi skulle gjera det. Då kom vi fram til at nei, vi ville be regjeringa stå for konsultasjonen. Men dette var før representanten Davidsen kom inn i komiteen, det var medan Bakke-Jensen var medlem i komiteen, så ho er unnskyldt, for ho kunne ikkje vita det.

Komiteen konkluderte som sagt med at det var best og mest riktig at det var regjeringa som stod for dette, og eg må berre tilstå at eg trudde det var gjort, og eg bad om å få ein kopi av protokollen. Det var då vi fekk protokollen, at vi vart klare over at konsultasjonen ikkje var gjennomført på riktig måte, for der går det veldig tydeleg fram at dette måtte verta sett på som ein samtale og ikkje som ein konsultasjon. Den kopien har alle i komiteen fått, så den er det heller ikkje noko problem for Davidsen å få tak i.

Men eg skal ikkje bruka meir tid på å snakka om snøen som fall i fjor. Eg vil berre oppmoda om det som ein samla

komité no har sagt veldig klart ifrå om, at for ettertida skal konsultasjon gjennomførast i slike saker, og det er det viktig at ein tek med seg. Då må ein sørgja for at dei formelle krava til ein konsultasjon er oppfylte, for det vart nemleg gjort i kongekrabbemeldinga til Solberg-regjeringa. Der står det heilt tydeleg at konsultasjon er gjennomført, og det må vi òg forventa står i ei ny sak som kjem frå regjeringa si side.

Kirsti Bergstø (SV) [16:14:04]: Denne saken er preget av et salig kaos. Nå er jo ikke blått kaos noe nytt etter tre år med Høyre og Fremskrittspartiet i regjering, men kaoset sprer seg når vår blå åker rammes. Det er få ting som har fått telefonen min til å koke mer enn krabbeflokkene på bunnen av Varangerfjorden enn denne saken, for fiskerne er oppgitt, fiskerne er fortvilt, og fiskerne har vært forvirret. Og det er ikke så rart når statssekretær Berg varsler et representantforslag fra Stortinget på et arrangement i hjemfylket. Jommen sa jeg styring! Det er spesielt når regjeringsapparatet varsler initiativ fra Stortinget, og da er det forståelig at folk blir forvirret. Forslaget ville vært et grunnleggende brudd med et av hovedprinsippene i krabbeforvaltningen, nemlig at de som bærer den største byrden – i form av ødelagte garn, i form av dårligere forhold for fisket – også skal få den største gevinsten.

Da er det ikke rart at fiskere har blitt fortvilt, for de vet så veldig, veldig godt hva det er plass til i fjordene, og hva det ikke er plass til. Krabbefisket fortrenger i dag ordinært fiske, og det er ikke bare på grunn av krabben i seg selv, man vet at også teinene tar plass. Og da er det ikke rart at fiskerne og folk langs fjordene blir oppgitt. For det er et spørsmål om forutsigbarhet, det er et spørsmål om hvilke signaler man skal sende til dem som er interessert i å investere i næringen, og dem som er interessert i å gå inn i yrket.

Så må jeg si at det er positivt at Måsøy innlemmes. Det er i tråd med noe Finnmark SV har jobbet for. Det er bra at komiteen har klart å samle seg om det. Det er også bra at de partiene som tidligere har varslet at de støtter statssekretæren, representantene, regjeringen – alt ettersom hvem som snakker – sitt forslag, nå har sett på fakta, har hørt på fiskerne i øst og snudd. Jeg ønsker å gi en stor takk til de partiene som faktisk har sett de alvorlige konsekvensene forslaget ville gitt.

Så håper jeg at signalene nå kan være entydige, og at det blå kaoset i fiskeripolitikken snart kan stilnes.

Laila Davidsen (H) [16:17:11]: Når det framkommer ukorrekt informasjon fra talerstolen, finner jeg det betimelig å kommentere det. Representanten Heggø har helt siden komiteens innstilling ble fremmet, hevdet at Fremskrittspartiet og Høyre er imot at Måsøy skal få delta i kvotefisket, og det ble også påstått av samme representant i denne salen i hennes replikk til statsråden. Så la meg slå det fast: Både Høyre og Fremskrittspartiet er for at Måsøy skal få delta i dette fisket. I det opprinnelige forslaget ønsket vi at hele Vest-Finnmark skulle få delta – naturligvis da også Måsøy, som er en del av Vest-Finnmark. I den grad Heggø i framtiden vil referere til andre partiers politikk, ville det faktisk vært en fordel at det var korrekt.

Den protokollen representanten Heggø henviser til, har jeg jo lest, og det var vel i nettopp den vi kunne få lov til å se at Sametinget ønsket en samtale med næringskomiteen.

Statsråd Per Sandberg [16:18:29]: Først til representanten Bergstø, som er inne på at det skaper forvirring. Ja, og forvirringen er kanskje skapt av politikere, gjennom bl.a. å gi inntrykk av å støtte et forslag om å inkludere Vest-Finnmark. Det er også enkelte vedtak gjort av politiske partier i Finnmark som har lagt til grunn at man skal inkludere Vest-Finnmark. Som jeg sa i mitt i hovedinnlegg: Da jeg ble kjent med at det var et flertall i Stortinget for å inkludere Vest-Finnmark i desember, satte jeg faktisk midlertidige kvoter i påvente av vedtak i Stortinget, av respekt for Stortinget. Så det er den forvirringen som eksisterer. Det kan jo ikke være forvirrende at to stortingsrepresentanter fremmer et representantforslag. Etter 18 år i Stortinget vet jeg ikke hvor mange representantforslag jeg har fremmet, og hvor mange som blir fremmet, men det er jo demokratiet i så måte.

Når det gjelder å konsultere Sametinget: Jeg har sittet og lest prosedyrer og retningslinjer for konsultasjoner med Sametinget. Jeg kan ikke se at jeg har brutt noe eller gjort noe når det gjelder disse prosedyrene, som skulle være kritikkverdige. Men representanten Heggø har helt rett i at hvis dette hadde vært en sak jeg hadde fremmet, hvis det hadde vært en sak jeg hadde utarbeidet og fremmet for Stortinget, skulle det selvfølgelig bare manglet om jeg ikke skulle hatt konsultasjoner og fått underskrift når det gjelder det.

Dette er et forslag fra Stortinget, og jeg har hatt samtaler – både politisk og administrativt – med Sametinget. Når det gjelder spørsmålene om både utvidelse av området for fangst av kongekrabbe og aktivitetskravet, har Sametinget svart på det i høringen.

Men jeg er jo helt enig med representanten Heggø: Nå gjelder det å se framover. Jeg skal gjøre det som er aldeles nødvendig for at Stortinget neste gang er best mulig forbedret, når det gjelder både kunnskap og konsekvenser knyttet til både å utvide området for å fangste og aktivitetskravet. Da legger jeg til grunn at flertallsinnstillingen får flertall.

Oskar J. Grimstad (FrP) [16:21:45]: Eg må seie det høyrest underleg hult ut når Arbeidarpartiet går på talarstolen og seier at dette har vore ei underleg sak – i alle fall når representanten Heggø skuldar på oss som har vore forslagsstillarar, og behandlinga i departementet. Det var ein periode det var eit fleirtal, og det var då raud-grøn side slutta seg til at Vest-Finnmark skulle vere med. Det gjorde at saka blei utsett, og så enda ho slik ho har gjort. Eg registrerte også at Senterpartiet tok sjølvkritikk i sitt innlegg her frå talarstolen. Då må ikkje Arbeidarpartiet vere så opptatt av å kritisere at ein ikkje adresserer rett, for den adressa som representanten Heggø sende det til, er berre feil. Det blå kaoset, som representanten Bergstø viste til, er det faktisk dei raud-grøne sjølve som har bidrege til. Verken slik eller sånn har det vore frå vår side.

Når ho snakkar om blått kaos og fiskarar som ønskjer seg føreseielege forhold, kan vi forstå det. Verda er i endring. Men det var jo også slik at fiskarar frå aust ønskte velkomen fiskarar frå Vest-Finnmark, så bildet er ikkje så eintydig som ein forsøker å gi inntrykk av.

No må SV snart bestemme seg. Representanten Knag Fylkesnes, som gjekk fram hit, sa følgjande: Vi får nesten ikkje fiska nok kongekrabbe. Ja vel, korleis klarer vi å fiske nok kongekrabbe og sørge for at desimeringa blir

verknadsfull, og at ikkje krabben utvidar sitt område? Jo, det er ved at fleire får fiske, eller ved at ein driv eit meir intensivt fiske. Det var bakgrunnen for vårt forslag om å utvide områdetilgangen. Eg trudde at det var eit mål også for SV at den svartelista krabben, som gir både god betaling og gode inntekter, ikkje skulle gå lenger nedover kysten.

Som det har blitt referert til her frå talarstolen, har problemet blitt større og større. Det er ein diskusjon om kva som er realitetane: Er det fiskarane sine skildringar av situasjonen eller er det forskarane sine? Eg registrerer at enkelte snakkar om at vi no må ha kunnskapsorientert forvaltning, og då er det forskarane det blir lagt vekt på. Men denne gongen er det fiskarane det blir lagt vekt på, så ein er ikkje føreseieleg i argumentasjonen når det gjeld kven ein skal stole på med tanke på forvaltninga.

Eg må seie at SV sin måte å argumentere på i denne samanhengen er mildt sagt forvirrende.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:24:51]: Det må eg seie var eit ganske forvirrende innlegg frå Grimstad.

1: Det kjem ein statssekretær for statsråden her og varslar at no skal ein utvide området for deltaking i det kommersielle fisket i aust til heile Finnmark.

2: Det blir presisert at dette forslaget vil ikkje kome frå denne statssekretæren, det vil kome frå andre.

Vi sit spente: Kven kjem det frå? Kjem det frå den representanten, kjem det frå den representanten? Det er full forvirring på Stortinget. Da kan ein tenkje seg korleis det er rundt omkring på bruka langs kysten. Så kjem det fram: To representantar har føreslått omtrent det som det statssekretæren har kome med. Vi lurar på: Er dette politikken til regjeringa? Korleis kan det skje at ein statssekretær plutseleg kjem og varslar at her skal det kome ei sak, og så kjem ho gjennom Stortinget?

Så kjem statsråden her i dag og fortel at slik er demokratiet – slik har det blitt: Statsråden sender statssekretærene ut og varslar at det skal kome saker gjennom stortingsrepresentantar.

Så blir det plutseleg starta ei utgreiing av fiskeriministeren sjølv – parallelt med dette. Etter kvart blir det også innleidd ein konsultasjon med Sametinget, mens vi har dette til behandling – inn mot jula. Finn ein feil i dette! Ein vil finne mange, så forvirringa er komplett og total.

Representanten Grimstad er opptatt å få fiska dette opp. Det har aldri vore slik i norsk fiskeriforvaltning at det berre har vore opplysningar frå forskarar som har bestemt korleis forvaltninga skal vere. Ein har alltid brukt også folk på havet som ein del av kunnskapsinnhentinga. Slik er det.

Det er berre éin ting å gjere her. Det er å auke kvotane når ein ser at det rett og slett har blitt for mykje kongekrabbe. Det er problemet – ikkje at det er for få fiskarar. Problemet er at det har vore for låge kvotar.

Berre for å skape enda meir tvil om Grimstads intensjonar: I hans forslag ligg det at ein skal auke kravet for å kunne delta i dette fisket. Det skal altså bli vanskelegare å kome inn i dette fisket. Det skal vere litt større aktørar som skal kome inn i dette, som skal dominere dette fiskeriet. Viss poenget er å få fleire til å fiske kongekrabbe, må ein ha låge krav, og – ikkje minst – da kan ungdomen kome til.

Kva er det som skjer, som statsråden reiser rundt omkring og stolt fortel? Kva er det som no skjer i norsk fiskeri, og spesielt i Aust-Finnmark? Det er ungdomen som

kjem inn. Kva er grunnen til det? Kongekrabba er ein enorm grunn til det. La det vere!

Statsråd Per Sandberg [16:28:09]: Bare en kort replikk – kanskje – til representanten Knag Fylkesnes.

Demokratiet består i at de øverste folkevalgte i dette landet i denne sal – jeg gjentar, i denne sal – fremmer forslag. Det er grunnmuren i demokratiet vårt. Så prøver Knag Fylkesnes å gjøre narr av det. En statssekretær fremmer ikke noe forslag i denne salen. Det trodde jeg Knag Fylkesnes visste. Det er representantene i denne salen som fremmer forslag. Hvis representanten Knag Fylkesnes synes at det er ille – ja da er det en utfordring. At en statssekretær signaliserer på et møte et eller annet sted at det kommer et forslag i Stortinget om den ene eller den andre saken, er ikke relevant – hvis man er kjent med at det vil bli fremmet forslag i denne salen. Man kan være kjent med at det blir fremmet forslag fra SV, man kan være kjent med at det blir fremmet forslag fra Arbeiderpartiet. Det som Knag Fylkesnes har problemer med, er at han ikke aksepterer at andre representanter i denne sal fremmer egne forslag, mens han selv kan gjøre det – da er det helt greit.

Han innledet denne debatten med å kalle et forslag fra representanter i denne salen for cowboyforslag. Det sier noe om representanten Knag Fylkesnes, og det sier noe om SVs syn på demokratiet og på dette huset.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:30:24]: Det var eit ganske spesielt innlegg å høyre. Det er statssekretær Berg som lanserte dette forslaget. Sånn var det. Så kom representantane Grimstad og Bakke-Jensen med sitt forslag vesentleg seinare. Det var den store lanseringa. Eg var i det møtet. Sånn skjedde det. Det var ikkje dei folkevalde – som statsråden her er så opptatt av – som lanserte dette. Det var statssekretæren til statsråden. Da treng ein ikkje å vere så ekstremt god i matte for å leggje saman to og to her for å skjønne kvar dette kjem ifrå. Viss det er den typen demokrati ein er ute etter her, at til og med representantforslaga som kjem inn til Stortinget, skal vere styrte av statsråden, da er ein på ville vegar.

Elles ønskjer eg hjarteleg velkomen alle gode representantforslag som skulle kome, spesielt innanfor fiskeri.

Presidenten: Representanten Oskar J. Grimstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Oskar J. Grimstad (FrP) [16:31:42]: Representanten Knag Fylkesnes har ei verkelegheitsoppfatning som mildt sagt er underleg. Han beskriv ei verkelegheit basert på sine egne evner til å tolke både det som blir sagt herifrå, og det som er langt frå realitetane.

Det som er realitetane, er at vi har vore aktivt med i ein debatt om ein skulle utvide fisket vestover, og har konkludert med at det er siktemessig å få tatt opp den debatten i Stortinget. Så vi laga eit representantforslag og orienterte naturlegvis våre folk i departementet om at vi ville fremje eit representantforslag, og at det ville bli ordlagt slik og slik, i tråd med det som er lagt fram. At ein statssekretær

då refererer det på eit møte, var vi heilt klar over og syntest var heilt greitt. Å snu om på denne problemstillinga slik som Knag Fylkesnes har gjort i denne saka, det er skamlaust.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [16:32:50]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Individklageordningene til FNs konvensjoner om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnets rettigheter og rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (Innst. 161 S (2016–2017), jf. Meld. St. 39 (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kåre Simensen (A) [16:33:48] (ordfører for saken): Jeg tror at vi, uavhengig av hvilke regjeringer vi har hatt, kan slå fast at Norge har arbeidet aktivt for å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene både nasjonalt og internasjonalt – et arbeid som er godt forankret innenfor FN-systemet, i den europeiske menneskerettskonvensjonen og i flere andre menneskerettskonvensjoner.

Fem sentrale menneskerettskonvensjoner er også gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven, blant dem finner vi den europeiske menneskerettskonvensjonen, FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og barnekonvensjonen. Det er også verdt å presisere at Norge, i motsetning til en rekke andre land, har gjort sentrale menneskerettskonvensjoner til intern rett med forrang foran annen lovgivning. Det betyr at norske domstoler på selvstendig grunnlag kan anvende disse på konkrete saksforhold. Det er også verdt å poengtere at sentrale menneskerettskonvensjoner anvendes som rettskilder i domstolene på denne måten – bare det understreker det sterke menneskerettighetsvernet som er i Norge.

Det er viktig å få fram at Norge allerede er part i FN-konvensjonene om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, om barns rettigheter og om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det får også være inngangen til denne debatten om hvorvidt Norge skal gi sin tilslutning til de tre valgfrie protokollene om individklageordninger, som denne meldingen omhandler.

Det har vært to åpne høringer i forbindelse med behandlingen av denne meldingen, og komiteen har med respekt lyttet til de merknadene mange organisasjoner og Utenriksdepartementet har fremmet i tilknytning til denne saken. Både i meldingen og gjennom høringene framkom det argumenter som taler for å slutte seg til de nye individklageordningene med den begrunnelsen at de vil styrke individenes rettsstilling og gjennomføringen av konvensjonene i Norge ytterligere. Ett eksempel er hensynet til bar-

nets beste, men også om dette hensynet er godt nok ivare tatt, noe som gjenspeiler seg i forslag nr. 6, fra Venstre.

Når flertallet i komiteen ikke fremmer forslag om norsk tilslutning til disse tre individklageordningene nå, er det fordi det knytter seg betydelig usikkerhet til konsekvensene av norsk tilslutning. Felles for de tre nye individklageordningene er at selv om konvensjonsorganenes generelle kommentarer og anbefalinger i forbindelse med statenes periodiske rapporter gir en viss pekepinn om hvordan de tolker konvensjonene, har man etter flertallets oppfatning ikke kunnet danne seg en klar oppfatning av hvordan de vil tolke konvensjonene i individklagesaker. Denne oppfatningen forsterkes når flertallet også er kjent med at barnekomiteen foreløpig ikke har realitetsbehandlet en eneste individklagesak og de to andre konvensjonsorganene bare har behandlet noen få saker. Det er bl.a. uklart i hvilken grad statene vil tilkjennes en skjønnsmargin når det gjelder realiseringen av økonomiske og sosiale rettigheter. I tillegg har flertallet vektlagt at en eventuell uttalelse fra FN-komiteen om brudd på forpliktelsene vil kunne gripe inn i grunnleggende politiske spørsmål som kan medføre krav om vesentlige lov- og budsjettendringer. Flertallet i komiteen stiller seg derfor bak regjeringens beslutning om ikke å fremme forslag om norsk tilslutning til individklageordningen til konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, SV og Kristelig Folkeparti legger fram et forslag der de ber regjeringen komme med en ny utredning av hvorvidt Norge bør ratifisere tilleggsprotokollen av barnekonvensjonen så snart komiteen har behandlet et antall saker som gjør det mulig å vurdere deres praksis. Hele komiteen er videre kjent med at konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne er en ikke-diskrimineringskonvensjon, og støtter derfor regjeringens vurdering av at bestemmelsene i denne konvensjonen i utgangspunktet er bedre egnet for internasjonal individbehandling. Komiteens flertall vil derfor ikke på det nåværende tidspunkt gi sin tilslutning til individklageordningene for barnekonvensjonen og konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Komiteen har også merket seg at regjeringen vil fortsette arbeidet for å styrke gjennomføringen av disse konvensjonene nasjonalt og internasjonalt, og vil understreke betydningen av at dette arbeidet gis høy prioritet.

Så forutsetter jeg at representanter fra de andre partiene vil argumentere for sine forslag i tilknytning til denne innstillingen.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Kåre Simensen (A) [16:38:46]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Kåre Simensen tatt opp det forslaget han refererte til.

Elin Rodum Agdestein (H) [16:39:02]: Menneskerettighetene er svært godt beskyttet i Norge. Vi har en vel fungerende rettsstat, demokratiske institusjoner, en høy levestandard og et godt utbygd sosialt sikkerhetsnett.

Norge ivaretar sine internasjonale menneskerettighetsforpliktelser på en god måte. Flere sentrale menneskerettigheter er tatt inn i Grunnloven, og sentrale menneske-

rettskonvensjoner er gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven.

Norge er part i de aller fleste av FNs kjernekonvensjoner om menneskerettigheter. Dette gjelder bl.a. konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, konvensjonen om barnets rettigheter, konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne og konvensjonen om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner.

De to førstnevnte konvensjonene er inkorporert i menneskerettsloven. Norge er også part i Den europeiske menneskerettskonvensjon.

Den første stortingsmeldingen om menneskerettigheter på 15 år – «Muligheter for alle – menneskerettighetene som mål og middel i utenriks- og utviklingspolitikken» – ble fremmet av denne regjeringen i 2014.

Fem sentrale menneskerettskonvensjoner er gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven. Bestemmelsene i disse konvensjonene skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning. Norge har altså, i motsetning til en rekke andre land, gjort sentrale menneskerettskonvensjoner til intern rett med forrang framfor annen lovgivning. Det innebærer at norske domstoler på selvstendig grunnlag kan anvende disse menneskerettskonvensjonene på konkrete saksforhold. Det at sentrale menneskerettskonvensjoner kan anvendes som rettskilder i domstolene på denne måten, er en del av det sterke vernet av menneskerettighetene i Norge.

Det er foreløpig få – i overkant av 20 – land som er tilsluttet individklageordningene til konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og barnekonvensjonen. For konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne er det flere – ca. 90 land.

Foreløpig er det liten eller ingen praksis fra FN-komiteene når det gjelder individklageordningene. Barnekomiteen har foreløpig ikke realitetsbehandlet en eneste individklagesak. Komiteen for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og Komiteen for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne har realitetsbehandlet henholdsvis to og åtte saker. Det er bl.a. uklart i hvilken grad statene vil få en skjønnsmargin når det gjelder realiseringen av økonomiske og sosiale rettigheter.

En klar forutsetning må være at konvensjonsorganene legger stor vekt på vurderingene som er gjort av de demokratiske valgte myndighetene i de aktuelle landene. Det kan ta tid før det foreligger nok praksis fra komiteene, slik at grunnlaget for å foreta en ny vurdering er tilstrekkelig.

Regjeringen fremmer altså ikke forslag om norsk tilslutning til de tre nye individklageordningene nå. Sentrale hensyn som regjeringen har lagt vekt på, er

- om de aktuelle konvensjonsorganenes sammensetning, arbeidsmetoder, ressurser og tolkningsmetoder er egnet til å sikre en forsvarlig behandling av klagen
- om konvensjonenes bestemmelser egner seg for internasjonal individklagebehandling
- om tilslutning til individklageordningene vil medføre økt rettsliggjøring av politiske spørsmål og begrense norske myndigheters handlingsrom – bl.a. muligheten til å bestemme økonomiske og sosiale prioriteringer

Selv om konvensjonsorganenes generelle kommentarer og anbefalinger i forbindelse med statenes periodiske rapporter gir visse signaler om hvordan de tolker konvensjonene, er det ikke et klart bilde av hvordan de vil tolke kon-

vensjonene i individklagesaker. Dette gjelder for alle de tre nye klageordningene.

Det er vanskelig å forutse konsekvensene av en tilslutning til de valgfrie protokollene om disse klageordningene til konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnekonvensjonen og konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Derfor bør Norge ikke tilslutte seg ordningene nå. Samtidig vil jeg understreke at regjeringens arbeid for å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene både nasjonalt og internasjonalt er viktig og støttes.

Tone Heimdal Brataas (FrP) [16:43:40]: Fremskrittspartiet stiller seg bak innstillingen og anbefalingen i denne stortingsmeldingen. Det konkluderes her med at det er for mange usikkerhetsmomenter ved tilslutning til individklageordningene, og det foreslås at Norge ikke tilslutter seg disse nå. Vi er glade for at Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet også slutter opp om dette.

Fremskrittspartiet vil understreke at å beskytte og fremme menneskerettighetene er svært viktig, både i Norge og i andre land. Norge er alt en internasjonal pådriver for barns rettigheter og for etterlevelse av FN-konvensjoner som vedrører barn. Men vi mener at tilslutning til individklageordningene til de aktuelle FN-konvensjonene ikke er veien å gå. Jeg vil her peke på fire grunner:

For det første er konvensjonene allerede godt beskyttet i norsk lov, og Norge har som det eneste nordiske land gitt menneskerettsloven forrang framfor annen lovgivning i Norge ved motstrid. Viktige menneskerettigheter er også tatt inn i Grunnloven.

For det andre kan tilslutningen til klageordningene medføre en rettsliggjøring av det som er politiske spørsmål, og begrense norske myndigheters handlingsrom. Dette kan være tilfellet i spørsmål som går på økonomiske og sosiale prioriteringer, og avgjørelser på utlendingsfeltet.

For det tredje kan det stilles spørsmål ved om konvensjonskomiteene som skal behandle disse klagesakene, er de best egnede til det, både når det gjelder sammensetning, arbeidsmetoder, tolkningsmetode og ressurser. Landenes egne demokratiske valgte organer har vanligvis det beste grunnlaget for å vurdere saker av denne typen. Det kan også være at FN-organer ikke nødvendigvis er forkjemperer for menneskerettigheter, når vi har med verstingen Saudi-Arabia, som nylig ble gjenvalgt til å sitte i FNs menneskerettighetsråd, hovedorganet som skal styrke, fremme og beskytte menneskerettighetene.

For det fjerde kan man stille spørsmål ved hvorvidt en tilslutning til disse ordningene bidrar til å skape avstand mellom de styrende og folket. Bør virkelig beslutninger som er tatt i norske dømmende organer, underkastes en etterprøving fra en FN-komité som sitter fjernt fra Norge, uten demokratisk forankring og demokratisk ettersyn?

Fremskrittspartiet mener at Norge ikke trenger å tilslutte seg individklageordningene for å styrke menneskerettighetene. Vi mener at disse kan beskyttes og fremmes på andre måter, i land og områder der det virkelig trengs. Derfor vil vi heller ikke gi vår tilslutning til forslaget fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og SV, der de ber regjeringen komme med en ny utredning av hvorvidt Norge bør tilslutte seg individklageordningen knyttet til barnekonvensjonen når denne er mer utprøvd.

Knut Arild Hareide (KrF) [16:47:07]: FN er svært viktig både som internasjonal debattarena og i utviklinga av folkeretten. Derfor støttar me FN. Samtidig er det viktig å finne ei rett oppgave- og ansvarsfordeling mellom FN som internasjonalt organ og medlemsstatane. Ikkje alle avgjerder eignar seg like godt til å bli avgjorde av FN-organ.

Viktige politiske avgjerder og lovvedtak bør bli tatt av folkevalde organ. Jussen skal fortolke lova. Rettsreglane må derfor vere så presise som mogleg. Viss ikkje opnar me opp for ei uheldig rettsleggjering av det handlingsrommet som bør liggje til demokratiet.

Sakene me har til behandling no, reiser nettopp slike vanskelege avvegingar. Spørsmålet er: Skal Noreg slutte seg til individklageordningane, som er frivillige tillegg til tre konvensjonar som Noreg for lengst har slutta seg til?

Den første gjeld økonomiske, sosiale og kulturelle rettar. Den andre omhandlar barns rettar. Den tredje konvensjonen gjeld rettane til menneske med nedsett funksjonsevne.

Dei to første konvensjonane er også inkorporerte i menneskerettslova. Det inneber at vedtaka i dei ved motstrid skal gå føre vedtak i anna norsk lovgiving, som òg representanten Brataas nettopp gjorde greie for. Ved å gi dei forrang på denne måten har Noreg gått i bresjen internasjonalt.

I Noreg er klageordningane alt godt bygde ut. For eksempel: Misliker me forvaltningsvedtak, kan me klage til Sivilombodsmannen. Urett mot barn kan bli klaga inn til barneombodet. Me kan også ta klager inn for rettssystemet, i prinsippet heilt opp til Høgsterett. I tillegg kan me ta klagesaker inn for Den europeiske menneskerettsdomstolen.

Tilføyer me individklageordningar også på globalt plan, med utgangspunkt i FNs konvensjonar, bringar me inn ytterlegare eitt nivå. Før me gjer det, må me svare på tre nøkkelspørsmål.

For det første: Er konvensjonens avgjerder så presise at dei eigna seg for ei individklageordning?

For det andre: Er samansetninga av klageinstansen trygg?

For det tredje: Har klageinstansen lagt seg på ei tolking av konvensjonen som er konsistent, så me kjenner konsekvensane av ei norsk tilslutning?

Har ein konvensjon nokså vage fråsegner, kan dei gi stort rom for skjønn. Da kan det vere meir naturleg at avgjerdene blir tatt av våre nasjonale folkevalte organ. Det gjeld f.eks. korleis me skal byggje ut velferdsstaten og prioritere mellom ulike omsyn. Me ønskjer ikkje ei rettsleggjering som unødig innskrenkar det nasjonale demokrati- et.

Verken Stoltenberg- eller Solberg-regjeringa har valt å anbefale norsk tilslutning til desse tre individklageordningane. Proposisjonen klargjer grunnen til det.

Eit stort fleirtal i Stortinget meiner at FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle menneskerettar gir eit så vidt rom for skjønn rundt positive rettar at han ikkje eignar seg godt for ei individklageordning.

Konvensjonen om rettar til menneske med nedsett funksjonsevne står i ein spesiell posisjon. Det finst motstridande omsyn. Mykje talar for at den bør få ei ny vurdering når me har meir erfaring frå praktiseringa av konvensjonen. Som saksordføraren, Kåre Simensen, på ein god

måte gjorde greie for, ligg det føre eit forslag der Kristeleg Folkeparti, SV og Arbeidarpartiet ber om at regjeringa legg fram for Stortinget ei ny vurdering når me har fått meir erfaring med korleis praksisen er.

Eg håpar klageinstansane blir praktiserte slik at det styrkjer argumenta for norsk tilslutning. I utgangspunktet er me frå Kristeleg Folkepartis side positive særleg til dei to sistnemnde klageinstansane, men det må vere føreseieleg, og me må kjenne konsekvensane av tilslutning.

Det veit me meir om når me har fått behandla fleire saker. Derfor er det neppe siste gong Stortinget vurderer desse individklageordningane.

Marit Arnstad (Sp) [16:51:45]: Meld. St. 39 for 2015–2016 redegjør på en god måte for konsekvensene ved norsk tilslutning til de valgfrie protokollene om individklageordninger til konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnekonvensjonen og konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Gjennom meldingen anbefaler regjeringen at Norge ikke skriver under tilleggsprotokollene. Senterpartiet støtter den holdningen og ønsker ikke at Stortinget skal bidra til en undertegnelse av de valgfrie tilleggsprotokollene om individklageordninger. Bakgrunnen for dette er både usikkerheten om konsekvensene av å undertegne tilleggsprotokollene og også at en undertegnelse vil kunne innebære en økt rettsliggjøring av norsk politikk og forvaltning.

Norge har siden 1991 vært tilsluttet FNs barnekonvensjon. Norge er også tilsluttet protokollene til barnekonvensjonen om barn i væpnet konflikt, om barneprositusjon og om barnepornografi. FNs generalforsamling vedtok i 2011 en tredje valgfri protokoll til barnekonvensjonen om en individklageordning, som trådte i kraft i 2014. Etter oppdrag fra Utenriksdepartementet gjorde advokat Frode Elgesem i 2013 en vurdering av fordeler og ulemper ved eventuell norsk tilslutning til denne protokollen. Utredningen ble sendt på høring samme år.

Det finnes sjølsagt argument både for og imot å slutte seg til protokollene. Senterpartiet støtter likevel regjeringens anbefaling om at Norge ikke slutter seg til disse tre individklageordningene nå. Vi deler regjeringens vurdering av at det knytter seg betydelig usikkerhet til konsekvensene av en norsk tilslutning.

Jeg har også lyst til å påpeke at Senterpartiet er svært positiv til samarbeidet innad i FN og ser på FN som et viktig organ som Norge skal være en aktiv del av, men en må også her vurdere de prinsipielle sidene ved at FN som organ i realiteten kan komme til å overprøve norske forvaltnings- og rettsavgjørelser.

Stortingsmeldingen setter spørsmålstegn ved de aktuelle konvensjonsorganenes sammensetning, arbeidsmetoder, ressurser og tolkningsmetoder, og spør om de er egnet til å sikre en forsvarlig behandling av denne typen klager. Mange av bestemmelsene i konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle forhold egner seg dårlig for internasjonal individklagebehandling. Mange av bestemmelsene er vage, de er preget av målsettinger og gir statene et stort rom for skjønn. Hvorledes skal en vurdere om noen har fått oppfylt retten til den høyeste oppnåelige helsestandard eller retten til en tilstrekkelig levestandard? Senterpartiet mener at det er gode grunner til at den type termer må avgjøres basert på politiske og juridiske vurderinger av

de enkelte land. Hvordan den type rettigheter blir tolket, kan få store samfunnsmessige konsekvenser. En må også ta i betraktning at styrking av rettigheter til én gruppe kan føre til svekkede rettigheter for andre grupper. En må også se på hvilke tiltak som blir iverksatt for å realisere rettighetene, og vi mener at de beste til å ta de vurderingene vil være folkevalgte i de enkelte land, og at det baseres på økonomiske og politiske vurderinger i de enkelte land.

På det nåværende tidspunkt er det litt uklart hvor langt konvensjonsorganene vil gå i å overprøve nasjonale myndigheters vurderinger av den typen spørsmål ved behandlingen av individklager. Det er for så vidt også usikkert hvilken vekt norske domstoler vil legge på konvensjonsorganenes synspunkt i klagesaker mot Norge. Den type usikkerhet taler også for at en i dag ikke tiltrer disse tilleggsprotokollene.

Jeg har også lyst til, i likhet med andre talere, å understreke at det at Norge ikke støtter en undertegnelse av de valgfrie tilleggsprotokollene i dag, jo ikke betyr at Norge står tilbake for andre land når det gjelder å inkorporere de sentrale FN-konvensjonene i vårt rettsystem. Der har vi gått lenger enn mange andre land, også mange av våre nordiske naboland.

Trine Skei Grande (V) [16:56:40]: Jeg må si at jeg syns at hele problematikken knyttet til menneskerettigheter har fått en underlig utvikling i denne perioden. I forrige periode var Høyre helt i front på inkorporering av menneskerettigheter i Grunnloven, f.eks. Arbeiderpartiet var litt skeptisk. I denne perioden har dette snudd litt om. Vi har i begynnelsen av perioden snakket mye om hvor viktig det er å styrke menneskerettighetene, og at de svekkes alle andre steder på kloden, mens vi her nå plutselig, parti etter parti, har begynt på en argumentasjon om at man føler at det å godta menneskerettighetsformuleringer i norsk lovgivning innskrenker statens makt. Det er poenget med menneskerettigheter. Poenget med menneskerettigheter er nettopp at flertallet ikke skal krenke individet. Poenget med menneskerettighetene er at man skal stoppe staten fra å bedrive overgrep mot det enkelte individ.

Jeg er stolt over at da Venstre var i Justisdepartementet, fikk vi inkorporert hele barnekonvensjonen i norsk lovgivning. Det er bra. Men også i denne saken har det vært en underlig forestilling, for jeg husker godt da utenriksminister Jonas Gahr Støre sto her, og Ine M. Eriksen Søreide, representant for Høyre, og Karin Woldseth, representant for Fremskrittspartiet, kjørte et hardt løp mot utenriksminister Støre fordi han ikke ville ratifisere denne protokollen. Så her har de fleste partiene vinglet fra det ene standpunktet til det andre, men i sum er det en svekkelse av menneskerettighetene også i denne salen. Det er helt soleklart at det er en utvikling i verden som svekker menneskerettighetene, og det er nok verre i Saudi-Arabia enn det er i Norge, men vi må ikke være så opptatt av å se bjelken hos de andre at vi ikke ser flisa hos oss sjøl, iallfall.

Jeg mener at hvis en leser høringsinnspillene i denne saken, er det soleklart. Det fins vel knapt et faglig miljø som støtter det at vi ikke skal ratifisere – om det er Amnesty, som mener at dette svekker Norge når det gjelder menneskerettighetene, Barneombudet, UNICEF, Plan, Redd Barna, Press, LNU, NOAS eller hva det skal være. Jeg syns kanskje at vi fikk det beste og klareste høringsinnspillet fra vår nasjonale institusjon, Stortingets nasjonale insti-

tusjon for menneskerettigheter. De påpeker ganske klart at hvis ikke vi ratifiserer dette, hvordan skal vi da kunne slå i bordet internasjonalt og si at vi skal presse andre land til å ratifisere protokoller, når Norges parlament gang på gang – dette er jo ikke første gangen, dette er tredje eller fjerde gangen jeg har vært med på behandling av denne saken her – faktisk sier nei til å ratifisere protokollen? Hvordan skal vi da slå i bordet til de andre landene og si at nå bør de ratifisere ulike protokoller innenfor menneskerettighetsområdet?

De påpeker også at det er en overdrevet bekymring for innsnevring av nasjonalt handlingsrom. Altså, det er sånn at denne salen er livredd for at det fins noen barn der ute som faktisk kommer til å påberope seg menneskerettigheter som da vil innskrenke vår nasjonale makt. Hva er egentlig den utfordringen det her er snakk om? Det tredje er at vi faktisk trenger å reformere FNs konvensjonsorgan. Det hadde vi hatt muligheten til også å kunne presse på, hvis vi hadde vært en del av dette systemet.

Jeg mener at hvis man setter seg ned og leser alle høringsinnspillene, eller var til stede på høringen, sånn som vi i komiteen var, så er det ganske soleklart at det er få argumenter annet enn nasjonal makt over menneskerettighetene for å gjøre det. Det er reelt sett et argument, det aksepterer jeg, men da samtidig å påstå at det er alle andre som svekker menneskerettighetene, det holder ikke, for det er faktisk vi som med dette ratifiserer færre enn det vi burde ha gjort. Det svekker oss internasjonalt, og det svekker barnrettighetene i dette landet. Jeg syns det er utrolig trist at vi må bruke så mange runder i denne salen, for det kommer til å gå til slutt, det kommer til å bli flertall for det, men det er veldig mange runder vi må gå for å få det til.

Presidenten: Skal representanten fremme Venstres forslag?

Trine Skei Grande (V) [17:01:29]: Ja, alle som ett!

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Bård Vegar Solhjell (SV) [17:01:34]: Kort tid etter at innstillinga til denne saka var avgjeven, feira utanriks- og forsvarskomiteen 100-årsjubileet sitt med stor stas her på huset. Ein av dei inviterte innleiarane var førsteamanuensis i internasjonal historie, Hanne Hagtvedt Vik, som gjekk gjennom historia til menneskerettsarbeidet i norsk utanrikspolitikk. Ho fortalde at vi var ein av til saman 14 statar som frå 1949 til 1950 utforma Den europeiske menneskerettskonvensjon, men ho sa at Noreg førte ein bremsande politikk og fortsette med det etterpå. Vi argumenterte først mot ein konvensjon og var skeptiske til forslaga om individuell klagerett og ein domstol. Så stemte vi for konvensjonen for ikkje å skilje oss ut, gav samtykke til å ratifisere, men var einige med regjeringa om å vente med dei frivillige klausulane, og vi anerkjente altså ikkje den individuelle klageretten før i 1955, og domstolen i 1964.

Sidan den gongen har vi altså gått frå å vere bremsande til å vere ein viktig pådrivar i ei rekkje internasjonale menneskerettsspørsmål – men ikkje i denne saka. Ei tilslutning vil bidra til ei styrking av menneskerettane og gje oss eit legitimt grunnlag for å leggje press på andre statar der behovet for overnasjonale individklageordningar er stort.

Det vil ikkje minst bidra til å styrkje FNs konvensjonsorgan, og det er heilt i tråd med det regjeringa sjølv skriv om betydninga til menneskerettane som mål og middel – og Noregs pådrivarrolle – i stortingsmeldinga om arbeidet med menneskerettar.

Å la vere er det motsette av å vere ein pådrivar. Dersom alle statar hadde inntatt Noregs haldning om å avvente praksis i konvensjonsorganet, ville ingen FNs konvensjonsorgan fått nokon praksis. Å vere pådrivar er nødvendigvis å vere tidleg ute. Utan pådrivar vert det inga ending.

Vi er ikkje det landet i verda som har størst behov for overvaking av menneskerettane, men når Noreg ikkje sjølv er villig til å slutte seg til den typen overvaking, er det vanskeleg for Noreg å ha truverd dersom ein ber andre statar om å gjere det. Og mens vi i det daglege ofte tenkjer på det slik at vi skal beskytte barna våre endå betre enn oss sjølve – ja, ekstra godt – er det eit faktum at i dei fleste statar, Noreg inkludert, har barn dårlegare rettstryggleik enn vaksne. Dette er òg viktig i Noreg: Ein ratifikasjon av alle tilleggsprotokollane omtalt i denne meldinga vil styrkje rettsstillinga til norske borgarar ved at det vert opna for uavhengige klageordningar gjennom ein slik ratifikasjon.

Særleg ratifikasjonen av individklageordninga til barnekonvensjonen og konvensjonen om personar med nedsatt funksjonsevne vart støtta av alle sivilsamfunnsorganisasjonane som deltok på høyringa. Frode Elgesem, som tidlegare er nemnd her, og som har greidd ut saka for UD, Barneombodet og ei rekkje juridiske ekspertar har anbefalt ratifikasjon av individklageordninga til barnekonvensjonen, òg etter å ha vurdert om statens handlingsrom ville ha vorte avgrensa. Eit samla uavhengig fagmiljø og sivilsamfunn meiner at ratifikasjon er eit viktig bidrag til å styrkje barns rettsstilling og fremje barns rettigheter internasjonalt. Det same samla fagmiljøet meiner motargumenta som regjeringa og fleirtalet i komiteen framhevar, er sterkt overdrivne.

Noreg er allereie tilslutta konvensjonane, og klageordninga vil ikkje medføre nye materielle forpliktingar. FN-komiteens utsegner har ikkje rettskraftsverknad i Noreg, og norske myndigheter kan la vere å følgje utsegnene dersom ein er ueinig. Noreg er allereie tilslutta fire FN-konvensjonar på menneskerettsområdet, og vi har fått svært få klagar mot Noreg.

Fleire av våre naboland har ratifisert fleire av tilleggsprotokollane utan at det har fått tydelege, dokumenterbare negative konsekvensar for handlingsrommet til desse statane. Så dette utgjer ikkje ei vesentleg svekking av handlingsrommet til nasjonale myndigheter, men det utgjer ei styrking av rettstryggleiken til barn i Noreg og er kanskje særleg eit bidrag til å styrkje barns rettstryggleik i statar der han er svært mykje svakare enn i vårt land.

Eg kan akseptere argumentet viss det er bekymringa for bindinga, som eg forstår, men så kunne ein jo – som SV her har tatt opp forslag om – greie ut og fremje forslag om ei uavhengig ordning i Noreg der barn kan klage inn brot på norsk lov og på barnekonvensjonen. Vi vil likevel føretrekkje at vi sluttar oss til – og dermed òg bidreg til oppslutnad om ein brei internasjonal konvensjon.

Eg seier som statsråd Ine Eriksen Søreide sa, at det er «uforståelig og meget beklagelig» at vi ikkje sluttar oss til – det vil seie: dette sa ho før ho vart statsråd, med støtte frå alle dei andre borgarlege partia på det tidspunktet.

Utenriksminister Børge Brende [17:07:19]: Spørsmålet som drøftes i denne meldingen, er om Norge – i tillegg til å være tilsluttet de konvensjonene som drøftes – skal slutte seg til de valgfrie klageordningene til konvensjonene om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnets rettigheter og rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Regjeringens konklusjon er at den ikke nå vil fremme forslag om norsk tilslutning til disse tre individklageordningene – dette fordi det er betydelig usikkerhet om konsekvensene av en slik tilslutning.

Det er viktig å understreke at Norge er det eneste nordiske landet som har inkorporert noen av FNs menneskerettighetskonvensjoner med forrang fremfor annen nasjonal lovgivning. Det gjelder bl.a. barnekonvensjonen og konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Det kan også føre til at annen lovgivning blir tolket innskrenkende eller satt til side, altså at dette har en høyere trinnhøyde. Tilslutningen til disse individklageordningene vil derfor – og det tror jeg det er viktig å merke seg – kunne få større konsekvenser for norske myndigheters handlingsrom.

Så tror jeg det er viktig at vi nå ikke snakker forbi hverandre. Det er ikke noen tvil om at Norge er bundet av disse konvensjonene, og det er ingen som foreslår noen endring eller svekkelse av konvensjonene. I en situasjon hvor vi opplever at viktige menneskerettigheter er under press, så la oss iallfall ikke oppkonstruere forskjeller som ikke er der, eller en situasjon som ikke eksisterer. Det vi skal diskutere nå, er om vi skal ratifisere disse individklageordningene nå, eller om vi skal avvente og se hvordan de utvikler seg. Jeg tror det er viktig å minne om at det er det som er spørsmålet i dag.

Det er ikke slik at det er en særegen situasjon knyttet til dette i Norge. Ta vårt naboland Sverige, som vi ofte arbeider nært sammen med i disse spørsmålene: I likhet med den norske regjeringen vil Sverige avvente å analysere praksis fra Komiteen for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Svenske myndigheter slår fast at rettighetene til dels er av upresis karakter, som kan gjøre det vanskelig å avgjøre når man står overfor en konvensjonskrenkelse. Og når det gjelder barnekonvensjonen, har også svenske myndigheter sagt at tilslutning reiser spørsmål som må analyseres nærmere før man tar endelig stilling.

Hvorfor sier man det? Jo, Barnekomiteen har foreløpig ikke realitetsbehandlet en eneste individklagesak, og i Norge, hvor vi har inkorporert barnekonvensjonen med forrang i norsk rett, vil dette kunne få konsekvenser. Komiteen for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter har behandlet to saker, og Komiteen for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne har behandlet åtte. Det er altså en rekke særlige forhold som skiller disse klageordningene fra klageordninger som Norge har sluttet seg til, i tillegg til det jeg sa, at disse klageordningene er veldig lite utprøvd.

Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og barnekonvensjonen inneholder flere vage og vidtfavnende økonomiske og sosiale rettigheter, som flere representanter har vært inne på. Et eksempel er retten til den høyest oppnåelige helsestandard. Slike målsettingspregede rettigheter egner seg i utgangspunktet dårlig for internasjonal prøving i individklagesaker. Hvordan de tolkes, kan faktisk få stor samfunnsmessig betydning. Folkevalgte organer står nærmest til å vurdere hvilket tiltak som

er egnet for å realisere rettighetene. Individklageordningene som Norge allerede er tilsluttet, gjelder sivile og politiske rettigheter, og der har myndighetene først og fremst plikt til å unnlate å gripe inn. Ytringsfriheten er et eksempel på dette.

Når det gjelder barnekonvensjonen, er det i tillegg vanskelig å forutse hvordan Barnekomiteen vil anvende prinsippet om barnets beste. Foreløpig er det jo ikke behandlet en eneste sak, som jeg nevnte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trine Skei Grande (V) [17:12:40]: Stortinget er nå så heldig at vi endelig har fått et eget organ under Stortinget som er vår nasjonale institusjon for menneskerettigheter. De har levert en ganske god høringsuttalelse i denne saken, og én av innvendingene de har, er at dette kan svekke Norge internasjonalt. Norge støtter menneskerettighetene, og de har vært viktige for den nåværende utenriksministeren, og noe av det første denne regjeringa gjorde, var å levere en melding om nettopp menneskerettigheter. Men som vår institusjon påpeker, vil vår jobb for menneskerettigheter og eksemplets makt svekkes når man ikke kan utøve det politiske presset som trengs, ved at vi ikke ratifiserer denne.

Er det noe som også bekymrer utenriksministeren? Bør det ikke være det?

Utenriksminister Børge Brende [17:13:33]: Jeg synes det både i meldingen og i mitt innlegg er argumentert for hvorfor det ikke er riktig å ratifisere disse individklageordningene nå. Å ratifisere en individklageordning når komiteen ikke engang har behandlet en eneste sak og vi i Norge allerede har gitt f.eks. barnekonvensjonen forrang i det norske rettssystemet, slik at det potensielt også vil kunne få større omfang i Norge, er noe vi må tenke grundig igjennom. Dette gjelder ikke bare Norge. Ta vårt naboland Sverige, som heller ikke er rede til å ratifisere denne individklageordningen nå. De har ikke engang gitt forrang til barnekonvensjonen i sitt rettssystem.

Det er viktig at vi nå ikke snakker ned Norge i en situasjon hvor det er reelle avveininger knyttet til dette. Men barnekonvensjonen er inkorporert i norsk lov. Vi vet f.eks. at i Norge er flere menneskerettigheter til og med løftet opp i Grunnloven.

Trine Skei Grande (V) [17:14:40]: Jeg kjenner godt til at den er inkorporert i norsk lov, for det var sist gang Venstre og Høyre satt i regjering sammen at det ble fikset. Men la meg stille spørsmålet fra en annen vinkel: Syns ikke utenriksministeren at det er viktig at Norge også er en foregangsnaasjon for å kunne løfte menneskerettighetene høyt i vårt internasjonale arbeid?

Utenriksminister Børge Brende [17:15:01]: Absolutt! Der er vi helt på linje. Derfor har vi også fremmet en egen stortingsmelding om menneskerettigheter. Det vi opplever om dagen, hvor menneskerettighetene, også de tradisjonelle menneskerettighetene knyttet til ytringsfrihet, forsamlingsfrihet og pressefrihet, er under stort press – vi har en egen interpellasjon etterpå hvor vi skal diskutere situasjonen i et alliert land, som er bekymringsfull

knyttet til dette – er Norge kompromissløs på. Vi må stå opp for disse viktige menneskerettighetene.

I forbindelse med disse konvensjonene er det viktig å minne om at Norge leverer rapporter til FNs barnekomité og andre konvensjonsorganer om gjennomføringen av menneskerettighetene i Norge. Det er rapportbehandlingen som er den viktigste overvåkningsmekanismen også i FN-systemet.

Bård Vegar Solhjell (SV) [17:16:13]: Eg teikna meg til replikk for å seie at eg trur at verken førre spørjar eller eg har som utgangspunkt å ville snakke ned Noreg, men å snakke opp verdien av menneskerettar, og kanskje særleg ei spesifikk side ved dei, nemleg at det er forståeleg at ein stat vil behalde sitt politiske handlingsrom. Det er ein del av essensen av å ha eit demokrati. Men essensen i menneskerettane er at ein skal ha dei uavhengig av det politiske fleirtalet i eit land, noko vi nettopp i desse dagar får dokumentert kor viktig er. Individklageordningane kjennar vi frå Europa, vårt eige kontinent, og dei har vore ein viktig, men omstridt reiskap. Eg synest vi skal ta oss tid – det er vorte brukt litt tid, under to regjeringar – til denne saka. Men kanskje eg kan spørje utanriksministeren om følgjande, sidan hans mest vesentlege argument er at det ikkje har vorte prøvd mange saker, og det er eit reelt argument: Er han einig i at det kan vere verdifullt om nokre år, når det har vorte prøvd ein del saker, å gjere ei ny vurdering, som det ligg eit forslag om her?

Utenriksminister Børge Brende [17:17:15]: Det regjeringen har konkludert med, er at vi ikke vil anbefale en ratifikasjon av disse individklageordningene nå. Det er et synspunkt vi deler med f.eks. Sverige og en rekke andre land. Så må man komme tilbake til dette spørsmålet senere hvis ting skulle ha endret seg. Men det er også prinsipielle sider ved disse individklageordningene og rettsliggjøring som man også må tenke igjennom, hvor vi ikke har konkludert. Det er derfor vi sier at vi nå ikke vil anbefale en ratifikasjon. Jeg ser at det er argumenter i begge retninger, men jeg vil også minne om at det ikke var jeg som sa – og nå henviser jeg ikke til representanten Solhjells innlegg – at vi svekker menneskerettighetene i Norge ved ikke å ratifisere nå. Det mener jeg vi ikke gjør. Vi tar bare ikke stilling på det grunnlaget vi nå har.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [17:18:35]

Interpellasjon fra representanten Audun Lysbakken til utenriksministeren:

«4. november 2016 arresterte tyrkiske myndigheter 11 parlamentsmedlemmer fra det prokurdiske partiet HDP. Disse arrestasjonene er et nytt steg i en svært alvorlig autoritær utvikling i Tyrkia. Siden det mislykkede kuppforsøket i juli har over 36 000 mennesker blitt arrestert, tv-stasjoner og viktige opposisjonsaviser har blitt stengt, og unntakstilstanden er fortsatt opprettholdt. En så alvorlig autoritær dreining hos et alliert land kan ikke forbigås uten reaksjon. Det er viktig at vi som politikere er tydelige i vår protest mot den autoritære vendingen i

Tyrkia generelt og arrestasjonen av våre tyrkiske kolleger spesielt. Men i tillegg til å uttrykke bekymring er det avgjørende at europeiske ledere faktisk gjør noe for å bedre situasjonen. Hvilke konkrete initiativ tar utenriksministeren for å legge press på Erdogan, slik at parlamentsmedlemmene blir løslatt og unntakstilstanden i landet oppheves?»

Presidenten: Interpellasjonen vil bli tatt opp av representanten Bård Vegar Solhjell.

Bård Vegar Solhjell (SV) [17:20:06]: Den 4. november 2016 arresterte tyrkiske myndigheter elleve parlamentsmedlemmer fra HDP, som er venstrepartiet i tyrkisk politikk, bl.a. kjent for sin kamp for rettane til den kurdiske minoriteten. Blant dei var dei to partileiarane Selahattin Demirtas og Figen Yuksekdog. Skuldningane mot parlamentsmedlemmene går ut på at dei støttar valdsbruken til det kurdiske arbeidspartiet PKK – trass i at dei ved fleire anledningar har teke sterkt avstand frå valdsbruken deira. HDP har kjempa ein viktig kamp for kurdarane sine rettar og mot Erdogan sine forsøk på å styrkje si eiga makt. Dei har kjempa for demokrati og mot eit meir autoritært styre.

Å arrestere folkevalde politikarar er eit alvorleg åtak på demokratiet. Dersom folkevalde ikkje kan drive politisk arbeid utan frykt for å verte fengsla, er ikkje eit fungerande demokrati mogleg. Vi i SV har følgd denne utviklinga tett og er djupt bekymra, for arrestasjonane av parlamentsmedlemmene i HDP er berre eitt eksempel på ei rask og dramatisk forverring av vilkåra for ytringsfridom, menneskerettar og demokrati i landet. No er tida inne for at europeiske leiarar gjer ord til handling og rett ar eit reelt press mot Tyrkia for å snu den autoritære vendinga. Som ein alliert av Tyrkia, i både NATO, OSSE og Europarådet, er det viktig at Noreg reagerer, og at vi gjer alt som står i vår makt for å hindre ei ytterlegare forverring av situasjonen. Det er i det tyrkiske folket si interesse og i Europas interesse, men òg i vår eiga interesse. Det er bakgrunnen for interpellasjonen i dag, og eg ser fram til å høyre utanriksministeren sitt svar på utfordringa vår.

Vilkåra for demokrati og menneskerettar har vorte gradvis verre over fleire år i Tyrkia, men særleg etter kuppforsøket i juli 2016. I tillegg til arrestasjonane av HDP-leiarane vil eg nemne nokre andre alvorlege teikn på at Tyrkia er raskt på veg i gal retning. Sidan juli 2016 har over 40 000 menneske vorte arresterte, og 120 000 har mista jobbane sine. I all hovudsak er dette vanlege folk som jobbar i skolevesenet, i helsevesenet, som dommarar eller i offentleg administrasjon.

Erdogan har sikra to tredels fleirtal i parlamentet for omfattande grunnlovsendingar som gjev presidenten betydeleg meir makt enn han har i dag. Dei grunnlovsendingane skal ut i ei folkerøysting i vår, og vert dei vedtekne, gjev dei bl.a. Erdogan rett til å oppløyse det folkevalde parlamentet.

Unntakstilstanden som vart innført etter kuppforsøket, gjeld framleis og gjev myndighetene vide fullmakter til å gjennomføre arrestasjonar utan gode grunnar til mistanke. Dersom han ikkje vert oppheva, kan arrestasjonsbølga vi har sett sidan juni, fortsetje.

Ei rekkje opposisjonelle tv-kanalar og aviser har vorte stengde, bl.a. har den største tyrkiske opposisjonsavisa fått

stengt kontora sine. Eg opplevde sjølv under eit besøk i Ankara med delar av utanrikskomiteen i fjor korleis ein av dei inviterte gjestene til ein middag hos den norske ambassadøren ikkje kom fordi avisa hans var offer for ein razzia same dag.

Åtaka på den demokratiske rørsla som kjempar for kurdiske rettar, held fram. Fleire borgarmeistrar og leiande kurdiske lokalpolitikarar har vorte arresterte utan at det ligg føre rettkomne skuldingar. Sist veke vart tre nye folkevalde frå HDP arresterte: Huda Kaya, Altan Tan og Meral Bestas. No har HDP snart ei like stor stortingsgruppe i fengsel som i parlamentet, og det er ein uholdbar situasjon.

Det har òg i lang tid vore kampar mellom tyrkiske styrkar og PKK i det kurdiskdominerte Sørøst-Tyrkia. Dei kampane har pågått sidan forhandlingane med PKK vart brotne, og har eskalert det siste året. Byar som Cizre og Diyarbakir har vore offer for åtak, og store delar av befolkninga er drivne på flukt. I Cizre har innbyggjartalet gått ned frå 120 000 til 20 000 på under to år.

Utviklinga i Tyrkia truar ytringsfridomen, demokratiet og sikkerheita for innbyggjarane. Det er avgjerande at vi gjer det som står i vår makt for å møte denne utviklinga – av fleire grunnar. For det første skal overgrep og menneskerettsbrot nedkjempast uansett kvar dei oppstår. For det andre er Tyrkia ein alliert – vi har plikt til å seie frå til våre vener, og vi er nøyde til å stå opp for dei prinsippa som alliansane vi er med i, er meinte å vere bygde på. For det tredje er det i både europeisk og norsk eigeninteresse å sikre eit fritt, demokratisk Tyrkia. Dersom vi lar denne utviklinga fortsetje, kan sikkerheitssituasjonen forverre seg kraftig og landet gå frå å vere eit land folk flyktar til, til å vere eit land folk flyktar frå.

Eg håper utanriksministeren i grove trekk er einig i beskrivinga mi av situasjonen i Tyrkia. I så fall er spørsmålet: Kva kan vi gjere? Eg har teke med meg nokre heilt konkrete idear som eg vil høyre om utanriksministeren kan og vil følgje opp. Det er nokre grep Noreg kan ta på eiga hand: Vi kan auke støtta til sivilsamfunnsorganisasjonar som jobbar for ei demokratisk utvikling og mot menneskerettsbrot i Tyrkia. Vi kan gje vår eksplisitte støtte til aviser og tv-kanalar som har vorte stengde av myndighetene, og som har vore ein viktig del av mediemangfaldet i Tyrkia. Vi kan òg mellomstans våpeneksporten til Tyrkia på bakgrunn av at det er ein reell fare for at våpena kan verte brukte til å undertrykkje eiga befolkning. Det vil vere viktige og sterke signal.

Det mest effektive er likevel å søkje felles tiltak saman med våre allierte. Tyrkia er eit NATO-land og er medlem av OSSE og Europarådet. Alle desse organisasjonane er baserte på ein verdifelleskap der menneskerettar og demokrati står sentralt. Når desse verdiane vert brotne så grunnleggjande av ein medlem i organisasjonen, bør det skape grunnlag for ulike former for reaksjonar og sanksjonar.

Eg er sterkt tilhengjar av å oppretthalde dialogen med Tyrkia, men vi må òg vere realistiske. Erdogan kjem ikkje til å vere villig til å snu på oppfordring frå Europa viss vi ikkje òg er tydelege på at vi kan setje makt bak krava. Eit slikt press vil vere eit riktig steg på vegen, og eit slikt felles initiativ bør stille tydelege krav til Erdogan. På kort sikt er dei viktigaste krava vi bør stille, etter mi og SVs oppfatning, at alle dei arresterte parlamentarikarane vert sleppte fri og kan få verke i parlamentet som valde parlamentarari-

karar skal, at unntakstilstanden, der det no har gått lang tid, vert oppheva straks, at opposisjonsaviser vert opna igjen, at journalistar vert sleppte fri, at pressefridomen og ytringsfridomen får verke i Tyrkia, at det vert oppretta ein uavhengig kommisjon som granskar menneskerettsbrot som er gjorde etter kuppet, at folkerøystinga om grunnlovsendringa vert avlyst så lenge det ikkje er reelle moglegheiter for opposisjonen til å ytre seg, at forhandlingane med PPK vert tekne opp att, og at det vert våpenkvile i landet.

Vi treng internasjonal solidaritet for Tyrkia no. Noreg og Europa kan ikkje sitje og sjå på at eit alliert land går i ei så autoritær retning. Eg refererte tidlegare til mitt og andre medlemmer av utanrikskomiteen sitt besøk i Ankara i Tyrkia, der vi fekk møte både myndigheiter, parlamentarikarar frå ulike parti og ei rekkje mediefolk og organisasjonar. Eg må seie at det gjorde eit veldig sterkt inntrykk å møte menneske som så tydeleg åtvare mot utviklinga i sitt eige land og bad om europeisk solidaritet og støtte og om at dei vart vist oppmerksom i den situasjonen dei var i. Som dei sa – det at dei har verda og Europa sine auge på seg, er eit viktig bidrag til rettssikkerheita og tryggleiken for menneske som er opposisjonelle, eller som på ulike måtar arbeider for demokrati og menneskerettar i Tyrkia. Det kan Noreg vere eit av landa som gjev eit bidrag til. Eg ser difor fram til å høyre kva planar utanriksministeren har for å følgje opp situasjonen i Tyrkia, og vil òg be han kommentere forslaga som eg har presentert her.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Utenriksminister Børge Brende [17:29:35]: Forholdene hos vår NATO-allierte Tyrkia er krevende og volder bekymring disse dager – for Norge og for verdenssamfunnet for øvrig. Situasjonen er komplisert og mangesidig. Den betinger vår oppmerksomhet og vårt engasjement.

Tyrkia har det siste året gjennomlevd forsøk på militærkupp og et trettitalls terroraksjoner. Som følge av kuppforsøket er unntakstilstand innført. Myndighetene i landet mener at imamen Fethullah Gülen står bak kuppforsøket, og at hans bevegelse har infiltrert den tyrkiske sentralforvaltningen. Om lag 100 000 offentlig ansatte er suspendert. Parlamentarikere, journalister og forfattere er arrestert.

På samme tid vedvarer de stadige militære trefningene mellom myndighetenes sikkerhetsstyrker og væpnede kurdiske styrker. Det kurdiske arbeiderpartiet PKK og de militante tyrkiske frihetsfalkene, TAK, står bak en rekke blodige terroraksjoner. Også ISIL er ansvarlig for brutale aksjoner. Sivilbefolkningens lidelser er omfattende.

Det er samtidig en utfyllende del av bildet at Tyrkia har påtatt seg et betydelig internasjonalt ansvar i migrasjonskrisen. Strømmen av flyktninger inn i Tyrkia har vært massiv. Fra Syria alene har landet tatt imot 2,8 millioner flyktninger. Dette er mer enn noe annet land i regionen. Det store antallet flyktninger medfører store belastninger på landets sosiale, politiske og økonomiske situasjon.

Situasjonen i Tyrkia er urovekkende, som også interpellanten slo fast. Landet står overfor en rekke sikkerhetsutfordringer. Samtidig må vi erkjenne at demokratiet, rettssikkerheten og ytringsfriheten synes å komme under stadig sterkere press. Journalister og parlamentarikere skal

forsvare demokratiet og ytringsfriheten i frihet, ikke i fengsel. Jeg er derfor enig med generalsekretæren i Europarådet, Thorbjørn Jagland, når han i en kronikk i dagens VG sier at «særlig journalister og parlamentarikere bør slippes ut av fengsel slik at de kan forsvare seg fra frihet». Tyrkia har rett til å bekjempe terrorvirksomhet på eget territorium og også stille kuppmakere til ansvar, men dette må skje innenfor rettsstatens rammer og i samsvar med Tyrkias internasjonale forpliktelser. Væpnede aksjoner må være forholdsmessige og i tråd med folkeretten.

Regjeringen følger utviklingen tett. God og etterrettelig informasjon og forståelse av det kompliserte bildet er nødvendig. Det aktive diplomati er avgjørende. Ambassaden i Ankara følger rettsoppfølgeret etter kuppforsøket nøye. Når det er mulig, er vi til stede i rettssalen, slik vi f.eks. overvar rettsmøtet som ble satt i forbindelse med saken mot parlamentariker og HDP-leder Selahattin Demirtas. I Oslo ble den tyrkiske ambassadøren innkalt til samtale i Utenriksdepartementet etter arrestasjonene.

Den diplomatiske kontakten mellom stater er basert på tillit og respekt. Det er en forutsetning for meningsutveksling. I vår dialog med tyrkiske myndigheter har regjeringen hele veien vært klar på at rettsstatsprinsipper og ytringsfriheten må respekteres, selv i en krevende situasjon som den Tyrkia står opppe i.

Regjeringen benytter enhver anledning til å ta opp menneskerettighetene med tyrkiske myndigheter. Jeg var selv tre ganger i Tyrkia i løpet av fjoråret og drøftet de ulike sakene med både presidenten, statsministeren og utenriksministeren. Situasjonen diskuteres også med opposisjonen og med organisasjoner som arbeider for ytringsfrihet og rettssikkerhet i Tyrkia. Regjeringen samarbeider også med andre land både i og utenfor EU for å få på plass et samlet internasjonalt bidrag for å få Tyrkia til å overholde sine internasjonale forpliktelser. Og det er ingen hemmelighet at da jeg var i Brussel i går og møtte EUs høyrepresentant for utenriksaker, Federica Mogherini, og også EU-kommisjonens første visepresident, Frans Timmermans, som arbeider med disse sakene, brukte vi relativt mye tid på Tyrkia, men som det kanskje er en viss forståelse for, var det også en annen sak som ble diskutert, noe jeg forstår det også er en viss interesse for utenfor salen akkurat nå.

Det multilaterale diplomati spiller en viktig rolle i håndteringen av situasjonen i Tyrkia – det internasjonale normverket er målestokken. Venezia-kommisjonen har vurdert den tyrkiske unntakstilstanden og kommet til at innføringen av unntakstilstanden var legitim, men at innførte tiltak går utover Grunnloven og folkeretten. Kommisjonen vil også vurdere forslagene til grunnlovsendringene før den kommende folkeavstemningen.

Tyrkia er et fremtredende medlem av Europarådet, som har en nøkkelrolle i dagens Tyrkia. Rådet er en viktig arena for den politiske dialogen med landet. Situasjonen i Tyrkia ble diskutert bl.a. i september. Regjeringen legger vekt på å møte Tyrkia i disse sammenhengene. Selv deltok jeg også under dette møtet i høst for å målbære Norges syn. Jeg syntes det var viktig å være der og viderefremme vår bekymring direkte i Europarådets ministermøte.

En viktig del av Europarådets arbeid er den ekspertdialogen som holdes med Tyrkia. En av Europarådets hovedanbefalinger har vært at alle personer har rett til individuell prøving av egen sak. Så sent som sist uke var det på dette punkt en positiv utvikling. For å imøtekomme Europarå-

dets krav har Tyrkia nå endret reglene for varetektsfengsling under unntakstilstanden. Det tas også skritt for å etablere en kommisjon som skal kunne prøve sakene til dem som er omfattet av dekretene. Det store antall saker tilsier at dette vil ta tid. Tyrkiske myndigheter må tilrettelegge for rask og sikker behandling av disse spørsmålene.

Norge støtter helhjertet opp om Europarådets arbeid i Tyrkia. Statsministeren understreket dette under sitt offisielle besøk til Europarådet i november, der Tyrkia også var et sentralt tema.

Vi bruker også andre multilaterale arenaer aktivt for å belyse menneskerettighetssituasjonen i Tyrkia. Dette ble gjort også før kuppforsøket i fjor.

Jeg vil takke representanten for denne interpellasjonen, som gir Stortinget en mulighet til å diskutere den bekymringsfulle utviklingen i Tyrkia.

I tillegg til Europarådet har regjeringen i FNs menneskerettighetsråd gitt uttrykk for bekymring for menneskerettighetssituasjonen i landet. Vi har merket oss at FNs spesialrapportører for henholdsvis ytringsfrihet og tortur har besøkt Tyrkia og kommet med kritiske kommentarer om situasjonen. Rapportene vil kreve oppfølging fra tyrkisk side. Det er positivt at besøkene kom i stand etter invitasjon fra Tyrkia selv.

Også i OSSEs råd har Norge tatt opp situasjonen i Tyrkia. I våre innlegg har vi lagt vekt på de krevende arbeidsforholdene til mediene og dessverre de økende restriksjoner i ytringsfriheten, arrestasjoner av dommere og andre i rettsvesenet og behovet for respekt for menneskerettigheter og andre internasjonale forpliktelser.

Det er når verdenssamfunnet og de internasjonale mekanismene virker sammen, i dialog med Tyrkia, at vi ser resultatene – at landet letter på restriksjonene. Norge er en tydelig og sentral aktør i dette internasjonale samvirket. Man kan trygt slå fast at regjeringen opprettholder et sterkt søkelys på demokrati og menneskerettighetene i Tyrkia. Samtidig har vi respekt for de utfordringene som Tyrkia står overfor, og den innsats Tyrkia yter overfor flyktninger fra nabolandene. Vi har og skal ha en tydelig, men balansert dialog med Tyrkia.

Slik regjeringen ser det, er det sentrale å bidra til at Tyrkia forblir et stabilt og demokratisk land. Det er bra for Tyrkia, og det er bra for regionen, for Europa og også for Norge.

Bård Vegar Solhjell (SV) [17:40:07]: Først vil eg takke utanriksministeren for gjennomgangen, og eg er glad for at han deler den bekymringa som eg har for utviklinga. Eg set òg pris på dei initiativa som er tekne overfor Tyrkia, og òg for det personlege engasjementet som han ved fleire eksempel viste til.

Det stemmer òg at kanskje ingen land i Europa har vorte tøffare ramma av terror i løpet av året som gjekk – med ei rekkje brutale angrep av ganske forskjellig karakter. Og det er ingen tvil om at Tyrkia har teke eit stort ansvar – ja kanskje det største ansvaret – i forbindelse med flyktningekrisa i Syria. Berre i Istanbul by kan det vere like mange flyktningar som i heile EU-området til saman. Det seier litt om omfanget vi snakkar om. Men samtidig trur eg vi må sjå at det ikkje er mogleg å finne ein klar samanheng mellom – eller det rimelege i – utviklingstrekkka her, og den utviklinga når det gjeld demokrati og menneskerettane som vi ser i Tyrkia, både fordi det har skjedd over lengre tid, og

fordi det ikkje er ein klar samanheng mellom dei. Det er ikkje nødvendig å svekkje menneskerettane i Tyrkia for å ta eit større ansvar for flyktingar i nabolandet.

Det andre er at det stemmer at Tyrkia vart utsett for forsøk på eit militærkupp – ein alvorleg og vanskeleg situasjon for eit land – som dei er i sin fulle rett til å slå tilbake igjen, som dei gjorde. Men igjen er det riktig – som utanriksministeren sa – at tiltaka som har vorte gjennomførte, i sum og i tida ein del av dei no har stått, ikkje er rimelege med omsyn til kuppforsøket. Det er difor eg trur tida no er inne til i alle fall å diskutere det å gå ut over bekymringsmeldingar, for Tyrkia er eit svært viktig land i Europa – viktig for Europa og ein viktig aktør i framtidens Europa. Det er eit land som har ein ganske brei demokratisk og sekulær tradisjon frå nyare tid å ta vare på, og det er svært viktig å støtte opp om han. I nokre tilfelle kan ein rimeleg dialog om forholdet føre fram. I andre tilfelle må ein òg vurdere om det er tøffare verkemiddel som skal vurderast, i tillegg til ein dialog.

Eg synest at utanriksministeren i sitt innlegg no i større grad i alle fall skulle ha opna for å diskutere dette – teke stilling til det, vurdert frå talarstolen om det finst den typen tiltak vi skal vurdere saman med våre allierte. Eg hadde òg sett for meg at han kanskje ville kommentere enkelte av dei ulike forslaga eg nemnde her, både dei vi kan gjere saman med andre, og dei vi eventuelt skal gjere åleine. Kva for eit av dei konkrete forslaga mine vil utanriksministeren ta tak i? Og kva for eigne forslag/initiativ – i tillegg til dei han no har gått igjennom – er han interessert i å vurdere overfor Tyrkia i tida som kjem?

Utanriksminister Børge Brende [17:43:57]: Vi skal være veldig glad for at vi har bygd institusjoner som Europarådet, OSSE og FNs menneskerettighetssråd. Disse har satt en rettslig standard, og hvis man ikke etterlever de standardene som er satt, har vi også mekanismer som kan brukes. Både president Erdogan og utenriksminister Çavuşoğlu har slått fast at de skal etterleve de retningslinjene og de reglene som f.eks. gjelder i Europarådet. Hvis de skulle få dommer mot seg, vil de ta det ad notam. Dette skal vi minne dem om, og vi skal også være meget påpasselige med at dette blir fulgt opp. Nå kommer det mange saker for domstolen, og det er jo et tegn på at det er veldig mange i Tyrkia som føler at deres rettigheter ikke respekteres.

Som jeg også sa i mitt innlegg, er Venezia-kommisjonen viktig her, og de har f.eks. vurdert unntakstilstanden og kommet til at innføringen av unntakstilstand etter forsøket på militærkupp var legitim, men at innførte tiltak går utover Grunnloven og folkeretten. De vurderer nå også disse forslagene til grunnlovsending. Det blir viktige vurderinger.

Så var jeg i mitt innlegg inne på viktigheten av nå å følge rettsprosessene og de rettssakene som er, og den norske ambassaden er aktiv. Vi har politisk også lagt stor vekt på å møte tyrkiske ledere og viderefremme våre bekymringer og også ta opp konkrete saker. Jeg har selv møtt opposisjonen og representanter fra de kurdiske grupperingene i parlamentet i Tyrkia. Og til forslaget fra representanten Solhjell om ytterligere å trappe opp det vi gjør i Tyrkia knyttet til støtte til det sivile samfunn, til menneskerettighetsforkjempere og også den frie og uavhengige presse – iallfall styrke mulighetene for å ha en fri og uavhengig

presse: Dette er noe vi jobber med, og vi vil trappe opp den støtten i inneværende år i forhold til i fjor.

Jeg er åpen for den typen innspill, som vi absolutt vurderer nå i det videre arbeidet.

Marit Nybakk (A) [17:47:20]: Jeg vil først takke interpellanten for en toppaktuell interpellasjon og også takke for svarene til utenriksministeren og for hvor klar han var.

Tyrkia er en NATO-alliert som både under og etter den kalde krigen har hatt et nært samarbeid med Norge. Men når allierte og venner går i en autoritær retning, bryter menneskerettigheter, fengsler parlamentarikere og journalister og undertrykker minoriteter, da er det tid for å ta det opp med dem – noe EU også har gjort. I den årlige statusrapporten om landets søknad om medlemskap retter EU-kommisjonen skarp kritikk mot Tyrkia og mener at de har gått altfor langt i oppgjøret etter kuppforsøket. Dette, i tillegg til kampanjen for å få gjeninnført dødsstraff, er uforenlig med ønsket om EU-medlemskap, mener kommisjonen, og uttrykker også bekymring over forvitringen av det tyrkiske demokratiet.

Jeg kan legge til at det er kommet mange anklager om tortur og mishandling av fanger etter kuppforsøket. Ytringsfriheten er innskrenket, og det ser ut som lovverket brukes veldig vilkårlig. Som folkevalgte er det særlig grunn til å reagere mot fengslingen av parlamentarikere, at vi står opp for de fengslede parlamentarikerne.

Den 4. november i fjor kom Progressive Alliance, som Arbeiderpartiet nå er tilsluttet, med en skarp uttalelse der det uttrykkes bekymring over arrestasjonen av parlamentarikere og andre politiske ledere. Det pekes særlig på Progressive Alliances søsterparti, Peoples' Democratic Party – HDP – i Tyrkia, som har flere fengslede parlamentarikere. I uttalelsen understrekes det at fengslingene er et angrep på tyrkisk demokrati ledet og gjennomført av Erdogan og hans regjering.

Som det også ble sagt av både interpellanten og ministeren: Vi ser at den tyrkiske regjeringen har problemer med terrorisme. Det er vel ikke noe land i den senere tid som har hatt flere terrorangrep enn Tyrkia, senest i Istanbul. Men terrorisme kan ikke møtes med undertrykking, fjerning av menneskerettigheter, tortur og tendenser til despotisme. Statlig undertrykking kan føre til enda mer politisk uro og ustabilitet.

Jeg registrerte for øvrig i går at Tyrkia kom med trusler og advarsler mot Tyskland i forbindelse med at offiserer som deltok i kuppforsøket i Tyrkia, har søkt om politisk asyl. Det skal ikke vi blande oss opp i, men jeg merket meg ordlyden i den tyrkiske forsvarsministerens uttalelse, at tyske myndigheter får absolutt ikke lov til å akseptere disse asylsøknadene.

Tyrkia er altså hardt rammet av terror og merker sterkt krigen i nabolandet Syria. De har rett til å forsvare seg mot terror, men det må skje med rettsstatens midler.

Det er i kriser at demokratiet settes på prøve. Tyrkia har ikke bestått den prøven. I stedet arresteres opposisjonspolitikere, tortur og undertrykking er regelen og ikke unntaket. Tyrkia går i en bekymringsfull autoritær retning. President Erdogan utvider sine fullmakter, strammer inn på lovene og kriminaliserer opposisjonen.

Tyrkia har alltid vært et viktig flankeland i NATO. I dag er europeiske land og EU avhengig av Tyrkia for å sik-

re Schengens yttergrense, og landet har, som vi hørte, mellom 2 og 3 millioner syriske flyktninger. Dette er også en utfordring for NATO, for ikke å snakke om en utfordring for Europa. Det er viktig at den norske regjeringen har et aktivt samarbeid med andre europeiske land om hvordan hele denne situasjonen skal håndteres, for ikke å si håndheves. Men det må sies veldig klart ifra at det som skjer i Tyrkia nå, er absolutt helt uakseptabelt. Jeg vil også støtte de forslagene som Solhjell kom med, og de tiltakene som han nevnte i interpellasjonen.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [17:52:35]: Over 100 000 offentlig ansatte er fengslet, avsatt eller under etterforskning i Tyrkia etter kuppforsøket i juli. Blant de pågrepne er lærere, dommere, politifolk og soldater. Situasjonen er altså langt verre enn den representanten Lysbakken beskriver i sin interpellasjon.

Isolert sett burde dette kvalifisere til et totalt diplomatisk brudd med Tyrkia. Argumentene for det er mange. Men verden er dessverre ikke like enkel og svart-hvitt som representanten Lysbakken vil ha det til, fremført i dag av representanten Solhjell. Det er jo interessant at man kan stå her og fremheve situasjonen i Tyrkia til demonstrasjoner mot vår fremste samarbeidspartner og allierte, Trump, ute på gressplenen.

Diplomati innebærer ivaretagelse av eget lands interesser – altså Norges interesser – og det er ikke gitt at Norges interesser best ivaretas gjennom selvstendige, høylytte protester overfor Tyrkia. Svært få nordmenn applauderer den autoritære utviklingen i Tyrkia, men det er ikke like åpenbart hva som bør være Norges respons. Målet må være å oppnå endret tyrkisk atferd. Det kan faktisk hende at Norge er best tjent med en multilateral tilnærming til utviklingen.

Norge har over tid hatt en tendens til litt for raskt og gjerne alene å reagere overfor ulike lands eventuelle brudd på menneskerettigheter og annet. Det er prinsipielt korrekt og gir oss god samvittighet, men det er langt fra sikkert at det ivaretar Norges interesser på beste vis, slik definisjonen av diplomatiet forutsetter. Ei heller er det sikkert at det ivaretar interessene til dem vi faktisk ønsker å hjelpe.

Alenegang i utenrikspolitikken fører sjelden til det resultatet man uttalt har som mål. Ja, utviklingen i Tyrkia er bekymringsfull. Den har gått i mer autoritær og islamistisk retning, og Norges forhold til landet er et levende paradoks. Norge og Tyrkia er allierte gjennom landenes medlemskap i NATO. Tyrkia utfordrer alliansebegrepet. Artikkel 5 i NATO-traktaten tilsier at et angrep fra et annet land på et av alliansens medlemsland er et angrep på alle 29 medlemmene. Dette er en reaksjon og konsekvens som skjer automatisk og uten konsultasjoner. Vi er med andre ord forpliktet til å stille med våre militære kapabiliteter og soldater dersom tyrkisk territorium skulle bli utsatt for angrep. Det er ikke noe spørsmål om om eller hvis – vi er forpliktet per definisjon. Da gjenstår det selvfølgelig å definere hva et angrep i realiteten er. Det er ikke alltid like enkelt.

Det er uansett en utfordring og et paradoks at NATO-landenes innsats mot IS i Irak og Syria innebærer en støtte til de kurdiske peshmergastyrker i deres kamp for større autonomi. Samtidig bedriver Tyrkia en kamp både mot kurderne og IS, og enkelte ganger kan man få inntrykk av at kampen mot kurderne er vel så høyt prioritert som kam-

pen mot IS. Videre kan Tyrkia, Russland og Iran ha sammenfallende interesser i Syria.

I et slikt svært uklart politisk og militært bilde vil det være lite klokt av Norge å spille en ledende rolle. Enkelte ganger er det klokt å erkjenne vårt lands nasjonale interesser og begrensninger, ikke minst.

I dette bildet må det også inngå en nasjonal vurdering av Tyrkias rolle som dirigent og konstabel i flyktingtrafikken.

Med andre ord: Det blir for enkelt, ja kanskje rett og slett for politisk korrekt å vurdere situasjonen i Tyrkia med nasjonale briller. Spørsmålet Norge heller bør stille seg, er i hvilken grad vårt land er tjent med å spille en sentral militær rolle i konflikter langt utenfor NATOs grenser, såkalt «out of area». Men det er en annen diskusjon.

Knut Arild Hareide (KrF) [17:56:52]: La meg òg først få takke representanten Solhjell og SV for at dei tar opp ei viktig problemstilling, menneskerettsutviklinga i Tyrkia. Eg vil òg gi ein takk til utanriksminister Brende for det engasjementet han viser i denne saka.

Arrestasjonen av dei elleve parlamentsmedlemmene aukar vår bekymring over utviklinga. Den bekymringa har vore veksande heilt sidan det mislukka kuppforsøket i juli i fjor. Kuppforsøket fortener vår fordømming. Det er ikkje i samsvar med eit demokrati. Men kuppforsøket må ikkje bli brukt som påskot for ei langvarig og akselererande utvikling i autoritær retning. Det er heller ikkje i samsvar med demokratiske prinsipp.

Skuldingane mot dei elleve parlamentsmedlemmene frå det prokurdiske partiet HDP er at dei støtter valdsbruken til det kurdiske arbeidarpartiet PKK. Men som interpellanten Solhjell peika på, har dei arresterte parlamentararane ved fleire høve tvert imot tatt klar avstand frå valdsbruken til PKK. Det dei har vore opptatt av, er kurdarane sine rettar. Det dei har vore kritiske til, er Ergodan sitt forsøk på å styrkje makta si.

Desse arrestasjonane kjem på toppen av dei omfattande massearrestasjonane som har funne stad etter kuppforsøket. Sidan juli 2016 har over 40 000 menneske blitt arresterte. Rundt 120 000 har blitt fråtatt jobben sin, og som fleire har peika på, er dette mest vanlege folk, som jobbar i skulen, i helseteneste, som dommarar eller i offentleg administrasjon. Denne bølga av arrestasjonar er overdriven og gir grunn til stor bekymring over kva for retning Ergodan vil ta Tyrkia.

Unntakstilstanden som blei innført etter kuppet, gjeld framleis. Det er den som gir styresmaktene så uvanleg store fullmaktar til å gjennomføre arrestasjonar utan gode grunnar til mistanke om noko kriminelt. Det aukar vår bekymring.

Stenginga av ei rekkje opposisjonelle tv-kanalar og aviser bekreftar at utviklinga har tatt ei alvorleg vending. Frie media er viktige i eit liberalt demokrati. Når òg Tyrkias største opposisjonsavis har fått stengt kontora sine, er det umogeleg ikkje å høyre alarmklokkene ringje. Utviklinga truar ytringsfridomen, demokratiet og rettstryggleiken. Dette er grunnsteinar i frie samfunn. Dette truar verdiar me held høgt – kjerneverdiar i demokratiet. Derfor må Noreg tale med klar stemme mot det som no skjer.

- Dei fengsla parlamentararane må setjast fri.
- Massearrestasjonane må gjerast om.
- Media må få tilbake fridomen,

– Unntakstilstanden må opphevet.

Eg er glad for at utanriksministeren bekreftar at Noreg alt har og framleis vil ta opp utviklinga med ansvarlege tyrkiske styresmakter. Men meir må gjerast.

Tyrkia er medlem av Europarådet, av OSSE og av NATO. Det er organisasjonar som skal forsvare fridomen og demokratiet, enkeltmenneskets rettstryggleik og nasjonars tryggleik – medlemskap der forpliktar Tyrkia. Men det forpliktar òg oss andre til å seie klart frå når Tyrkia er inne på eit farleg spor. Det må følgjast opp i internasjonale fora der Tyrkia er med.

Me som lenge har ønskt at Tyrkia må lukkast i å utvikle sitt demokrati og sikre sin fred, blir fylte med tristheit over det som no skjer.

Makt skal ikkje misbrukast. Dei som er gitt makt, må respektere menneskerettane og òg demokratiske grunnprinsipp. Gjennom historia har me sett at slike prinsipp blir ignorerte av diktatur.

Tyrkia må ikkje bli nok eit nummer i den rekkja.

Trine Skei Grande (V) [18:01:33]: Jeg også vil begynne med å takke interpellanten for en god interpellasjon og takke statsråden for svaret. Utgangspunktet her er – som det har vært for Norges utenrikspolitikk lenge – at vi er et ganske lite land. Vi er avhengig av andre. Å bruke «America first» som utgangspunkt for norsk utenrikspolitikk tror jeg ikke hadde vært bærende over tid. Vi er nok veldig avhengig av å bygge fellesskap med andre for å nå de målsettingene vi har satt oss. Da er det egentlig godt at bekymringen for utviklingen i Tyrkia er så bredt forankret politisk i denne salen.

Det var en tragedie at kuppforsøket ble gjennomført, men det hadde vært en feil utvikling også før det kuppforsøket kom. Dette er et land som har opplevd mye terror og grusom terror. Noe av det skyldes uenigheter innad i landet. Beliggenheten gjør at de får det, men også at de er en buffersone for oss i Europa.

Da er jeg tilbake til noe av det som både interpellanten og statsråden sa om NATO som et verdifellesskap. Når Norge gjennom vår utenrikspolitikk må bygge fellesskap med andre, er det klart at NATO handler ikke om land, men det handler først og fremst om noen verdier som vi i vestlige demokratier deler. Da må vi også være villige til å kjempe for hverandres verdier, og da må vi dele de verdiene.

Jeg deler den bekymringen som nesten alle som har vært på talerstolen, har uttrykt, når vi nå ser utviklingen, spesielt med de utrenskningene som har vært etter kuppforsøket. Journalister, dommere og ikke minst lærere er sjølve kjernen i demokratibyggingen, med de verdiene som nettopp de yrkene formidler: deltagelse, lik rett for loven og ytringsfrihet. Det er også viktig å understreke parlamentarikerens frihet og deres mulighet til å utøve sine politiske verv.

Jeg syns også at det er viktig å si at vi må være takknemlige for den fantastiske jobben Tyrkia gjør med å ta imot flyktninger. Det syns jeg det er viktig å anerkjenne fra denne talerstolen. Dette har ikke vært enkelt, heller ikke forholdet til Europa. Men vi hadde sett ganske andre utfordringer på det europeiske kontinentet hvis ikke Tyrkia hadde tatt det ansvaret de tar. Det som har slått meg under besøk i Tyrkia, er måten man snakker om flyktninggruppa på. Dette er flyktninger som får ganske mange sosiale ret-

tigheter idet de trår over den tyrkiske grensa, men de møtes likevel ikke med de mishagsytringene som kanskje mange andre vestlige demokratier har møtt flyktninger med.

Så jeg syns vi skal anerkjenne Tyrkia for den jobben Tyrkia gjør, men det er viktig å si at hvis man skal være med i det verdifellesskapet NATO er, må man også forvalte de verdiene. Det er viktig at vi presser på og bruker alle våre møtepunkter for å få utviklingen på riktig vei. Under utenrikskomiteens siste reise til Tyrkia følte vi nok den litt depressive stemningen som var blant mange NGO-er som jobber med menneskerettigheter i landet. Det er ingenting ved de signalene vi har fått etter at vi dro derfra, som tyder på at det går bedre. Så jeg er glad for at Norge kan være med og bidra til å støtte opp under de NGO-ene og den viktige jobben de gjør.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [18:06:16]:

Jeg vil også takke for interpellasjonen. Dette er en veldig viktig sak, som også er veldig viktig for meg i det arbeidet jeg gjør. Jeg sitter i Europarådet, jeg er én av to rapportører for Tyrkia som er utnevnt. Jeg startet mitt arbeid som rapportør i juni for snart to år siden. Jeg har vært mye i Tyrkia, både før og etter kuppet. Det er riktig som Skei Grande sier, at det var store utfordringer også før kuppet.

Jeg har også vært i Diyarbakir nede i sørøst. Jeg har snakket med alt fra ministre til vanlige mennesker, alle slags organisasjoner, journalister, og det har vært utrolig spennende og utrolig vanskelig. For selv om en får veldig forskjellige tilbakemeldinger, er summen av alt vi får, skremmende.

Immuniteten for parlamentarikere ble opphevet i fjor. Det er grunnen til at de kunne arrestere de parlamentarikere de gjorde. Akkurat nå sitter elleve i fengsel, og det gjorde de også da jeg var der nede for to uker siden. Da, som nå, satt de samme elleve i fengsel. De ble satt i fengsel i november i fjor, av ulike grunner. Det sitter mange journalister og mange andre mennesker i fengsel der nede som kanskje ikke egentlig har gjort noen ting. Vi ønsker å besøke dem i fengslene for å se forholdene de lever under. Det var det ikke anledning til, for vi ble faktisk nektet. Vi er to rapportører der nede, en heter Marianne Mikko. Det er veldig synd, for vi ønsker å være med og se hva vi kan gjøre via Europarådet med dette.

De brukte seks uker på å gå igjennom sin nye grunnlov i departementet. Vi var der nede mens de holdt på med det. Det var intense debatter, voldsomme debatter, det var slåsskamp i visestortingssalen. Det skal være hemmelige valg, det ble det ikke. Det var ganske hett og vanskelig å være der. Men vi var veldig glad for at vi kunne få lov til å oppleve de vanskelighetene der som opposisjonen egentlig har. Vanligvis er ikke opposisjonen i Tyrkia til stede i parlamentet når det er en flertallsregjering. Da har de ikke noe de skal ha sagt, og de er stort sett ikke til stede, men det er de selvfølgelig nå under en behandling som dette.

Da de startet opp arbeidet med grunnloven, var alle fire partiene i parlamentet med. Men opposisjonen har falt av underveis. Det som ble presentert, kom nå fra noen av deres medarbeidere.

Vi var der nede for to uker siden, og vi skal lage en ny rapport om Tyrkia. Tyrkia er i noe som heter postmonitoring, det vil si at de er under en svak form for overvåking av Europarådet. Det tegner nok til at de skal gå tilbake til en monitoring, som er en mye sterkere form for overvå-

king, men som de ikke vil. De skjønnte det ville komme ut fra vår rapport, og derfor skjedde det, som ministeren nevnte, at de opphevet noe på arrestasjonene og varetektsfengsling. Det kom fordi vi i Europarådet i slutten av måneden skulle ta opp akkurat denne saken om hvorvidt de skulle gå til monitoring fra postmonitoring. Nå ble det ingen debatt i salen, men vi har kommet med et strengt «statement» som vi har lagt ut om dette.

Jeg har i dag vært i kontakt med rådgiveren til presidenten i Tyrkia, og det er derfor jeg kan si at de elleve parlamentarikerne ennå er fengslet. Men noe som kanskje er like ille som at de elleve parlamentarikerne er fengslet, og som vi også burde se på, er at 150 000 har mistet arbeidet sitt etter kuppet. Jeg besøkte ombudsmannen i Tyrkia, og han fortalte at 150 000 – politifolk, folk som jobber på universitetet og i helsevesenet, dommere – har mistet jobbet sin. De er egentlig ikke-eksisterende, for de er fratatt pass og får heller ikke lov til å jobbe andre steder. Så det er også noe som jeg vil be om blir tatt med i vurderingen av hva vi skal gjøre når det skal reageres fra Norges side.

Bård Vegar Solhjell (SV) [18:11:02]: Lat meg takke for debatten og ikkje minst for det siste svært gode og innsiktsfulle innlegget her som eg hadde stor glede og interesse av å høyre på. Eg reknar med at utanriksministeren òg merka seg det arbeidet som Europarådet der gjer, og at det vil vere viktig å støtte opp om den mogleheita ikkje minst når vi har ein norsk rapportør til å kunne følge opp det.

Så eit par kommentarar. Det er ein ting eg trur eg aldri kjem til å sakne med Stortinget, og det er det at ein alltid skriv innlegget sitt ut frå kva ein trur vil verte sagt frå ein som skal halde ein tale, og så får ein ikkje gjort noko med det når talen ikkje viser seg heilt å verte slik. Eg lurar på om det kanskje var det representanten Tybring-Gjedde kom i skade for å gjere, for eg trur ikkje mine innlegg var spesielt svart-kvite, og iallfall tok eg ikkje til orde for ein diplomatisk boikott. Eg tok heller ikkje til orde for at vi først og fremst skal ha einsidige tiltak. Snarare tvert om presiserte eg at det var tiltak i samråd med våre alliansar, f.eks. Europarådet, som vil vere dei mest effektfulle, sjølv om det er enkelte ting vi kan gjere sjølve.

Men på eit punkt trur eg det kom fram ei viktig ueinighet. Det mest styrande og viktige med Tyrkia for norsk utanrikspolitikk er deira rolle som portvaktar, som ein viktig aktør, og som ein som har – skal vi seie – gjort handteringa av flyktningkrisa lettare for Europa – ei heilt reell rolle dei har spela – eller om det er den dreinga i demokrati og menneskerettar som går føre seg i Tyrkia og i ein god del andre land òg i den vestlege verda, som er det mest sentrale. Der forstår eg representanten Tybring-Gjedde slik at han meiner at det er rolla i samband med flyktningkrisa som er viktigast for Noreg. Eg trur nok eg meiner at det mest bekymringsfulle som skjer i ei rekkje land no i den vestlege verda, er den dreinga mot meir autoritære styreformar, svekking av menneskerettar og demokrati fordi det går til kjernen av noko av det viktigaste vi som samfunn har bygd opp, og fordi endringar den vegen får så vidtrekkjande konsekvensar i dei landa for måten dei fungerer på.

Slik sett følte eg at representanten Tybring-Gjedde i sitt innlegg batt saman både det demonstrasjonane her ute føregår imot, og det vi debatterer her inne, med nettopp den diskusjonen som pågår i den vestlege verda, om muslimsk innvandring til vestlege land er ein større trussel enn det å redusere menneskerettar og svekkje demokratia våre. Eg meiner heilt openbert at det siste er ei langt større og farlegare utfordring no.

Lat meg runde av med to ting som eg særleg tok med meg frå utanriksministeren. Det eine er at han seier at han vil trappe opp støtta både til det frie ord, media og uavhengige organisasjonar, og det er eg svært glad for. Det vil vere eit viktig arbeid no i åra som kjem i Tyrkia. Det andre er at han vil leggje stor vekt på arbeidet i dei internasjonale organisasjonane som vi er medlem av, og som Tyrkia er medlem av, og at han tek opp dei spørsmåla og jobbar saman med våre allierte f.eks. innan EU – vi er jo ikkje allierte direkte, vi er ikkje medlem i EU – men med våre nære samarbeidspartnarar i EU. Det meiner eg vil vere viktig i fortsettjinga.

Utenriksminister Børge Brende (H) [18:14:34]: Jeg likte veldig godt også den siste formuleringen til representanten Solhjell om våre nære alliansepartnere i EU i disse spørsmålene. Som jeg også nevnte tidligere, føler jeg at ledelsen i EU, Mogherini og Timmermans, er enig med oss i at vi skal bruke de multilaterale mekanismene og FNs menneskerettighetsråd, men ikke minst er både Europarådet og OSSE helt avgjørende her.

Jeg er også enig i at Tyrkia er spesielt bekymringsfullt, men vi ser at menneskerettigheter og verdier som vi kanskje har tatt for gitt, er under press ikke bare langt unna, men også i vår egen verdensdel. Tyrkia er ett eksempel. Jeg skal til Polen i neste uke, og det å måtte ta opp menneskerettigheter og grunnleggende spørsmål også på en reise til Polen er faktisk noe nytt. Vi har også en manglende konvergens i EU, for å si det veldig diplomatisk, rundt disse spørsmålene, som jeg vet bekymrer også EUs ledelse.

Jeg er også enig i at det å ta et stort humanitært ansvar og det å ta imot flyktninger, det å måtte håndtere voldelig ekstremisme og over 30 terrorangrep ikke er noen unnskyldning for ikke å forholde seg til menneskerettigheter og internasjonale forpliktelser. Det som likevel er viktig for meg å understreke, er at ved å ha tatt imot 2,8 millioner flyktninger fra Syria og stilt opp på en forbilledlig måte overfor disse har Tyrkia tatt et stort humanitært ansvar, og, som representanten Skei Grande var inne på – de fortjener honnør for det. Det er også forståelig at når Tyrkia blir utsatt for voldelig ekstremisme og terror, må de ta nødvendige skritt. Og med et forsøk på militærkupp har de rett til å innføre unntakstilstand, men det skal også skje innenfor rettsstatens rammer, og der har Venezia-kommisjonen påpekt også de bruddene.

Vi vil fra regjeringens side fortsette å ta opp menneskerettigheter i nær dialog med ledelsen i Tyrkia. Vi vil ytterligere trappe opp støtten til ytringsfrihetsorganisasjoner og uavhengige medier i Tyrkia og også være til stede under rettsoppgjør for å ivareta disses interesser.

Presidenten: Debatten i sak nr. 5 er avsluttet.

Sak nr. 6 [18:17:44]

Stortingets vedtak til lov om Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageloven) (Lovvedtak 49 (2016–2017), jf. Innst. 124 L (2016–2017) og Prop. 145 L (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 7 [18:17:51]

Stortingets vedtak til lov om endringer i psykisk helsevernloven mv. (økt selvbestemmelse og rettssikkerhet) (Lovvedtak 50 (2016–2017), jf. Innst. 147 L (2016–2017) og Prop. 147 L (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt syv forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet
 - forslagene nr. 6 og 7, fra Jan-Henrik Fredriksen på vegne Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- Det voteres over forslagene nr. 1–5, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å vurdere Klima- og miljødepartementets klagevedtak av 20. desember 2016 på nytt, slik at Stortingets vedtak av 6. juni 2016 blir gjennomført.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre de nødvendige endringer slik at naturmangfoldloven § 18 i hele sin bredde kommer til anvendelse i vurderingen av spørsmålet om lisensjakt på ulv. Stortinget legger særlig vekt på at kriteriene b og c skal inkluderes i vurderingen og at målet er at Stortingets vedtak 769 i forbindelse med Innst. 330 S (2015-2016) skal effektueres.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre rovviltforskriften § 3 med kommentarer, slik at den blir i samsvar med Stortingets vedtak.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for bruk av løs på drevet, halsende hund under årets lisensjakt på ulv.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i beitesesongen innføre fellingstillatelse på ulv i prioriterte beiteområder uten forutgående søknad. Fylkesmannen varsles før slik jakt iverksettes.»

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 93 mot 6 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.28.03)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest innen 10. mars. d.å., fremme en sak om hvordan forvaltningen av ulv, herunder adgangen til lisensjakt, kan gjennomføres i samsvar med Stortingets vedtak i Innst. 330 S (2015–2016), gjeldende lovverk og internasjonale konvensjoner. Stortinget ber regjeringen i denne saken om å se hvordan naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b hvor det tillates uttak av vilt, herunder rovvilt «[...] for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom» og bokstav c hvor det tillates uttak «[...] ut i fra allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning» kan tillegges vesentlig vekt i vedtak om lisensfelling av ulv. Det forutsettes at det åpnes for lisensfelling av ulv utover det antallet som allerede er bestemt for inneværende år, dersom ny informasjon om skadepotensialet, eller annen vesentlig informasjon gjør dette mulig innenfor rammene av gjeldende lovverk.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 81 mot 15 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.28.20)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 7, fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å endre Forskrift om forvaltning av rovvilt (FOR-2005-03-18-242) slik at denne er tilpasset Stortingets vedtak i Innst. 330 S (2015–2016). Stortinget ber regjeringen om spesielt å gjennomgå omtalen av naturmangfoldloven i kommentarene til forskriften for å sikre at disse er i tråd med intensjonene i Innst. 330 S (2015–2016).»

Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 91 mot 9 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.28.39)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at klima- og miljøministerens redegjørelse om forvaltning av ulv i Stortingets møte 17. januar 2017 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 13 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 4, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 5, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 6, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet
 - forslagene nr. 7–9, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 10–13, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- Det votes over forslagene nr. 10–13, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 10. lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et permanent råd der skog- og trenæringen og myndighetene kan møtes for sammen å utvikle næringen videre og sikre at målet om 10 pst. vern av skogen skjer innen 2027 som en andel av den produktive skogen.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle gjenværende kystregnskog i Norge vernes og at dette leges inn som en føring i Nasjonal transportplan.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere følgende konkrete grep i strategiene som skal fremmes i løpet av 2017 for å stimulere etterspørselen etter grønne trebaserte produkter og en helhetlig og styrket satsning på forskning, utvikling og innovasjon i skog- og trenæringen:

- Sette måltall for veksten i en bærekraftig skognæring og treforedlingsindustrien og måltall for bruken av trevirke i norsk byggebransje.
- Øke konkurransekraften for tre som byggemateriale gjennom krav til livsløpsanalyser i teknisk forskrift i byggesektoren og prioritering av tre i offentlige bygg og anlegg.
- Sette måltall for bruk av tre som byggemateriale i det nye regjeringskvartalet og nye NTNU.
- Inkludere i strategien måltall og virkemidler for å oppfylle vedtaket om at tre som byggemateriale i større grad blir brukt ved offentlige innkjøp.
- Videreutvikle norsk treforedlingsindustri gjennom å stimulere til spesialisering og innovasjon.
- Styrke forskning og produktutvikling for høyteknologisk utnyttelse av treåstoffer til erstatning for produkter med stort økologisk fotavtrykk som for eksempel er basert på petroleum eller stor bruk av landbruksarealer eller ferskvann.
- Utvikle en programmessig satsning på bioraffinering av de ulike fraksjonene fra biologiske ressurser i skog.
- Etablere en egen næringsstrategi med måltall for norsk industrialisering av bærekraftig biodrivstoff basert på norsk skogvirke, som vil produsere en betydelig andel det volumet som trengs for å nå de vedtatte omsetningskravene for veitransport, og utvikle biodrivstoff for sjøfart og luftfart.
- Innføre måltall for innfasing av bærekraftig biodrivstoff i norsk skipsfart og luftfart.

- Etablere karbonfangst- og lagringsprosjekter for industri med kraft/varmeproduksjon basert på bioenergi og biokarbon som reduksjonsmiddel.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på et reelt faglig og økosystembasert grunnlag sørge for bærekraftig bruk av 90 pst. av den produktive skogen i Norge og vern av den resterende skogen i Norge og vern av den resterende skogen for å ivareta naturmangfoldet for fremtiden. I dette arbeidet skal blant annet følgende gjennomføres og legges til grunn:

- Intensivere kartleggingen av arter, vegetasjonstyper og økosystemer i norske skoger.
- Øke kunnskapen om de biologiske ressursenes bestanddel og deres anvendelsesområde gjennom økt bioprospektering av biologiske ressurser fra skog.
- Skjerpe kravene til bærekraftig skogsdrift og gi sterkere insentiver til skogeiere som ønsker å gå over til en mer skånsom skogsdrift hvor hensynet til miljøet ivaretas.
- Forlenge trærnes levetid gjennom å øke rotasjonstid i skogbruket for i større grad ta vare på biologisk mangfold og øke karbonlagringen i skog.
- Etablere et program for restaurering og reetablering av naturskog i Norge.
- Trappe opp arbeidet med kartlegging av norsk skogsnatur, og bidra til å fullføre et økologisk grunnkart for Norge innen ti år.
- Stanse hogst av de gjenværende områdene med gammelskog i Norge.
- Stanse miljøskadelige subsidier som bidrar til hogst av gammelskog eller inngrep i urørt natur.
- Ikke åpne for planting på nye arealer, tettere planting, planteforedling og mer gjødsling som kan ha negative effekter på naturmangfoldet og for det naturlige genetiske mangfoldet hos «villgran».
- Legge til grunn for målet om 10 pst. vern av den produktive skogen, at i dag er 4,2 pst. av det totale skogarealet vernet, slik det står i Meld. St. 6 (2016–2017). I skogvernsammenheng skal kun områder med skog i naturreservater og landskapsvernområder som er vernet mot hogst regne med.
- Legge til grunn at MiS-figurer, uproduktive, ikke-drivverdige arealer skal kunne inkluderes i andelen som rapporteres som vernet i fremtiden til Biomangfoldkonvensjonen (Aichi-mål 11, der målet er 17 pst. vern), men ikke når man skal nå målet om 10 pst. vern i Norge.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 96 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.29.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere bruk av tre som byggemateriale i det nye regjeringskvartalet.»

Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 90 mot 10 stemmer ikke bifalt
(Voteringsutskrift kl. 18.29.51)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen med tilskudd til gjødsling av skog.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2017 med en opptrappingsplan som gir et omsetningskrav for bærekraftig bio-drivstoff på 20 pst. i 2020, og en videre opptrapping frem mot 2030.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 4 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.30.06)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke lenger legge til grunn et mål om 10 pst. vern av skogen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 92 mot 7 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.30.20)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og etablere et statlig investeringsfond for grønt karbon.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 90 mot 10 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.30.35)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse det pågående arnderingssalget av Statskog.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 67 mot 33 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.30.50)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal tømmertransportplan for hvilke investeringer som er nødvendige for å sikre effektiv transport på sjø, jernbane og vei.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et permanent råd der skog- og trenæringen og myndighetene kan møtes for sammen å utvikle næringen videre.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for krav om biodrivstoff og delkrav om avansert biodrivstoff frem til 2030 i revidert nasjonalbudsjett 2017.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene nr. 1 og 3 og subsidiær støtte til forslag nr. 2.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 57 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.31.12)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at relevant offentlig geografisk miljø- og ressursinformasjon gjøres tilgjengelig og oppdateres, og rapportere tilbake om dette arbeidet i statsbudsjettet for 2018. Stortinget ber videre regjeringen legge til rette for at Skogportalen i NIBIO gir oppdatert og relevant miljøinformasjon til skogbruket.

II

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en prøveordning med kjøretøy med totalvekt opp til 74 tonn.

III

Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi som stimulerer etterspørselen etter grønne trebaserte produkter, og komme tilbake med denne i løpet av 2017.

IV

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 legge frem et forslag til en skattekredittordning for skogeiere som investerer i skogsindustri.

V

Stortinget ber regjeringen sørge for at tre som byggemateriale i større grad blir brukt ved offentlige innkjøp.

VI

Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en strategi for en helhetlig og styrket satsning på forskning, utvikling og innovasjon i skog- og trenæringen.

VII

Stortinget ber regjeringen arbeide for tilstrekkelige beredskapsplaner i skogbruket, i samarbeid med relevante organisasjoner og skogeiere.

VIII

Meld. St. 6 (2016–2017) – om Verdier i vekst Konkurransedyktig skog- og trenæring – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det voteres over innstillingens forslag til III, V og VI.

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.31.37)

Presidenten: Det voteres over innstillingens forslag til II.

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 90 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.31.53)

Presidenten: Det voteres over innstillingens forslag til IV.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 90 mot 3 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.32.09)

Presidenten: Det voteres over innstillingens forslag til I, VII og VIII.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag, forslagene nr. 1 og 2, fra Laila Davidsen på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa presentera ein opptrappingsmodell for aktivitetskravet slik at ein i løpet av tre år set taket til 300 000 kroner. Endringa bør gjerast gjeldande frå 2017.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa endra vilkåra for å kunna delta i open gruppe i kystfartøygruppa sin fangst av kongekrabbe innanfor kvoteregulert område, slik at òg

fartøy som er registrerte i resten av Finnmark kan medverke på same vilkår som fartøy frå Aust-Finnmark.»

Votering:

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 52 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.32.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringa gje fiskarane i Måsøy full adgang til fisket etter kongekrabbe frå og med kvoteåret 2017.

II

Stortinget ber regjeringa komme attende til Stortinget med ei sak vedrørande konsekvensar av endring i aktivitetskravet og eventuell utviding av adgangen til kongekrabbefiske.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

III

Dokument 8:7 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen og Oskar J. Grimstad om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe – vert å leggje ved møteboka.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kåre Simensen på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 2–5, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 6, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre
- Det voteres over forslag nr. 6, fra Venstre. Forslaget lyder:
- «Stortinget ber regjeringen vurdere spørsmålet om tilslutning til klageordningen til barnekonvensjonen på ny og komme tilbake til Stortinget med et forslag som inkluderer en bredere utredning av hensynet til barnets beste.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 94 mot 6 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.33.56)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 2–5 fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om ratifikasjon av tilleggsprotokollen til FNs barnekonvensjon.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om ratifikasjon av tilleggsprotokollen til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om ratifikasjon av tilleggsprotokollen til FNs konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om opprettelse av en nasjonal klageordning for barn. Klageordningen skal være lett tilgjengelig for barn, og det skal være mulig å klage inn brudd på både norsk lov og barnekonvensjonen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 91 mot 9 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.34.12)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med en ny utredning av hvorvidt Norge bør ratifisere tilleggsprotokollen av barnekonvensjonen så snart komiteen har behandlet et antall saker som gjør det mulig å vurdere deres praksis.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti ble med 57 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.34.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Meld. St. 39 (2015–2016) – Individklageordningene til FNs konvensjoner om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnets rettigheter og rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt

Presidenten: I sak nr. 5 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sakene nr. 6 og 7

Presidenten: Når det gjelder sakene nr. 6 og 7, er de andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 49 og 50.

Det foreligger ingen forslag til anmerking. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 8 [18:35:06]

Referat

1. (131) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i politiloven (midlertidig bevæpning) (Lovvedtak 19 (2016–2017)) – er sanksjonert under 27. januar 2017
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (132) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rigmor Andersen Eide, Line Henriette Hjemdal og Geir Jørgen Bekkevold om marine verneområder i Arktis og føre-var-prinsippet ved all virksomhet i tidligere helt eller delvis islagte områder (Dokument 8:36 S (2016–2017))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
3. (133) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Marit Arnstad, Geir Pollestad, Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Trygve Slagsvold Vedum, Liv Signe Navarsete, Ivar Odnos, Janne Sjelmo Nordås og Heidi Greni om kvalitet og innhold ved lensmannskontorene etter gjennomføringen av politireformen (Dokument 8:35 S (2016–2017))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
4. (134) Kultur for kvalitet i høyere utdanning (Meld. St. 16 (2016–2017))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.